

ראש השנה שלי

ליקוט נפלא במעלת הנסיעה לאומן בראש השנה
למרות המניעות וחיצוק הרצונות,
מספרי רבינו הקדוש רבי נתן ושאר ספרי אנ"ש.
עם תיקון הכללי.

בשנה זו אנחנו נמצאים באי ודאות גדולה בנוגע לקיבוץ
הגדול והקדוש באומן, מחמת הנגיף המשתולל בעולם.
הדפסנו ליקוט נפלא זה מכל ספרי היסוד בתורת ברסלב
ככתבם וכלשונם,

במעלת הנסיעה לראש השנה ושבירת המניעות.
יהי רצון שנזכה לגילוי הרצון על ידי תפילה והתבודדות,
ונזכה להתקבץ כולנו באומן בראש השנה התשפ"א.
אכ"ר.

ישר כח לרב אליהו עטיה שליט"א על האישור להשתמש
בהוצאה שלו ובליקוט הנפלא על מעלת הנסיעה לראש השנה
מכל ספרי היסוד בתורת ברסלב.
להערות הארות והזמנת הקונטרס ניתן לפנות ל- 0533111169
לקבלת הקובץ במייל 0533111169@gmail.com
שלחו מייל ונשתדל לשלוח בלי נדר

מהדורה שניה אב התש"פ
לתרומות להדפסת והפצת הקונטרס
0533111169

מומלץ לקחת מרקר צהוב ולהדגיש את הקטעים
המאירים והמחזקים

עיצוב ועימוד:
קריאייטיב 052-7193832
sarayona636@gmail.com

סגולת ספרי רבינו זיע"א

ספר לי אחד שהיה (רבינו) משבח מאד את תורתו לפניו, והפליג מאד בגדלת נפלאות תורתו. ואמר שצדיקין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתבה ומגדל (ארוך) הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית, לשמור גם העשירות וממון האדם מפל הזקות. והזכיר אז עשיר אחד שהיה יודעו ומכירו, ואמר שגם אליו היא טובה גדולה שיהיה הספר שלי בביתו, כי יהיה לו שמירה גדולה לכל דבר ושתתקום עשירותו. והזהיר את האיש שדבר עמו מזה, שיזרז את העשיר הנ"ל, שיראה לקנות ספריו. (חיי מוה"ר"ן ש"ה).
אמר: שהספר שלו יהיה חשוב מאד, ויבקשוהו ויחפשוהו מאד, וידפס ויחזר וידפס כמה וכמה פעמים ויהיה חשוב מאד. רק נכספתי לראות זאת, ואהיה אני עומד ומסתכל וכו'. (שם ש"ט)

כל הזכויות שמורות
לאליהו עטייה
אין להעתיק ולשכפל בשום אמצעי וכו'
בלא אישור בכתב ממני.

ניתן להשיג את הספר אצל:
אליהו עטייה

רח' הקבלן 45 ירושלים
טלפון: 058-3260155 02-6537488

משלוחים לכל הארץ (תוך 48 שעות) 073-3737244 אריה
בדרום: 058-660-9-660 אליאל
בירושלים והסביבה: 058-6-545-141 שמעון

וכן את הספרים:
'זיאמר אליהו על התורה'
'ספר המדות המבואר' (גדול)
'עשירות דקדושה בפרשה'
'לקוטי רפואות'
'הוברת סגולה נפלאה'
'כל כתבי רבינו' (גדול, בינוני וקטן)
'כתבי רבי נתן' (גדול, בינוני וקטן)
'כתבי אנשי שלומנו' (גדול וקטן)
'וכל ה'לקוטי הלכות' (בג' חלקים)
'לקוטי מוהר"ן' (גדול)
'ספורי מעשיות' עם 'שמות הצדיקים' (גדול)

אומן ראש השנה

א. ביותר ויותר הזהיר להיות אצלו על ראש השנה. ואמר שעל ראש השנה הוא רוצה שיהיו כל אנשי שלומנו כלם כאחד אצלו, איש לא יהיה נעדר. וגדל האזהרה שהזהיר להיות אצלו על ראש השנה, אין לשער, והכפיל באזהרה זו כמה פעמים. ואמר שכל ענינו הוא ראש השנה. גם בראש השנה האחרון באומין, דבר עמנו גם כן מזה - מעלת מי שאזכה להיות אצלו על ראש השנה, ואמר בזה הלשון: מה אמר לכם, אין דבר גדול מזה. (חיי מוהר"ן קכ"ו)

ב. ואמר ואם אצל הצדיקים אחרים אינו כל כך חייב להיות אצלם דיקא על ראש השנה, יקשה עלי עוד קשיא אחת, כלומר שאינו רוצה לתרץ ולומר הטעם, רק באומר שבלא זה יש כמה קשיות עליו, ויהיה עוד קשיא זה גם כן, מה שהוא מקפיד מאד להיות אצלו על ראש השנה יותר משאר כל הצדיקים. כי אף על פי שאצל כל הצדיקים היו נוסעים על ראש השנה, אבל שום אחד מהם לא הקפיד ולא הזהיר כל כך כמותו. (חיי מוהר"ן קכ"ו)

ג. אמר, הראש השנה שלי עולה על הכל. והיה פלא אצלי, מאחר שהמקרים שלי מאמינים לי, ולמה לא יאהרו כל האנשים המקרבים אלי שיהיו כלם על ראש השנה איש לא יעדר. כי כל ענין שלי, הוא רק ראש השנה. והזהיר לעשות פרוז, שכל מי שסר אל משמעתו ומקרב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש. ומי שאזכה להיות על ראש השנה, ראוי לו לשמוח מאד מאד. "אכלו מעדנים ושתו ממתקים פי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח, י), וזה נאמר על ראש השנה. (חיי מוהר"ן ת"ג)

ד. אחד אמר לפניו, שהיה ניהא לו יותר להיות אצלו על שבת תשובה ולא על ראש השנה, כי אין לו מקום לעמד שם בבית המדרש, וגם אין לו אכסניא טובה לאכל וללון, ומחמת זה דעתו מבלבלת מאד ואינו יכול להתפלל בכונה, על כן היה טוב לפניו יותר להיות אצלו בזמן אחר ולא בראש השנה. השיב לו רבנו ז"ל בזה הלשון: אם לאכל אם שלא לאכל, אם לישן אם שלא לישן, אם להתפלל אם שלא להתפלל, (רצונו לומר שלא להתפלל בכונה פראוי). אך ורק שתהיו אצלי על ראש השנה יהיה איך שיהיה.

ובקאמת כל דברים אלו הנ"ל, הם רק דמיונות ופתויים של הפעל דבר, כי תודה לאל נראה בחוש שעל פי הרב מתפללין יותר בכונה בכלל הקבוץ הקדוש על ראש השנה, ממה שהיה מתפלל בביתו. (חיי מוהר"ן ת"ד)

ה. ענה ואמר, הראש השנה שלי הוא חדוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם בלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי. (חיי מוהר"ן ת"ה)

ו. לענין ראש השנה שצריך להיות אצלו על ראש השנה דיקא, אמר שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אופן, אף על פי בן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים. פי אמר, שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים, מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות. (חיי מוהר"ן ת"ו)

ז. אמר: אצלי העקר הוא ראש השנה, ותקף בשחולף ועובר ראש השנה, אני מטה אזני ושומע אם מכין בפתל לעורך לסליחות לשנה הבאה, כי אין שום זמן פלל, כי כל השנה חולף ועובר כהרף עין. (שיחות הר"ן רט"ו)

ח. אמר רבנו, כבר השגחתי ודאגתי להוצאות הנסיעה של אנשי שלומנו, הבאים אלי לראש השנה, וגם על הוצאות הנסיעה חזרה. (שיש"ק ח"ב כ"ז)

ט. אמר רבנו: "עבורי עוד אף אחד לא הפסיד". (שיש"ק ח"ב כ"ח)

י. באחד מהשנים ששקה רבנו בברסלב חל להיות ראש השנה ביום ב', ואנשי שלומנו שמועיר טשערין הזדרזו לנסוע ובאו כבר לשבת לברסלב, בכדי שיאמרו את הסליחות של ערב ראש השנה עם רבנו. אולם רבי אבא שוחט לא נסע עמהם מסבות שונות, ולא הספיק להגיע לשבת לברסלב, ושבת שבת באומאן שהיא רחוקה מברסלב כמאה קילומטר, ובמוצאי שבת קדש התחיל לרדת גשם שוטף ועז, ולא ידע איך יצליח להגיע לברסלב על ראש השנה. אולם הוא הזדרז והלך לכמה בעלי עגלות ובקשם שיסיעוהו לברסלב, ולא רצה שום בעל עגלה לקחתו, והפציר בהם מאד, עד שנענה לו אחד מבעלי העגלה ואמר לו: אם תתן לי שלש עשרה רובל אסיעה, והבטיח לו רבי אבא, אף על פי שהיה זה סכום גדול, ואף על פי שהיה עני מרוד - שמרוב עניות לא היה לו אפלו להחליף בגדיו לכבוד שבת קדש.

וּתִיכֶף אַחַר כֶּה הַתְּחַרַּט הַבְּעַל עֲגָלָה וְלֹא רִצָּה לְנִסּוֹעַ, אֵף עַל פִּי שְׁהִבְטִיחַ לוֹ אֶת הַסְּכּוּם הַזֶּה, עַד שֶׁפָּנּוּ אֵלָיו חֲבָרָיו הַבְּעָלִי עֲגָלוֹת וְאָמְרוּ לוֹ, אֲנַחְנוּ לֹא הַסְּכַמְנוּ כָּלֵל לְקַחְתּוֹ, וְאִלֵּם אַתָּה שְׁהִבְטַחְתָּ לוֹ מִחֻיָּב אַתָּה לְקַחְתּוֹ. וּבְרוּב שְׂדוּלֵם הַסְּפִים לְדַבְּרוֹ הָרֵאשׁוֹנִים, וְנִסְעוּ מִשָּׁד כָּל הַלֵּילָה, וּבִבְקָר הַסְּפִיקוֹ לְהִגִּיעַ רַק עַד טַעֲפָלִיק, שֶׁהוּא כְּשִׁלְשִׁים וְחֻמְשָׁה קִילוֹמֶטֶר מֵאוּמָאן, כִּי הִנְסִיעָה הֵיטָה קֶשֶׁה מְאֹד מְרוּב הַבּוּץ וְהַגָּשֶׁם וְכוּ', וְהַבְּעַל עֲגָלָה כְּהַרְגָלוֹ נָתַן שָׁם אוֹכַל וּמִסְפּוּא לְסוּסִים הָעֵיפִים, וְאַחַר אָכְלָם וְשָׁתָם הַמְּשִׁיכוֹ בְּנִסְיַעְתָּם, וּבְצִהָרִים הַצְּלִיחוֹ לְהִגִּיעַ בְּקוֹשֵׁי רַב רַק עַד הָעִירָה הַיִּיסִין, הֶרְחוֹקָה מִבְּרִסְלָב כְּשִׁלְשִׁים קִילוֹמֶטֶר. וּבְעַל הָעֲגָלָה הַתְּעִיף כְּבָר מְאֹד מְנִסִּיעָתוֹ וְלֹא רִצָּה בְּשׂוּם אוֹפֵן לְהַמְשִׁיךְ, אֶךְ רַבִּי אַבָּא לֹא אָמַר נוֹאֵשׁ. וּכְשִׁיִּצְאוּ לְדֶרֶךְ מֵהֵיִיסִין אַחַר שֶׁהֵאָכִיל הַבְּעַל עֲגָלָה אֶת הַסּוּסִים, שָׂאָג הַבְּעַל עֲגָלָה לְסוּסִים בְּהַלְצָה 'יְלָדִים לְרַבְּנוּ', וְהִתְחַלּוּ הַסּוּסִים לְדַהוֹר שְׁלֹא כְּדֶרֶךְ הַטְּבַע, וְהִגִּיעוּ לְבְּרִסְלָב בְּעַת שֶׁכְּבָר הִתְפַּלְלוּ הַקָּהָל תְּפִלַּת מְנַחָה שֶׁל עֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֹא הָיָה לוֹ אֶפְלוֹ פְּנָאֵי לְפָרוּס בְּשָׁלוֹם רַבְּנוּ.

וְהִנֵּה רַבִּי אַבָּא בְּתַמּוּרַת הַשָּׁלֵשׁ עָשָׂר רוּבֵל שְׁהִבְטִיחַ לְבַעַל הָעֲגָלָה, מְכַר אֶת גְּבִיעַ הַכֶּסֶף אוֹתוֹ רִצָּה לְתַת בְּמַתָּנָה לְרַבְּנוּ. אַחַר כֶּה בְּלִילָה בְּעַת שִׁיִּשְׁב רַבְּנוּ בְּשִׁלְחֹן עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ כְּמִנְהַגוֹ, כִּי הָיוּ מִתְאַסְּפִים לְשִׁלְחֹן רַבְּנוּ, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּהְיָ רַבְּנוּ לְבָלִי לְדַבֵּר כָּלֵל בְּלִיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שׁוּם דְּבוּר (שִׁיחֹת הַר"ן כ"א), פָּנָה אֶל רַבִּי אַבָּא וְאָמַר לוֹ: אַבָּא, סִפֵּר לִי אֶת הִנְסִיעָה שְׁלָךְ, וְהַתִּירָא רַבִּי אַבָּא לְסַפֵּר, כִּי יָדַע שֶׁמְכַר אֶת הַגְּבִיעַ שֶׁהִבִּיאוּ עִמּוֹ כְּמַתָּנָה לְרַבְּנוּ בְּתַמּוּרַת נִסְיַעְתּוֹ. אוֹלָם רַבְּנוּ פָּנָה אֵלָיו שׁוּב, וְאָמַר לוֹ: אַבָּא, אַל תִּפְחַד וְסַפֵּר לִי אֶת נִסְיַעְתְּךָ, וְסַפֵּר לוֹ רַבִּי אַבָּא אֶת כָּל סִדֵּר נִסְיַעְתּוֹ. וְסַפֵּר גַּם זֹאת שֶׁהָיָה מְכַרְח לְמְכַר אֶת הַגְּבִיעַ תְּמוּרַת נִסְיַעְתּוֹ, בְּגִמְרוֹ אָמַר רַבְּנוּ: לְהַבְּעַל דְּבַר עֲבוּר הַגְּבִיעַ 'אוֹצִיא לוֹ עוֹד אֶת הַשִּׁינִים וְהָעֵינִים, אַתָּה אַבָּא, בְּעוֹלָם הָיָה כְּבָר לֹא כְּדָאֵי, וְאַתָּה שְׁמוּאֵל קַח לָךְ מְעַט מֵהַמָּרְק'. כִּי בְּנִסְיַעְתּוֹ נִסַּע עִמּוֹ בְּנוֹ רַבִּי שְׁמוּאֵל. וּתִיכֶף לְאַחַר סְכוּת נִבְטַר רַבִּי אַבָּא, וּבְנוֹ רַבִּי שְׁמוּאֵל הִתְעַשֵּׂר מְאֹד, וּמְמַנּוּ יָרֵשׁ רַבִּי אַבָּא לְהָ מְפוֹרְסִים אֶת כָּל עֲשִׂירוֹתוֹ.

(שישי"ק ח"ב קצ"ח)

יא. בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה דְּבַר עִמְנוּ מִהֶרֶב מִבְּרִסְלָב שְׁלֹא הָיָה עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה אֲזוֹ בְּאוּמָיִן, וְאָמַר לָנוּ 'מָה אָמַר לָכֶם אֵין דְּבַר גְּדוֹל מְזָה, הֵינּוּ לְהִיּוֹת אֲצִלִּי עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה'. אֵף עַל פִּי שֶׁשָּׂאָר צְדִיקִים אֵינִם אוֹמְרִים כֶּה, כִּי אֲצִלָּם אֵינּוּ חַיִּיב גְּדוֹל כָּל כֶּה לְהִיּוֹת אֲצִלָּם עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הָרִי עוֹד קָשִׁיא אַחַת. [פְּלוּמֵר בְּלֹא זֶה כְּבָר מְקַשִּׁים עָלָיו קִשְׁיוֹת הַרְבֵּה תְּמִיד, וְהָיָה קֶשֶׁה עָלָיו עוֹד קָשִׁיא זוֹ גַּם כֵּן, מַה שֶׁהוּא מְזַהֵיר בִּיּוֹתֵר לְהִיּוֹת אֲצִלוֹ עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה דִּיקָא יוֹתֵר מִשָּׂאָר הַגְּדוֹלִים]. וְאָמַר שֶׁכָּל עֶסְקוֹ הוּא רַק רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְהַפְּלִיג אֲזוֹ מְאֹד מְאֹד לְהִיּוֹת אֲצִלוֹ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, [מָה אוֹמַר לָכֶם אֵין דְּבַר גְּדוֹל מְזָה, וּמִדּוּעַ

אחרים אינם אומרים כן, נו זה עוד קושיא. וכל עניני הוא ראש השנה]. גם כפר אמר, על ראש השנה כלם צריכים להיות.

וכל זה היה באומין בראש השנה האחרון שאז דבר עמנו זאת. וגם מכפר דבר עמנו הרבה שהוא מזהיר ומצוה לכל מי שרוצה לשמע ולצית אותו שיהיה אצלו על ראש השנה. ואמר שהיו צריכין לעשות פרוז וכו' כמבאר במקום אחר (חיי מוהר"ן ת"ג). ודבר מזה הרבה פמה פעמים: (חיי מוהר"ן ר"כ)

יב. השיחה המובאת בחיי מוהר"ן (סימן ר"כ), שאמר רבנו לענין ההתקבצות אצלו בימי ראש השנה: גדול מזה אין בנמצא! זה נאמר כשלא בא רבי ליפא על ראש השנה, והסבירו אנשי שלומנו לרבנו סבת אי בואו, משום שנסע עם עוד סוחרים לאדעס כדי להביא אתרוגים ולאוקראינה - שהיה מצוה דרבים. ואף על פי כן אמר רבנו כן, כי היה הדבר יכול להעשות גם בלעדיו. (שיש"ק ח"ב רפ"ח)

יג. שמעתי בשמו שאמר: כשאדם שואל להצדיק אם לעשות דבר שיש בו מסירת נפש בשביל השם יתברך, הוא ראוי לו להשיב ולצוות עליו שלא לעשות, ואף על פי כן השואל אין צריך לקיים דבריו, כן שמעתי בשמו. עוד שמעתי בענין אחר, כל מה שהצדיק מצוה לעשות צריך לקיים, רק כשמצוה שלא לסע על ראש השנה אצלו, זה אין צריך לקיים. (שיחות הר"ן רי"ד)

יד. בערב ראש השנה האחרון באומין, עמדנו לפניו בעת שנתנו לו קוטלאה שלנו ומעות על פדיון. אז שאל על איש אחד מנעמריב שלא בא על ראש השנה, והתחיל רבי נפתלי לתרצו ולא קבל הדברים, והקפיד עליו מאד.

ואחר כך דבר עוד מאחד שלא בא על ראש השנה מחמת רבוי מניעות, ומחמת זה נסע לרבנו ז"ל קודם ראש השנה וספר לו המניעות. וצוה לו רבנו ז"ל בעצמו לשוב לביתו ולא יהיה אצלו על ראש השנה. וזה האיש היה מגדולי החשובים, והיה צר לו מאד מה שלא יזכה להיות נמנה עמנו בראש השנה. והתחיל להתעקש לפניו ז"ל, שלא ישוב לביתו, רק ישאר אצלו על ראש השנה. ולא נתרצה הוא ז"ל בדבריו וגרשו לביתו. ואז אמר לו רבנו ז"ל, איני יכול לציר לעצמי הצער הזה מה שאתה לא תהיה אצלי על ראש השנה. ואמר לו האיש הנ"ל אם כן ישאר בכאן, ולא הסכים, ונשב לביתו:

אחר כך בערב ראש השנה דבר עמנו מזה, ואמר שעליו יש רחמנות גדול, כי רצה באמת להיות כאן על ראש השנה, אך נמנע מחמת הנ"ל. אחר כך ענה הוא ז"ל ואמר בקול חזק מעמק הלב, 'מה אמר לכם אין דבר גדול מזה, הינו מלהיות אצלו על ראש השנה'. ואמר בזו הלשון בקול זיע סגיא 'מה אמר לכם אין דבר גדול מזה', ואם צדיקים אחרים

אינם אומרים כך - אז עוד קשׁיָא, פֿלומר הלא בלא זה כֿבר מֿקשׁין עֿליו קשׁיות הרֿבה, ויהיה קשה עוד קשׁיָא זאת גם כן, מה שֿהקפיד כֿל כֿך להיות אֿצלו על ראש השנה דֿיקא:

ומפֿלל דֿבריו הקדושים שֿדבר אז עֿמנו לֿמִדְנו כֿמה דֿברים. לֿמִדְנו עוד הפעם עֿצם גֿדל החיוב להיות אֿצלו על ראש השנה. כי אף על פי שֿיִדְענו זאת מֿכֿכֿר, אף על פי כן מרבו דֿבריו הקדושים אז בֿזה, ומתנועותיו הנוראות אז הכינו עֿצם החיוב יותר ויותר, שׁאי אֿפֿשר לֿבאר זאת בכתב:

וגם אז לֿמִדְנו שֿרצונו חזק להיות אֿצלו באומין על ראש השנה תֿמיד לֿאחר הסתלקותו, ושׁאין דֿבר גֿדול מֿזה:

וגם לֿמִדְנו כֿמה צריכין לֿחזק לֿשֿבר המניעות מִדֿבר שֿבֿקֿדֿשה, בֿפֿרט המניעות מלהיות על ראש השנה, שֿצריכים לֿשֿבֿרם בֿיותר ולהיות דֿיקא על ראש השנה, עד שׁאֿפלו אם הוא ז״ל בֿעצמו מִצוה ומסכים לבלתי להיות אֿצלו על ראש השנה, חלילה להסתפל על זה, וצריכין לֿזהר מאד לבלתי לשאול אותו שום שׁאלה על זה, כי הוא ישיב בֿודאי לבלתי להיות, ואף על פי כן בֿנקדַת האמת לאמתו צריכין להיות דֿיקא [וכן הוא נוהג לדורות]:
(חיי מוהר״ן ת״ו)

טו. וענין זה נוגע למה שֿאֿמרו רבותינו ז״ל (מכות י:), בֿדרֿך שֿאֿדם רוצה לילך מוליכין אותו כֿמו שֿפֿרשׁ רשׁ״י. והוא מִדֿברי רבותינו ז״ל על פסוק (במדבר כב, לה) ״לך עם האנשים״. וכן בשלוח מרגלים שֿהכרח מִשה רבנו עֿליו השלום בֿעצמו לֿשֿלחם, אף על פי שֿבֿאמת רצונו לא היה כֿלל בֿזה. וענין זה ראינו מרבנו ז״ל כֿמה פעמים, בֿפֿרט בענין ראש השנה שהיו אנשים שהיו להם מניעות מלהיות אֿצלו על ראש השנה, ושֿאלו אותו בֿעצמו, והשיב להם שלא יהיו על ראש השנה. והתחילו להתעקש, הלא שֿמענו מכם גֿדל האזהרה להיות אֿצֿלכם על ראש השנה, ועשה עצמו כֿמקפיד עליהם וגער בהם שלא ידברו יותר, וכן עשו ולא באו על ראש השנה.

ואף על פי כן אֿנחנו זכינו להיות רגילים לעמוד לפניו. שֿמענו והבנו בֿרמז ובפֿרושׁ שֿפֿנימיות רצונו אינו נוחה בֿזה כֿלל, רק הוא מִכֿרח לומר להם כֿך מחמת שֿשואלים אותו על זה. ויש בֿזה הרבה לספר, ומעט מִזה יתבאר בֿמקום אחר (שיחות הר״ן רי״ד). וכן הוא נוהג לדורות, שֿכֿפֿשׁשואלין לֿהרב והמנהיג על דֿבר שׁישׁ בו פֿעין מִסִּדַּת נִפֿשׁ צריך לֿהשיב לאו, אף על פי שֿבֿאמת לאמתו רצונו שֿיִמסור נִפֿשו וישֿבר כֿל המניעות. על כן מי שֿרוצה לֿהתקרב ולשֿבר המניעות באמת לאמתו, צריך לֿזהר מאד לבלתי לשאול אותו בֿזה כֿלל. ועוד תבין ענין זה בֿמקומות אחרים שֿמִדֿברים מענינים כֿאלה והבן מאד. (חיי מוהר״ן ת״ו).

טז. כְּשִׁיצֵא רַבְנוּ מִבְּרֶסֶלֶב לְדוֹר בְּאוֹמָאן בְּקִיץ שְׁנַת ת"ק"ע, יֵצֵא עִמּוֹ גַּם רַבֵּי אֶהְרֹן הָרַב מִבְּרֶסֶלֶב, בְּדֵי לְדוֹר עִמּוֹ בְּאוֹמָאן, כִּי רָצָה לְהִיּוֹת סְמוּךְ וְקָרוֹב לְרַבְנוּ, כְּשֶׁהִגִּיעוּ יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, קָבַל רַבְנוּ מִכְּתָב מֵתוֹשָׁבֵי עִיר בְּרֶסֶלֶב, וְבוֹ שָׁטְחוּ טַעֲוֹתֵיהֶם לְפָנָי רַבְנוּ: הִיּוֹת שְׁעֵתָה מְגִיעִים יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֵין לָהֶם רַב בְּקֹהֶלֶתָם, כִּי רַבֵּי אֶהְרֹן נִסַּע מֵהֶם כְּנֹזֵכַר לְעִיל, וְטַעֲנוּ וְאָמְרוּ לְרַבְנוּ: אִם אַתֶּם עֹזְבֵתֶם אֶת הָעִיר, הֲרֵי אֵין בְּפִינוּ זְכוּת טַעֲנָה עַל זֶה, אוּלַּם מְדוּעַ לְקַחְתֶּם עִמָּכֶם אֶת רַב הָעִיר? וְעַל כֵּן מִבְּקָשִׁים הֵם מֵרַבְנוּ, שִׁירְאָה לְשַׁלַּח אֲלֵיהֶם בְּחִזְרָה אֶת רַבֵּי אֶהְרֹן. רַבְנוּ הִרְאָה אֶת הַמְּכַתֵּב לְרַבֵּי אֶהְרֹן, וְשָׁאל רַבֵּי אֶהְרֹן אֶת רַבְנוּ: הֲאִם אֶסַּע חֲזָרָה, [וְלֹא אֶהְיֶה עִם רַבְנוּ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּאִים עֲלֵינוּ לְטוֹבָה?] עָנָה לוֹ רַבְנוּ: אֵינָה יְכוּל לְצִיר לָךְ אֶת הַצֵּעַר שֶׁיְהִיָּה לִי, כְּשִׁלַּא תְהִיָּה עִמָּנוּ כָּאֵן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וְשָׁאל שׁוֹב אֶת רַבְנוּ: אִם כֵּן, אֲשָׂאָר כָּאֵן? עָנָה לוֹ רַבְנוּ: וְהֲרֵי הֵם צוֹדִיקִים! וְשָׁאל שׁוֹב: אִם כֵּן אֶסַּע? עָנָה לוֹ רַבְנוּ שׁוֹב הַנ"ל, שֶׁאֵין יְכוּל לְצִיר לְעַצְמוֹ הַצֵּעַר שֶׁיְהִיָּה לוֹ, כְּשִׁלַּא יֵשָׂאָר עַל יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְשָׁאל שׁוֹב כְּנ"ל, עָנָה לוֹ רַבְנוּ שׁוֹב כְּנ"ל, וְכָךְ שָׁאל כְּמָה פְּעָמִים. כִּי כָּךְ הָיָה דְרָכּוֹ שֶׁל רַבְנוּ מֵעוֹלָם, לְבָלִי לְצוּוֹת שׁוֹם צְוִי בְּדוֹקָא לְעִשׂוֹת כָּךְ אוֹ כָּךְ. וְהַחְלִיט רַבֵּי אֶהְרֹן לְעַצְמוֹ, וְנִסַּע חֲזָרָה לְעִירוֹ.

בְּדַרְךָ חֲזַרְתוּ פָגַשׁ אֶת מוֹהֲרֵי ת"ר וְרַבֵּי נִפְתָּלִי, כְּשֶׁהֵם נוֹסְעִים אֶל רַבְנוּ, וְכִשְׁרֹאוּהוּ שָׁאלוּהוּ: כִּיעַת לְפָנָי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נוֹסְעִים מֵרַבְנוּ? וְסִפֵּר לָהֶם סִבַּת נִסְיַעְתוֹ כְּנ"ל, אָמְרוּ לוֹ: אָף עַל פִּי כֵן, וּמְחוּ בְּפִינוּ, שֶׁאֵין נְכוּן הַדָּבָר לְבָלִי לְהִיּוֹת אֶצְל רַבְנוּ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאָמְרוּ לוֹ עוֹד: אֲנַחְנוּ אֶפְלוּ הָיָה רַבְנוּ מְגַרְשָׁנוּ בְּקוֹרוֹת הַבִּנְיָן, לֹא הֵיינוּ נוֹסְעִים מִמָּנוּ לְבָלִי לְשִׁהוֹת עִמּוֹ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (שי"ש"ק ח"ב קי"ז).

יז. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֶאֱחָרוּן לְחַיֵּי רַבְנוּ, אָמַר: אֶהְרֹן אֵינְנוּ וּבְעַרְלָע אֵינְנוּ, וְכּוֹנְנָתוֹ הִיָּתָה לְהַדְּגִישׁ שְׂרַבֵּי אֶהְרֹן הָרַב לֹא בָּא לְקַבּוֹץ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, וְכֵן בְּעַרְלָע שֶׁהָיָה אִישׁ פְּשׁוּט מְעִיר וַיִּנְיָצָא, גַּם הוּא לֹא בָּא, וְשִׁנְיָהֶם שְׁנׁוּם (בַּחֲסוּנוֹם, אוֹ בְּבִיאָתָם) לְעַנְּנֵי הַקַּבּוּץ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (הַשְּׂמֹטוֹת)

יח. אָמְרוּ לְעַנְּנֵי הַמְּבּוֹאָר (בְּלִיקוּטֵי מוֹהֲר"ן תְּנִינַא תוֹרָה ח') שֶׁעַל יְדֵי שְׁנִתְנוּסָף שָׁכַן אַחַד לְבֵית הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֵּין הַבֵּתִים וְכוּ'. שֶׁהַתְּפִלָּה בְּאָמְרוֹ זֹאת עַל ר' אֶהְרֹן הָרַב מִבְּרֶסֶלֶב, שֶׁנִּסַּע וְחָזַר בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאוּמָן לְבֵיתוֹ שֶׁבְּבְרֶסֶלֶב לְהִיּוֹת עִם אֲנָשֵׁי הָעִיר, וְלֹא הָיָה שָׁכַן עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שֶׁנִּשְׁאָרוּ אֶצְל רַבְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֹאֵב לְרַבְנוּ חֲסָרוֹנוֹ שְׁלוֹ, וְעַל חֲסָרוֹנוֹ שֶׁל עוֹד אַחַד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ.

וְהִנֵּה כָּל תְּלַמְדֵי רַבְנוּ הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ אֵז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֶאֱחָרוּן לְיְמֵי תַּיִו ז"ל, כְּלָם כָּאוּ וְנִקְבְּצוּ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּאָה שֶׁל שְׁנַת תַּקַּע"ב (אַחֲרֵי פְטִירַת רַבִּינוּ), שֶׁכְּלָם הַבִּינוּ

שָׁמַע הָיְתָה פְּנֵי רַבְנֵי ז' צ"ל בְּכָל אֲזוּהָרוֹתָיו לְעֵינַי קְבוּץ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִכִּינוּ שֶׁדָּבַר רַבְנֵי מְפָרְשׁוֹת בְּעֵינָיו ז', אִף שֶׁיָּדַע וְאָמַר מְפָרֵשׁ שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהִסְתַּלַּק, מְלַבֵּד רַבֵּי אֶהְרֵן ז' לֹא שָׂלָא הָיָה אִזּוּ וְלֹא שָׁמַע כָּל דְּבָרָיו וְאֲזוּהָרוֹתָיו וּבִקְשָׁתוֹ בְּעֵינָיו הֵתְאֲסָפוֹת וְהֵתְקַבְּצוֹת לְבוֹא אֵלָיו, וְעַל כֵּן לֹא הִמְשִׁיךְ לְבוֹא אַחַר הִסְתַּלְּקוֹתוֹ לְקְבוּץ רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (שם)

יט. הָיָה אוֹמֵר רַבֵּי אַבְרָהָם ב"ר נַחְמָן ז' ל, אִף שֶׁרַבְנֵי ז' ל הָיָה פִּידוּעַ סְגוּר וּמְסֻגָּר וְנִסְתָּר לְגַמְרֵי, וְכִמוֹ שֶׁהִתְאַוְּנוּ וְאָמַר: בְּשִׁבִיל מָה הֵייתִי צָרִיךְ אֶת כָּל הַפְּרָסוּם, וְכִדּוּמָה עוֹד וְעוֹד דְּבָרִים בְּאֵלּוּ, אוּלַם כָּל מָה שֶׁהָיָה שִׁיךְ לְדוֹרוֹת הַבָּאִים, בְּזֶה יֵצֵא מִגְדָּרוֹ וְלֹא הִסְתִּיר דְּבָרָיו, כְּמוֹ עֵינָיו הִנְסִיעָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהַקְּבוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוּמָאן, וְעוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה דְּבָרִים שֶׁעֵינָיו גָּאֵלְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּכֻלְלִיּוֹת תְּלוּי וְעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. (שם)

כ. אָמַר לְרַבֵּי יוֹדֵל וְרַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיז' ז' ל כְּשֶׁהָיוּ נוֹסְעִים אֵלָיו מִדְּאִשׁוּב לְמַעַדְוֵעַדְיוֹקַע, וּפְעַם אַחַת הָיוּ רוֹצִים לְצֵאת לְסִבִּיבוֹת מַעַדְוֵעַדְיוֹקַע בְּדִי לְהִיּוֹת סְמוּכִים אֵלָיו תְּמִיד, וְכֵן עָשׂוּ. אִזּוּ אָמַר שֶׁהוּא מִתְגַּעְגַּע מְאֹד אַחַר הַדְּרָכִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים בָּהֶם אֵלָיו, וְאָמַר שֶׁבְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁנָּסְעוּ אֵלָיו נִבְרָא מְלֶאכֶה מְכַל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה. וְאָמְרוּ לוֹ, הֲלֹא גַם כְּמָה יִגִּיעוֹת יֵשׁ לָנוּ וְכְמָה פְּסִיעוֹת אֲנוּ הוֹלְכִין קוֹדֵם שֶׁשׁוֹכְרִין הַעֲגָלָה לְנוֹסוּעַ. הַשִּׁיב בְּיָדָי גַם זֶה בְּכֻלּוֹ, כִּי גַם מֵאלוֹ הַפְּסִיעוֹת נִבְרָא מְלֶאכֶה מְכַל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה. וּבְעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵאָחֲרוֹן בְּאוּמָיִן, דִּבֵּר מֵזֶה וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: 'אֲחֲלִי שְׂאֲזִכָּה לְרֹאוֹת אוֹר בְּהִירוֹת הַדְּרָךְ שֶׁאַתֶּם נוֹסְעִים עֲלָיו אֵלַי'. (חיי מוהר"ן רצ"א)

כא. שֶׁמַּעֲתִי שֶׁפְּעַם אַחַת עָמַד בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה אַחַר הַסְּלִיחוֹת וְאָמַר, אֲנִשִּׁים אַחֲרֵים הָיוּ מְרַצִּים שֶׁיְהִיָּה לָהֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהָיָה לָכֶם. (חיי מוהר"ן ש"ה)

כב. כָּל יְמֵי הַפִּזְיִן הֵאָחֲרוֹן הָיָה מְצַפֶּה מְאֹד שֶׁנִּהְיָה שָׁם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הָעֶקֶר הוּא אֲצִלוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר שֶׁכָּל עֶסְקוֹ הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאָמַר תּוֹרָה נִפְלְאָה שָׁם בְּאוּמָיִן, וְהִיא תִקְעוּ בְּלִקוּטֵי תַנְיִנָא סִימֵן ח' הַמִּתְחִיל 'אִף עַל פִּי שֶׁתּוֹכַחָה דְּבַר גְּדוּל'. (חיי מוהר"ן רי"ט)

כג. אַחַר כֵּן הִגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת תַּקַּע"ב, וְזֶה הָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַרְאִשׁוֹן שֶׁאַחַר הִסְתַּלְּקוֹתוֹ, וּבְעֵצֶם נִפְלְאוֹתָיו עֲזָרְנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְקַבְּצוּ יַחַד לְאוּמָיִן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּמֵאִזּוּ וְעַד הֵנָּה נִתְסַפֵּר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּמָה נִפְשׁוֹת שֶׁבְּחָרוּ בְּחַיִּים, וּבָאוּ גַם כֵּן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלִהְתַּפְּלֵל עִמָּנוּ יַחַד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעֵצֶם מְעַלְתָּ הַקְּבוּץ שֶׁלָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵין כָּאֵן מְקוּמוֹ, וּמִבְּאֵר קִצַּת בְּמְקוֹם אַחַר (חיי מוהר"ן ת"ג-ת"ו). (ימי מוהר"ן ח"א פ"א)

כד. ופעם אחת שמעתי מאבי ז"ל ספור בגין הבית הכנסת אשר באומין (ששמע אבי מפי מוהרנ"ת ז"ל), כי בשנה הראשונה שאחר הסתלקות רבנו ז"ל, לא נמצא יותר ממששים אנשים (שפאו להשתטח על קברו הקדוש בערב ראש השנה), וגם זה המספר הרים מאד את הבטחון בלב מוהרנ"ת ז"ל, שתהיה נקבעה זאת האספה לדורות (פנהוג עד היום). כי בתחלה לא עלה על דעתו כלל שיתעורר גם זה המספר לנסוע לרבנו ז"ל על ראש השנה לאחר הסתלקותו כמו בימי חייו. ובערב ראש השנה, נספם בלב ר' יודיל ור' שמואל אייזיק ז"ל ועוד מגדולי תלמידי רבנו ז"ל, להתפלל על זה המקום שהתפלל בו רבנו ז"ל בעצמו בראש השנה האחרון שקדם הסתלקותו (שנקרא בשם האמבאר כמובא בספר חיי מוהר"ו).

אבל מוהרנ"ת ז"ל נתעקש, ועמד כנגדם בטענתו, ששמע מפי רבנו ז"ל שאמר פעם אחת אליו ולחברו רבי נפתלי ז"ל, 'אני רוצה שתהיו מערבים עם העולם'. ורצה מחמת זה שיתפללו כל הצבור בבית הכנסת שנקרא בשם 'שומרים לבקר', שהוא נבנה אז בסמוך על ידי איש אחד, שרצה וחשק שאנשי שלומנו יתפללו שם. וגם כל אנשי הצבור התמידי שפנה הבית הכנסת הסכימו על זה. (כי המחלקת שהיתה בחיי רבנו ז"ל, נשקט ונשתקע אחר פטירת רבנו ז"ל מלב רבם ככלם של אנשי העיר. ונתממה זה ההשקט עד תחלת שנת תקצ"ה, שעמד מי שעמד וכו'. ועד זאת השנה, היו רגילים אנשי העיר לבקש אורחים מאנשי שלומנו לסעד אצלם בסעדת ראש השנה). אבל מחמת שישאר תלמידי רבנו ז"ל עמדם בזה כנגד מוהרנ"ת ז"ל, נספם הדבר להתפלל בהאמבאר הנ"ל (שהתפלל בו רבנו ז"ל כנ"ל).

ולפנות ערב כשנתאספו לתפלת המנחה נתעורר לאין ערוך תבערת לב מוהרנ"ת ז"ל בצער ויסורים על עברם על דברי רבנו ז"ל (להיות מערב עם שאר נפשות ישראל כנ"ל). עד שחזר ונתלבש במלבוש העליון, לילה אל החוץ ולבא להבית המדרש הנ"ל ולבלי להתפלל כלל עם תלמידי רבנו ז"ל. ורבי נפתלי בראות כן ממורנ"ת ז"ל, נתעורר גם כן לילה אל הבית המדרש הנ"ל, ועד שנתעוררו גם שאר התלמידים לילה אל הבית המדרש הנ"ל. ואנשי הבית המדרש הנ"ל קבלו אותם ברב כבוד, והתפללו עמהם יחד עד עשרה שנים.

אבל מחמת שמשנה לשנה נתוסף הצבור הנוסעים לאומין על ראש השנה. ראו אחר כך בסוף העשרה שנים, שאין שום אפן ויכלת כלל לסבל את הדחק בזה הבית הכנסת, וחרזו לזה המקום הנ"ל (האמבאר שהתפלל שם רבנו ז"ל). ואחר כך במשך שנה או שנתים נתקלקל ונחרב קצת על פי איזה סבה זה האמבאר, עד שגם שם לא היה באפשר להתפלל. והתחיל מוהרנ"ת לשכר איזה חדר גדול אשר חפשו ומצאו בכל שנה, שהיה

ביכלת שיפנסו שם כל הצבור להתפלל בראש השנה. אבל אחר כך סבב השם יתברך בקצת השנים שהיה קשה וכבד לאין ערך למצא חדר כזה לשכרו.

וראה מוהרנ"ת שאם לא ישתדל לבנות עבור זה בית הפנסת מיחד להתפלל שם באספת הקבוץ בראש השנה, לא תתקיים כלל אספת הקבוץ, כי בלי ספק יהיה נמצא לפעמים שנה אחת שלא יהיה לשכר חדר כזה, ותתבטל האספה לגמרי חס ושלום מחמת זה. ונתעורר באמצע השנה לסבב בכל העירות שנוסעים מהם לאומין לימי ראש השנה פנ"ל, ולהציע לפני אנשי שלומנו בכל עיר ועיר להתנדב מעות לצרכי זה הבנין. ונסע תחלה ללאדיזין, שנמצא שם בעת הזאת קצת מאנשי שלומנו, והציע לפניהם דברי התעוררות כפי רוממות רבנו ז"ל, וכפי גדלת ונוראות האספה על שמו בימי ראש השנה הקדושים.

ורבי מנחם מענדיל היה בעת הזאת מתושבי לאדיזין, מתפרנס ממעשה ידיו, אבל ענייתו ודחקו היה גדול ועצום בעת הזאת. אבל מכון ממש ביום בוא מוהרנ"ת פנ"ל, נמצא תחת ידו שני רובל, אשר זאת היתה כל רכושו ולא יותר. וברב להבת לבבו בשמעו דברי מוהרנ"ת, רץ לביתו וחסף את אלה השני רובל כסף, והביאם למוהרנ"ת לצורה הבנין. ולא רצה תחלה מוהרנ"ת לקבל אותם כלל מידו, (כי אף על פי שמובא בספרים שבשביל תשובה מתר להפריז יותר מחמש, אבל בכל זה כפי עצם ענייתו, לא רצה מוהרנ"ת בשום אופן לקבלה). מחמת הרחמנות אשר עליו מעצם ענייתו. והתחיל רבי מענדיל ז"ל לבקש ולהתחנן ממוהרנ"ת לרחם עליו בתכלית ההפך. ולזכות אותו בזכות נורא ועצום כזה, עד ששעלה על דעת מוהרנ"ת ז"ל, שבאמת אין ביכולת לידע באיזה אופן גדול ביותר הרחמנות, עד שקבלם מאתו. כי כפי שמסר את נפשו כל כך על הנדבה הזאת, שיהיה לו חלק הראשון בבנין הזה, ידע והאמין שזה יהיה אם ירצה ה' יסוד גדול וחזק לזה הבנין, באפן שיהיה ביכלתו לגמרו. (שיחות וסיפורים נ"ד)

כה. למען השם למען השם, על כל פנים תקבע לה להיות על כל פנים פעם אחת בכל שנה באומן אשר זאת היא העולה על כלנה. (עלים לתרופה מכתב י"ד)

כו. ואם תוכל לזרוז שישע בעצמו לאומאן, אשריך ואשרי לו, כי ראש השנה שלנו גדול מאד מאד בעיני השם יתברך שאין למעלה ממנו, יותר מזה שלום וחיים וכתיבה וחתומה טובה. (עלים לתרופה מכתב כ"ט)

כז. ויראה לכתב לי מבני הנעורים שבקהלתכם, אם פלם נכונים לנסוע לבוא ליום הכסא לאומאן אז טוב להם. (עלים לתרופה מכתב פ"ט)

כח. וכל מה שהצרות והיסורין והבלבולים וכו' רחמנא לצלן, מתגברין ביותר ויותר

מחִיבִים לְהוֹדוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׂאֵף עַל פִּי כֵן אֵף עַל פִּי שְׂאֵנִי כְמוֹ שְׂאֵנִי אֵף עַל פִּי כֵן חֲסֵדוֹ גָּבַר עָלַי כֹּל כֶּדֶ שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ ז"ל, וְאֵינִי מִתְנַגֵּד עָלָיו. וְגַם אֵינִי זוֹכֵה לְנִסּוּעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלִהְיוֹת נִכְלָל וְנִמְנָה בֵּין אַנְשֵׁי הַיְקָרִים שִׁיחִיו לְאַרְבֵּי יָמִים וְשָׁנִים, כִּי הַקְּבוּץ שְׁלֵנוּ יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ. כִּי זֹאת צְרִיכִין לִידֵעַ, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂעַל כֻּלָּם עוֹבֵר מֵהַ שְׂעוֹבֵר, וְהַרְבֵּה יֵשׁ שְׂעוֹבָרִים עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר עֲלֵיהֶם וְיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצִלוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן לְאוֹ כֹּל אֲפִין שׂוּיוֹ. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שְׁהֵם אַנְשִׁים כְּשָׂרִים וְיָפִים מְאֹד שֶׁהֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ מִתְפָּאֵר בְּהֵם מְאֹד, וּבִאֲמֹת עִם כֻּלָּם הֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ מִתְפָּאֵר הַרְבֵּה וְגַם עֲמָד בְּיָדָיו הֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ מִתְפָּאֵר הַרְבֵּה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּכֻלְלִיּוֹת הַקְּבוּץ, בְּיָדָיו עוֹלָה הַתְּפָאֵרוֹת הַרְבֵּה בְּלִי שְׂעוֹר בְּעֹזֶרֶת הֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ. וְאֵי אֲפִשֶׁר לְכַבֵּר כֹּל מֵהַ שְׁמִתְנוּצִץ בְּלִבִּי בְּעֵינָיו זֶה, וְיִדְעֵתִי כִּי בְּעֹזֶרֶת הֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ אֲתָה מְאֻמִּין בְּכָל זֶה, עַל כֵּן תִּהְלֵךְ לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָךְ בְּמַה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכָל עֵת, יְהִי אִיךָ שְׂיִהְיֶה לְטוֹבָה. וְלִהְיֵא תְּמִיד תּוֹדָה עַל הָעֵבֶר אֲפִלוּ בְּעֵת הַצָּרָה רַחֲמָנָא לְצִלוֹ וְכַנ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה תּוֹכַל לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּים בְּכָל עֵת. (עֵלִים לְתַרּוּפָה מִכְּתָב קכ"ד)

כט. חֲזַק וְיִאֲמֵץ לְבָבְךָ, וְקוּנָה אֵל ה' אֲשֶׁר עַד הֵנָּה עֲצָרְךָ, אֵל יִטֵּשׁ וְאֵל יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְיִרְפָּאֵךְ וְיַחֲלִימָךְ מִהֶרָה, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת עִמָּנוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. (עֵלִים לְתַרּוּפָה קמ"ט)

ל. שֶׁהֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ יִרְחַם עָלֶיךָ וְעָלֵי וְיִשְׂיבֶךָ לְאִיתְנָה מִהֶרָה, וּמִצִּיּוֹן יִסְעֲדֶךָ. וְתִזְכֶּה לְנִסּוּעַ מִהֶרָה עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ לְאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. (עֵלִים לְתַרּוּפָה מִכְּתָב ק"נ)

לא. אֵינִי רוֹצֵה לְבּוֹא אֵלֶיךָ בְּעוֹד יוֹם אוֹ יוֹמִים, כִּדֵּי שְׂיִהְיֶה סְמוּךְ לְשִׁבְתִּי קִדְשׁ יוֹתֵר, כִּי קוֹיִתִּי לְה' שְׂאֵז אוֹכֵל לְחֻזְקָה וְלְאַמְצָה בְּחֲסֵדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ שֶׁתִּסַּע עִמָּנוּ לְאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְאִם יִרְצֶה הֵשִׁם בְּיוֹם ד' אָבוּא אֵלֶיךָ בְּעֹזֶרֶת הֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ. וְלֵה' הִישׁוּעָה שְׁבִתוֹךָ כֶּךָ תִּתְחַזַּק, בְּאִפְנוֹ שְׂאוּכַל לְחֻזְקָה בְּדְבָרִים וְלִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁתּוֹכַל לְנִסּוּעַ אִם יִרְצֶה הֵשִׁם אַחֵר שִׁבְתִּי קִדְשׁ לְאוּמָאן. וְהֵנָּה הַיּוֹם בְּבִקְרָת קוֹדֶם אוֹר הַיּוֹם הַגָּדוֹל צְעָרְךָ בְּלִבִּי מְאֹד, עַד אֲשֶׁר בְּכִיתִי בְּדַמְעוֹת עַל צְעָרְךָ, וְהַתְּפִלָּתִי לְהֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁבְרוֹן לֵב, בְּעַל הַרְחֵמִים יִשְׁמַע אֲנֻכְתָּנוּ וְיִשְׁיַעַד מִהֶרָה, שֶׁתּוֹכַל לְהִיּוֹת בְּאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. (עֵלִים לְתַרּוּפָה מִכְּתָב קנ"א)

לב. בְּנֵי חִבִּיבֵי וִידִידֵי, הֲנִי פוֹתֵב בְּדַמְעַ בְּזֻכְרֵי גְדֹל צְעָרְךָ, שְׂלֵא זְכִינוּ שֶׁתִּהְיֶה אֲצִלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָעֵבֶר, אֵד נִכּוֹן לְכֶּה בְּטוֹחַ יְהִי, שְׁגַם זֶה לְטוֹבָה, כִּי דְרָכֵי ה' נִפְלְאוֹת מְאֹד מְאֹד, וּמְאֹד עֲמָקוֹ מִחֻשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ. (עֵלִים לְתַרּוּפָה מִכְּתָב קנ"ד)

לג. "מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו" (תהלים קו, ב), וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם (חולין ז:). שאחר הסתלקותו הקדושה ראינו חדושים נפלאים ונסים עצומים יותר מבחייו, שנתנו פת לעיף כמוני למרדף בלי חשף כמוני לכתב ולהדפיס ספרים כאלה, ולחבר ולהדפיס תפלות נוראות כאלה, ולקבץ קבוץ קדוש כזה על ראש השנה לאומאן וכו' וכו', "רבות עשית אתה ה' אלקי וכו' אין ערף אליך אגידה ואדברה עצמו מספר" (תהלים מ, ו), וגם זכינו לבנות הבית המדרש פה ולהתפלל בו כמה פעמים בראש השנה. האל המארגני חיל ועזרני עד עתה, לא בזכותי ולא בכחי, כי אם בזכותו וכחו הגדול, הוא יעזרני גם עתה לגמר הבית המדרש פה בקיץ הבא עלינו לטובה אם ירצה השם. (עלים לתרופה מכתב קע"ד)

לד. ואשר אתה חושב מהיום על נסיעת ראש השנה, אם אמנם יפה שיהיה ראש השנה במחשבה כל השנה כלה. אבל שיהיה לה צער עתה מהמניעות, בזה לא צדקת, כי כבר דברנו שאין לחשב מיום לחברו. ובפרט שלדעתי בעזרת השם יתברך לא יהיה לה עתה יסורים חס ושלום כמו אשתקד ולא פחות מהם. ולפטור בלא כלום אי אפשר, אדרבא ראוי לה לשמח מאד מה שימי ראש השנה ממשמשיין ובאין, ותזכה להיות על ציון הקדוש. וכבר דברתי שמה שאני יודע שצריכין לעשות בלי ספק, אינו נחשב כלל יסורים ומניעות כלל. בפרט לחשב מה שיהיה אחר כך, ואין להאריך בזה כי כבר שברת הרבה מניעות, וקויתי לה' שעתה תסע בנקל בעזרת השם יתברך על ראש השנה הבא עלינו לטובה. השם יתברך יזכני לקבל בילעט מהרה, ואזכה להיות בקרוב שם באומאן. (עלים לתרופה מכתב רכ"ז)

לה. ועתה תתחזק בישועת ה' אשר עזרנו עד הנה, ותצפה לישועתו תמיד שיזכה לבוא לאומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה בלי יסורים גדולים. והשם יתברך יעזרנו לפעל בקשתינו ברחמים בראש השנה הבא עלינו לטובה, שזוכה להפתח ולהחיתם לחיים טובים ארפים ולשלום, לזכות על כל פנים מעתה לילה בדרך האמת אשר הורנו מאז עזנו אדמו"ר זצ"ל.

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה. ובפרט לידידי פנפשי המפלג מורנו הרב יעקב נרו יאיר. ישועתנו תשגבה ותחזקה שתבוא אתה גם אתה לאומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה להיות נמנה עמנו, מה אמר לה' ידי נפשי המאמין לא יחוש, בפרט פי ידעתי פי תהלה לאל לבך נכון וחזק בהאמת לאמתו. על פן אל תתירשל חס ושלום מלקים דברינו. פי העולם הזה צל עובר, ורוח כזה אין נמצא בעולם, ודי למבין בזה. דברי אוהבו באמת לנצח המרוזו לטובתו הנצחית. (עלים לתרופה מכתב רכ"ח)

לו. וצריכין רק להחיות את עצמנו בהלמוד הקדוש של 'אזמרה לאלקי בעודי' (תורה

רפ"ב), כְּדֵי שְׂיִהְיֶה לָנוּ פֶּחַ לְחִפְשׁ וּלְבִקְשׁ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא. וְעַל כָּלֵם מַה שְּׂאָנוּ מְכִינִים עֲצָמָנוּ בְּמַחְשַׁבְתָּנוּ לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ גְּנִיזְתוֹ הַקְּדוּשָׁה, זֹאת נִחְמַתְנוּ בְּעֵינֵינוּ וּבָזָה יִגִּיל וְיִשְׂשֵׁי לָבוֹנוּ. כִּי עוֹד יֵשׁ תַּקְוָה לְהַשְׁיֵג אַרְחוֹת חַיִּים מֵעַתָּה עַל כָּל פְּנִים. וְה' יַצְלִיחַ דְּרָכֵינוּ בְּהַצְלָחָה הָאֱמֵתִית וְהַנְּצָחִית בְּזֶה וּבִבְּאֵל לְנֶצַח. (עלים לתרופה מכתב רמ"ח)

לז. וְאֵל תִּשְׁפַח שְׂתַהֲלֶה לְאֵל הַיִּיתָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה בְּתוֹךְ עֵדָה קְדוּשָׁה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת. וְכִכְר הַזֶּה־רֵנוּ הוּא ז"ל, שְׁמִי שֶׁהוּא אֲצִלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, צְרִיף לְשִׁמְחַ כְּכֹל הַשָּׁנָה, וְאָמַר בְּפִרוּשׁ "אֲכָלוּ מֵעֲדָנִים וּשְׂתוּ מִמִּתְקִים כִּי חֲדוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּם" (נחמיה ח', י'), כִּי הַמְּקַרָּא הַזֶּה נֹאמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (עלים לתרופה ר"נ)

לח. וְהַעֲקֹר שֶׁתִּשְׁמַח בְּמָה שְׂזָכִיתָ לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה פְּעָמִים, וּבְמָה שְּׂאָנוּ מְקוּיִם לְהִיּוֹת עוֹד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ. כִּי עַתָּה זֶה כָּל נִחְמַתִּי, וְכֹל מִגְּמַתִּי לְזִכּוֹת אֵת כָּל הַשׁוֹמְעִים לְדַבְרֵי שְׂיִהְיוּ כָּלֵם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֵינּוּ בְּמָקוֹם גְּנִיזְתוֹ הַקְּדוּשׁ שֶׁל אֲדָמוֹ ר' ז"ל כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם, בְּנֹדָאֵי יַחֲזִיקוּ לִי טוֹבָה לְנֶצַח. וּבָזָה יִגִּיל וְיִשְׂשֵׁי תְמִיד בְּפֶרֶט בְּשַׁבַּת וְיוֹם טוֹב. וְחֲדוֹת ה' יִהְיוּ מְעֻזָּנוּ. (עלים לתרופה ר"ס)

לט. יִקְבַּל הָאֲגֵרַת לְרַבִּי יֵאֱסִי בֶן רַבִּי לִיפָא לְאֲדָעַס, וְיִרְאֶה לְשַׁלְחוֹ מִיַּד, כִּי נַחוּץ הוּא, כִּי אֲנִי מְזֻרֹז שְׂיָבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, אֲשֶׁר זֶה טוֹבַת כְּלָנוּ שְׂיִתּוֹסֶף נֶפֶשׁ אֵל הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ כְּדֵי שְׂיִתְרַבּוּ הַבָּתִּים וְכו', וּבְעַל הַרְחָמִים אֲשֶׁר הַפְּלִיא חֲסֵדוֹ עֲמָנוּ לְהַטְעִימָנוּ מִחֲדוּשִׁים נִפְלְאִים כְּאֵלוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁמָעוּ מֵעוֹלָם, הוּא יִגְמַר הַבְּנֵן שֶׁהִתְחִיל שְׂיִתְרַבּוּ שְׂכִינִים רַבִּים כְּאֵלוֹ, עַד יֵאֱסֹף לְתוֹכָם כָּל הָאֲבָנֵי קֹדֶשׁ שֶׁנִּשְׁפְּכוּ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שְׂמֵרְמוֹ גַם עַל הַפְּגָם שֶׁנִּעֲשָׂה מִפְּגַם הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁנִּתְתַּקַּן עַל יְדֵי זֶה כְּאֲשֶׁר תִּבְּיֵן מֵאֲלֹהֵי. וּמִגְדֹּל הַנְּחִיצָה אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיף כָּלֵל, כִּי אֲנִי רוֹצֶה לְנִסּוֹעַ הַיּוֹם לְדַרְכֵי לְאוֹמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. דְּבָרֵי אַבִּיָה הַמְּצַפֶּה לְרֹאוֹתָּהּ עִם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ בְּאוֹמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. בְּעַל הַרְחָמִים יִיטִיב הַכְּתִיבָה וְהַחֲתִימָה לְחַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים וּלְשָׁלוֹם. (עלים לתרופה מכתב רס"ז)

מ. וְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ בּוֹא יְבוֹאוּ בְּרָנָה לְמַעַן יִיטִיב לָכֵם לְנֶצַח. זֹאת נִחְמַתִּי בְּעֵינֵי, כִּי בְּנֹדָאֵי תַחֲזִיקוּ לִי טוֹבָה לְנֶצַח עַד אֵין סוּף וְתַכְלִית, עַל שְׂזָפִיתִי אֶתְכֶם לְזִכּוֹת כְּזֶה הַכּוֹלֵל הַכּוֹלֵל אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְכַבֵּר. (עלים לתרופה מכתב רס"ח)

מא. וְה' יַעֲזֹר לִי בְּחֲסֵדוֹ, לְסַע לְמָקוֹם שְׂאֶסַּע, לְהַשְׁתַּטַּח בְּמָקוֹם שְׂאֶשְׁתַּטַּח. אֲשֶׁר בְּאֵמַת אֲנִי יוֹדֵעַ כָּלֵל עוֹד עַד הֵיכָן הַדְּבָר מֵגִיעַ, אֲבָל זֶה אֲנִי יוֹדֵעַ בְּכַרְוֹר בְּעֵוֶרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאֲנִי צְרִיף לְסַע לְשֵׁם כְּכֹל עַת, וּבְכַרְט עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא וְהָאִים מֵאֲדָמָא.

וגם אני צריכה לעורר ולחזק אתכם בכל פחי בכל מיני דבורי אמת שבועולם, שתזכו גם כן להיות שם כי הוא חייכם וכו' וכו'. ואם כי כבר אתה יודעים קצת מזה, אבל צריכין עתה להתחיל מחדש, בפרט על ראש השנה שאז עקר ההתחדשות לטובה. ויש הרבה הרבה מאד מאד לדבר בזה, אך איך הפנאי והניר מספיק. (עלים לתרופה מכתב רפ"ח)

מב. רב חסד וגמול חסד וייטיב לכם ולנו הפתיכה והחתימה, לחיים טובים, לחיים אמתיים ארכים ולשלום, לכבוד אהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק גרו יאיר ולכל יוצאי חלציו הנעמים שיחיו. היום אחר תפלת שחרית באתי לפה לשלום. תהלה לאל מה גדלו חסדי ה', שזכיתי גם בשנה הזאת לבוא לפה, להכין עצמי על ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה. "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". ואי אפשר להאריך עתה בזה, כי לא יספיקו כל ימינו להודות ולהלל ולשבח וכו' למי שעשה לנו את כל הנסים האלה וכו'. ובבואי לפה מצאתי מכתבך והיה לי לנחת גדול, ועתה בעת תפלת המנחה קבלתי עוד הפעם מכתבו. השם יתברך יגמר חסדו עם בנו שיחיה לתמכו ולסעדו לגמור רפואתו בשלמות מהרה אמן כן יהי רצון:

וגם עלוקות שמכר (ולא השתמשת בהם לרפואה) היה לי לנחת. אך יש בלבי עליך בני חביבי, על אשר אתה חושב הרבה ומתפחד הרבה בכל סבה קלה שעובר עליך, הלא אתה רואה בעיניך שהשם יתברך עושה עמך חסדיו בכל עת, לא כחטאינו עשה לנו וכו'. ואתה מתפחד ומתבהל ביותר בכל עת. בטח בה' כי לא יעזב אותך לעולם, חזק וחזק, ושמח נפשך בכל עת במה שאתה חפץ להיות נמנה עמנו בראש השנה הבא עלינו לטובה האיום והנורא מאד. מכל שכן כי קוינו לה' שתוציא מכח אל הפעל ותבוא לפה בשלום בשמחה. ובעל החמלה יחמל עלינו, ויורנו הדרך לתשובה הנפתח בחדש אלול. כי בודאי השם יתברך והצדיקים עושים את שלהם תמיד, ועוסקים בזה בשלמות, להמשיך הדרך הקדש הזה מחדש בכל שנה ושנה בחדושים נפלאים ונוראים מאד מאד:

פי מאד עמקו מחשבותיו יתברך, אך מי יתן שנוכח גם אנחנו להאמין בזה בשלמות, באפן שנוכח להמשיך עלינו גם עתה קדשת הדרך הזה מחדש, שיכנים בנו חדש עלינו שנה טובה, אמן כן יהי רצון. והיום פנה ואי אפשר להאריך יותר. (עלים לתרופה מכתב רפ"ט)

מג. ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ועצומה, ובפרט לידידי כנפשי הויתק המפלג מורנו הרב יעקב, הזהר והזהר בני ותלמידי חביבי, לכל יעלה עליך רעיון חס ושלום שלא פרצון האמת, רק בוא תבוא ברנה עם אנשי שלומנו לפה על ראש השנה הבא עלינו לטובה. וכן כל ימיה עד יבוא מורה צדק, למען ייטיב לה לנצח. ובחסדו יתברך

תחזיק לי טובה לנצח נצחים. (עלים לתרופה מכתב ש"כ)

מוד. וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאֵהֶבָה רַבָּה, וְשָׁלוֹם לִידֵידי פְּנֵפְשֵׁי הַרְבֵּנִי הַנִּגִּיד הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יַעֲקֹב גֵּרוֹ יֵאִיר. לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק מֵעֵצָם אֲהַבְתָּךְ לְחֻזְקָה וְלִזְרָדָה, שְׁלֵא יִהְיוּ לְךָ שׁוֹם סְפָקוֹת חֵס וְשָׁלוֹם בְּלִבְךָ בְּעֵינֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. רַק תֹּאמַר בְּלֵב שָׁלֵם, בְּרוּךְ שֶׁהֲחֵינּוּ וְקִיִּמְנוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזִמּוֹן הַזֶּה, לְזִכּוֹת לְהִתְנַעַד יַחַד עִם אֲנָשֵׁי אֲמַת אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים, לְהִתְקַבֵּץ עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הַקְּדוּשׁ שֶׁהִבְטִיחַ לְעִזּוֹר לְכָל מִי שְׁיָבוֹא אֵלָיו, בְּפֶרֶט בְּעֶרְבֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלְהַמְנוֹת יַחַד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲצִלְנוּ.

מָה אִמַּר לְךָ אָחִי, מַעֲט מַעֲט שְׁמַעְתָּ וְהִבַּנְתָּ מִרְחוֹק, אֲבָל יוֹתֵר מֵאֵה בְנֵי הַזֶּהָר וְהַזֶּהָר שְׁלֵא תִהְיֶה חֵס וְשָׁלוֹם בְּכֹל (קהלת א, טו) "חֶסְרוֹן לֹא יִכַּל לְהַמְנוֹת" שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ברכות כו.) זֶה שְׁנֵמְנוּ חִבְרֵיו וְכוּ'. בְּפֶרֶט לְעֶסֶק קְדוּשׁ וְנוֹרָא פְּנֵה. וְאִם תִּרְצֶה תִּזְכַּר אֶת לְקָרוֹת מִכְּתָב הַנִּזְכָּר שֶׁנֶּאֱמַר גַּם אֵלֶיךָ וְלִכְלֹל חַד כְּפִי מִה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְגַם תִּזְכַּר הִיטֵב אֶת כָּל מַה שֶׁנֶּדְבַר בֵּינֵינוּ. וְאֵת כָּל הַהִתְנוּצָצוֹת שֶׁהִתְנוּצֵץ בְּלִבְךָ אֹרֶךְ הַיָּמִים וְכוּ'. וְתִחְזַק נִפְשָׁךְ לְבוֹא בְּשִׂמְחָה, בֹּא תְבוֹא בְּרָנָה עִם בְּנֵי שְׂיַחְיָה וְעִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וּמִבְטַחְנִי שְׁבִלֵי דְבָרֵי בּוֹדָאֵי לֹא הֵייתָ נִמְנָע חֵס וְשָׁלוֹם מִלְּבוֹא, אֲךָ לִזְרוּזֵי יִתְרָה קְאֵתִינָא, כִּי יְדוּעַ לָנוּ רַבּוּי הַמְּנִיעוֹת הַמְּשַׁתְּטָחִים אֲזִי דִּיקָא. וּבְאַמַּת כָּלֵם בְּאַחִיוֹת עֵינַיִם, כִּי עַקֵּר הוּא מְנִיעַת הַמַּח פִּידוּעַ לְכֵם כָּל זֶה, עַל פִּן הַהִכְרַח לְזָרוּ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. אֲשֶׁרִיךְ אִם תִּקְרִים דְּבָרֵי, בּוֹדָאֵי תִחְזַק לִי טוֹבָה בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצָּח. (עלים לתרופה מכתב שס"ב)

מִזֶּה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִבְיָאֵךְ לְשָׁלוֹם לְפָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנוֹפֵה לְהַכִּין עֲצֵמֵינוּ מֵעַתָּה בְּכֹל יוֹם מִחֲדָשׁ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַחֲדָשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וּבְחֶסְדוֹ יִטִּיב לָנוּ הַפְּתִיבָה וְהַחֲתִימָה, בְּאִפְסוֹ שְׁנוֹכָה מֵעַתָּה לְהִיּוֹת פְּרֻצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יִרְאִיו בְּאַמַּת. (עלים לתרופה שצ"ה בנשמט)

מוז. כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כִּן רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרְצוֹן רַבְּנוּ ז"ל לְשִׂיטְסוֹפּוֹ נְפִשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁכָנִים אֶל הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ (תהלים צב, ט) "וְאֵתָהּ מְרוֹם לְעוֹלָם הִיא". (עלים לתרופה תי"ב בנשמט)

מוז. אֵינְךָ יוֹדֵעַ כָּלֵל מַה נַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם, עִם צַדִּיקִים וּבֵינּוּנִים וְרָשָׁעִים, בְּכֹל דוֹר וְדוֹר בְּכֹל אֲדָם וּבְכֹל יוֹם וְיוֹם. וְהַכֵּל צְרִיכִין לְמַרֵי חִיטָּא (ברכות סד.) לְהַרְחִקוֹן הָאֲמַתִּי וְכוּ'. אֲשֶׁרֵינוּ שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים מִמֵּנוּ וְאִין אֲנוּ מִתְנַגְּדִים עָלָיו, וְאֵנוּ חוֹתְרִים לְלַכֵּת בְּדַרְכֵינוּ וְאֵנוּ מִתְקַבְּצִים יַחַד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֵה' הַתְּקִנָה שְׁגַם אֵתָהּ תִּהְיֶה נִמְנָה בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשִׁים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. (עלים לתרופה מכתב ת"ל)

מה. אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאֵכֵינוּ לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ הַקְּדוּשׁ, וְאִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה, כִּי הַדְּבָרִים אֲרָכִים מְאֹד, וְיֹתֵר מֵהֵמָּה יֵשׁ בְּלִבִּי. אֲבָל זֶה צְרִיכִין לְזַכֵּר בְּכָל פַּעַם, בְּפֶרֶט אֶתְּהָ בְּנֵי, שְׂאֵין יוֹדְעִין כָּלֵל, וְאִינֶה יוֹדֵעַ מַה שְׂאֵין אֶתְּהָ יוֹדֵעַ. רַק זֶה בְּרוּר וְאַמֶּתֶּ זֶה וְצָלוּל, שְׂאִיֶּה שֶׁהוּא אִיֶּה שֶׁהוּא אִיֶּה שֶׁנֶּעֱשֶׂה עִמָּה, וְאִיֶּה שֶׁאֶתְּהָ חֵיב בְּכִמְהָ דְבָרִים, וְאִיֶּה שֶׁאֶתְּהָ אֲנוֹס הַרְבֵּה רַבֵּב הַדְּבָרִים, וְאִיֶּה שֶׁאֶתְּהָ בְּכִמְהָ דְבָרִים בְּכִמְהָ מִצּוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁאֶתְּהָ חוֹטֵף בְּחֻסְדּוֹ וַיִּשׁוּעַתּוֹ הַנִּפְלְאָה בְּכָל יוֹם בְּכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיָה, בְּכָל אֵלֶּה חֻסְדּוֹ גָּדוֹל עָלָיָה מְאֹד שְׂאֵכֵית לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ וְלִהְיֶה עַל שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ וְלִהְיֶה קְבוּץ בְּכָלֵל קְבוּץ שְׁלוֹ הַקְּדוּשׁ. וּבְפֶרֶט עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא עֵקֶר זְמַן הַקְּבוּץ, שְׂאֵה בַחֲיִנַת שׁוֹפֵר שֶׁמְקַבֵּץ נְדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁמַתְפַּלְלִים בְּבִרְכַת תְּקַע בְּשׁוֹפֵר גָּדוֹל לְחִרוּתְנוּ וְכוּ'.

וּבִשְׁבֻט נַחֲמוּ הִזָּה דְבַרְנוּ הַרְבֵּה בְּעֵנֵינוּ נִפְלְאוֹת נִזְרָאוֹת מַעֲלַת הַקְּבוּץ שֶׁל כָּל עֲשָׂרָה מְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲכַל בֵּי עֲשָׂרָה שְׂכִינְתָא שְׂרִיא (סנהדרין לט.), וְאוֹמְרִים דְבָרִים שְׂבֻכְדָּשָׁה, וְאִזּוּ מַעוֹרְרִים בְּיֹתֵר כָּל דְרֵי מַעֲלָה וְדְרֵי מַטָּה לְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּרַבִּים לְהוֹדִיעַ כִּי "מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה ו, ג), וְאִזּוּ יְכוּלִים לְהַרִים הַכֵּל וְכוּ'. וְהַעֲקֵר עַל יְדֵי שְׂמֻקְשָׁרִים לְהַרְוֵעָה הָאֲמַתִּי הַעוֹסֵק לְקַבֵּץ עֲדָרוֹ כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (ישעיה מ, יא) "כְּרוּעָה עֲדָרוֹ יְרוּעָה בְּרוּעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבַחֲיִקוֹ יִשְׂא" וְכוּ'. וְעַל כָּל פְּנִים שֶׁלֹּא לְחַלֵּק עָלָיו חֵס וְשָׁלוֹם. אוֹי אוֹי וְאֲבוֹי לְהַחֲלוֹק עֲצָמוֹ מִרוּעָה יִשְׂרָאֵל כְּזֶה. אֲשֶׁרֵי אֲשֶׁרֵי הַמְשֻׁתָּקֵק וּמִתְגַּעֲגַע לְכָלֵל בְּהַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ שְׁלוֹ. לְעוֹלָם לֹא נְבוּשׁ בְּחֻסְדּוֹ אִיֶּה שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד, כִּי כַחוֹ גָּדוֹל וְנוֹרָא וְנִשְׁגָּב מְאֹד עַד אֵין חֲקֵר. וְזֶה סְמוּךְ שְׂמַעֲתֵי מִיְדִידְנוּ הַנְּתִיק רַבֵּי גְרִשׁוֹן גְּרוֹ יְאִיר נֶכֶד הַמְּגִיד ז"ל מְטִירָהאוֹיֶעַע, שֶׁשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוּשׁ, שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַכֵּל מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ תַקְוֹן אֶפְלוֹ דְבָרִים שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְתַקְנֵם בְּזְמַן אַחַר, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן הַכֵּל. וְתַפְרוֹס בְּשָׁלוֹם יְדִידֵי רַבֵּי נַחֲמָן, נֶכֶד אֲדָמוֹ ר"ז ל. וְאִין פְּנָאֵי עֲתָה לְכַתּוֹב לוֹ שׁוֹם דְבָר, רַק שְׂבִיבֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְשָׁלוֹם, וְיִהְיֶה הַכֵּל עַל נֶכּוֹן, בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ. (עלים לַתְּרוּפָה מִכְּתַב תַּל"ד)

מַט. וַיְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְמֻשְׁמֵשִׁין לְבוֹא, וְנִדְבָר פְּנִים אֶל פְּנִים בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ. וְלַעֲתָ עֲתָה בְּנֵי חֲזַק וְאַמִּץ, וְתַתְּחִיל לְבַרֵּךְ בְּמַחְשַׁבְתָּהּ שֶׁהֵחֵינוּ וְהִגֵּינוּ וְקִיְמָנוּ לְזְמַן הִזָּה - שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ, שְׁנוֹפֶה לְהַתְנוּעַד יַחַד בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, וְרַק בְּזֶה אֲנִי מַחֲיָה אֶת עֲצָמֵי. וְגַם אֶתְּהָ רְאוּי לָהּ לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמָהּ בְּזֶה, שְׂכַפְכֵר עֲבָרָה הַשָּׁנָה וְהִגֵּינוּ יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׂבֻכְהֶם נִתְנוּעַד יַחַד עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וְכוּ'. דְבָרֵי אֲבִיָה הַמְצַפֶּה לְרִאוֹתָהּ בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם וְשְׂמֻחָה, מְהֵרָה נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעַתּוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּרַחֲמָיו יִתֵּן בְּלִבָּהּ וּבְלֵב כָּלֵנוּ, לְהַתְחַזֵּק מֵעֲתָה לְהִכִּין עֲצָמָנוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ, וְנִזְנוּפָה לְכַתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה לְחַיִּים טוֹבִים אֲרָפִים וְלְשָׁלוֹם.

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, ולידידי כנפשי הרבני הנגיד מורנו הרב יעקב גרו יאיר, סוף דבר הכל נשמע תדע שאני מזרז לטובתך הנצחית שתבוא בשמחה על ראש השנה הבא עלינו לטובה. ואל תסתפל על חשש עכוב סחורתך עם דבש שהוא בימים הללו. כי הרבה רוח והצלחה לפניו יתברך, להשפיע לך רוח בכפלי פכלים ממקום אחר. בפרט בראש השנה, שאז עוסקין להמתיק בחינת דבש שהוא סוד הפנות של שופר, וגם אוכלים דבש אז. ובנדאי ימתק לך הרבה הרבה יותר בזה ובכא כשתהיה נמנה עמנו בראש השנה הבא עלינו לטובה. ומחמת נחיצת הפאסט אי אפשר להאריך, ולחכם יספיק מעוט דברים אלה, ולהשומע ינעם וימתק יותר מדבש ונופת צופים וכו'.

(עלים לתרופה מכתב תל"ה)

ג. קויתי לה' שיאמר לצרותיך ולצרותינו די, וימהר להושיעך מהרה פי פי לא לנצח יריב וכו'. ועתה אתה אינך צריך לחשב שום מחשבות איה לצאת ידי חובת היום, רק לדלג על היום בכל מה שתוכל, ואל תחשב על מה שעבר, מכל שכן שלא לחשב כלל על להבא. ואין שום דבר לעשות, הכל יפרח ויחלף, ויש לנו על מי לסמוך, השם יתברך גדול גדול ואין יודעים כלל, וגומר תמיד. בראש השנה היית, ועוד תהיה בעזרת השם יתברך, והכל יתהפך לטובה, על ידי הנגון של ע"ב נימין, ויקים (ירמיה נ, כ) "ביום ההוא יבקש עוון ישראל", שיבקשו ויחפשו העוונות כדי שהתהפכו לזכות. "ואיננו", שיכללו באין סוף פי הירידה הוא תכלית העליה' ואל תדחק את השעה כלל, ואל תתחיל לחשב כלל. ומה שעושין עמה אל תסתפל על זה כלל, וששון ושמחה ישגי וכו'.

וגם עתה אתה צריך להפך היגון ואנחה לשמחה גדולה, וכל מה שאתה גרוע יותר בעיניך, אתה צריך לשמח בזה ביותר, ולהפך עצם היגון ואנחה לששון ולשמחה, שגרוע בזה זכה להיות על ראש השנה, ולהשתטח על הציון הקדוש והנורא בזה, שלא היה לו שום הסתכלות בזה העולם, וכל העולם אינו עולה אצלו כהרף עין וכו'. והוא יכול להוציא כל העשרה מיני חצים וכו' ולרפאות הכל וכו'. וזהו הפרוש האמתי של (ישעיה לה, י) "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" שגלה הוא ז"ל (תניינא, תורה כג), להפך כל היגון ואנחה לששון ולשמחה הינו פנ"ל, והבו היטב לשמח בזה הרבה ולכלי להתחיל לחשב כלל רק לדלג על החרים ולקפץ על הגבעות שהם המדות של הנגון וכו'. אכל אנחנו צריכים רק לדלג פשוטו פנ"ל. ובאמת בכל זאת רק שמחה. (עלים לתרופה מכתב תל"ח)

נא. חזק ואמץ לומר דברי תורה או תפלה או עסק משא ומתן וכיוצא ואל תסתפל לאחוריה כלל, והעקר שאל תירא ואל תפחד כלל פי ה' עמה, כמו שאמר אדמו"ר ז"ל (תניינא, תורה מח) שצריכים לעבר על גשר צר בזה העולם והעקר שלא יפחד.

והַעֲקֹר הַעוֹלָה עַל הַכֹּל, הוּא כַח גְּדוֹל שֶׁל אֲדָמוֹ"ר ז"ל, אֲשֶׁר זָכִיתָ לְבָלִי לְהִיּוֹת מִתְנַגֵּד עֲלָיו. אַף גַּם לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ, בְּפֶרֶט בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּתוֹךְ כָּלֵל אֲנִשְׂיוּ הַקְּבוּצָה הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ, מִי יִתֵּן שֶׁגַּם בְּנֵיהּ וְכָל יוֹצְאֵי חִלְצֵיהּ יִהְיוּ וְנִמְנְוּ עִם הַקְּבוּצָה הַקְּדוֹשׁ הַנִּקְרָא עַל שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ ז"ל. הֶסֶר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וְאִנְחָה בְּכָל כַּחֲדָה, בְּטַח בְּחִסְדֵי ה', כִּי הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְתִקְוִים (יִשְׁעִיהָ לָהּ, י) "שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיֵגוּ וְנִסּוּ יָגוֹן וְאִנְחָה" לְחֻטְף הַיָּגוֹן וְאִנְחָה דִּיקָא לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה, לֹאמֵר בְּלִבּוֹ, כֹּל מָה שֶׁאֲנִי גְרוּעַ יוֹתֵר אֲצָלִי חֵס וְשְׁלוֹם יֵשׁ לִי לְשִׁמְחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּאֲמַתְּ עַל שְׂאֵף עַל פִּי כֹן אֵינִי מִתְנַגֵּד עֲלָיו וְכוּ', וְאֵינִי נִקְרָא עַל שְׁמוֹ ז"ל, וּבִכְלָל הַקְּבוּצָה הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ וְכוּ', וְיִתֵּר מֵזֶה אֵין פְּנָא לְהָאֲרִיז. (עלים לתרופה מכתב תנ"ה)

גב. וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנִשְׂי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפֶרֶט לִידִידֵי הַוְּתִיק וְכוּ' מוֹרְנוּ הֶרֶב נַחֲמָן יְרוּ יֵאִיר נֶכֶד אֲדָמוֹ"ר זְצוּק"ל. מֵאֵד אֲנִי נִכְסֵף שְׂבִיבָא לְפָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה בְּסִמּוּךְ, וְהוּא לְטוֹבָתוֹ בְּזֶה וּבְבֵא לְנִצַּח וְאִי אֲפֹשֶׁר לְהָאֲרִיז, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יִזְכְּנוּ לְהַכִּינֵנוּ עֲצֵמֵנוּ בְּרֵאוּי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, לְהַרְגִישׁ מַעֲתָה תִקְוָה קְדֻשַׁת הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאִים וְכוּ', וְאִיזָה שְׁהוּא אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאֵנוּ מִכְּלָל הַקְּבוּצָה הַקְּדוֹשׁ הַנֶּאֱסָפִים עַל שֵׁם אֲדָמוֹ"ר זְצוּק"ל, כִּי כָּבֵד שְׂמַעֵנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שְׂאֵינוּ דְבָר גְּדוֹל מֵזֶה וְכוּ'. (עלים לתרופה מכתב תע"א)

גג. עַל אֹדוֹת אֲסַפְתָּנוּ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים, אָמַר פְּעַם אַחַת (מוהרנ"ת) לְבָנוּ ר' יִצְחָק ז"ל בְּזֶה הַלְשׁוֹן, אֲנִי מְקוּהָ שְׂיִתְקִים הַדְּבָר עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל צְדָק, אֲבָל אַף עַל פִּי כֹן מִי יוֹדַע חֵס וְשְׁלוֹם מָה שְׂיַעֲבֹר בְּזֶה (מְגִדֵּל וְעֵצִים הַקְּטוּרוֹגִים הַמַּתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים עַל זֶה בְּכָל עֵת), אוֹלֵי חֵס וְשְׁלוֹם יִמְנְעוּ וְלֹא יִנְיָחוּ חֵס וְשְׁלוֹם בְּשׁוּם אִפְּן לְבֵא לְשֵׁם. אוֹמֵר אֲנִי, שְׂאֵתָה תְּמִיד תִּהְיֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵן, וְעָרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַעֲמֵד אֶת עֲצֵמָה אֲפִלוּ בְּשׁוּק בְּאִיזָה מְקוּם שְׂרוּאִים מְשֵׁם בֵּית צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וְתֹאמֵר שֵׁם הַעֲשִׂרָה כְּפִיטִיל תְּהִלִּים, וְאַחַר כֵּן תִּתְפַּלֵּל שֵׁם בְּאוֹמֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲפִלוּ בְּאִיזָה עֲזָרָה שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְכֹן תִּתְהַוֵּךְ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. (כוכבי אור אנשי מוהר"ן דיבורי מוהרנ"ת אות ב')

גד. עוֹד אָמַר פְּעַם אַחַת אֹדוֹת הַנְּסִיעָה לְאוֹמֵין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׂאֵם הִיא הַדְּרָךְ לְשֵׁם מִחֻפָּה בְּסִפְיָנוּם, הִייתִי רוֹחֵשׁ עַל יְדֵי וְרַגְלֵי כְּדֵי לְבֵא לְשֵׁם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה: (כוכבי אור אנשי מוהר"ן דיבורי מוהרנ"ת אות ג').

גה. שְׂמַעְתִּי מִר' נַחֲמָן בֶּן ר' שְׁכָנָא ז"ל, שֶׁשְׂמַע לְעֵגוֹן נְסִיעַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', וְהִיוּצָא מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכָּל נְסִיעָה וְנְסִיעָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה לָהּ חֶלֶק בְּקִץ הַגְּאוּלָּה. [אָמַר הַמַּעֲתִיק, שְׂמַעְתִּי שֶׁפְּעַם אַחַת בְּלִילָה הַרְאִישׁוֹנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵין אַחַר תְּפִלַּת עֲרִבְתִּי, וְהוּא (מוהרנ"ת) הָאֲרִיז מֵאֵד בְּתִפְלָתוֹ, וְאַחַר הַתְּפִלָּה נִתְּלַהֵב מֵאֵד וְאָמַר

לְאֲנָשָׁיו, כְּשֶׁאֲנַחֲנוּ מִתְקַבְּצִים לְכָאן, בְּוֵדָאֵי גַם רַבְנֵנוּ ז"ל אֲתַנּוּ פַּה בִּיחַד, וּכְשֶׁרַבְנֵנוּ ז"ל פַּה בְּוֵדָאֵי כָּל הַשְּׂבָעָה רוּעִים הֵם גַּם בֵּן אֲתַנּוּ פַּה, וַיִּצְעַק בְּקוּלוֹ, אֲנִי מֵאֲמִין כְּמוֹ מִמֶּשׁ שְׂאֲנִי רוּאָה אוֹתָם (והבינו אנ"ש שבאמת ראה אותם). (כוכבי אור אנשי מוהר"ן דיבורי מוהרנ"ת אות ד')

נו. כְּשֶׁהִפְלִיג פֶּעַם מוהרנ"ת מְגַדֵּל מַעְלַת קַבוּץ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמָאן, עָנָה וְאָמַר: כָּל הָעוֹלָם צוֹעֵק בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה "הַמְּלֶךְ", אוֹלָם הַהִכְתָּרָה הִיא בְּאוֹמָאן. (שיש"ק ח"ג קס"ח).

נו. בְּשִׁנְתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל מוהרנ"ת ז"ל, זָרַז אֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּגִדְל חַיִּיב הַנְּסִיעָה עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאוֹמָאן, וְהָיָה מְרַבָּה לְדַבֵּר מְזִיָּה בְּפִרְטוּיֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ, וּכְשֶׁנִּסְעָה הוּא עֲצָמוּ לְקַבוּץ, סָבַב אֶת הָעֲגָלָה בְּכוֹנָה, וְהָאָרֶץ בְּדַרְפּוֹ בְּדֶרֶךְ אֶרְפָּה, וְנִסְעָה לְכַמָּה כְּפָרִים שְׁדָרוּ שָׁם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לְזִרְזֵם לְבֹא עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְשִׁלֵּם לְבַעַל עֲגָלָה שְׂכָר מְרַבָּה מְאֹד, כִּי שִׁלֵּם לוֹ שְׂכָרוֹ עֲבוּר זֶה - לְפִי שְׁעוֹת נְסִיעָה. (שיש"ק ח"ה ק"ג).

נת. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן שֶׁל מוהרנ"ת, לֹא נִכְנַס בְּזִמְנוֹ הַקְּבוּעַ לְאֲמִירַת תּוֹרָה בְּדַרְפּוֹ בְּכָל שָׁנָה, כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו רַבֵּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי לְשֹׂאֲלוֹ עַל זֶה, תִּגְרַח מוהרנ"ת אֶת עֲצָמוּ מִשׁוּם שְׂאִינוּ בְּקוֹ הַבְּרִיאוֹת. אוֹלָם אַחֵר רֵאשׁ הַשָּׁנָה אָמַר מוהרנ"ת לְרַבֵּי נַחְמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר, שֶׁבְּכוֹנָה לֹא נִכְנַס לִזְמַר לְפָנֵי אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּדַרְפּוֹ, מִשׁוּם שֶׁרֵאָה שְׂיִישׁ כְּמָה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁלֹּא בָּאִים לְקַבוּץ כִּי אִם בְּשִׁבִיל לְשִׁמוּעַ אֶת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ, וְעַל כֵּן מַה יְהִיָּה כְּשֶׁלֹּא יְהִיָּה בְּחַיִּים וְלֹא יְהִיָּה מִי שְׂיִיאֲמַר תּוֹרָה כְּזוֹ, כְּבָר יִפְסִיקוּ לְבֹא? וְעַל כֵּן בְּכוֹנָה לֹא אָמַר תּוֹרָה, כְּדִי שְׂיִדְעוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׂאֲרִיכִים לְהִתְקַבֵּץ יַחְדָּו בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֶפְלוּ בְּלֵי תּוֹרָה כְּזוֹ שֶׁהוּא נוֹהֵג לִזְמַר. [וְאִין סְתִירָה מִמַּעַשָׂה זֹו לְמָה שְׁמוּבָא בְּסִפְר פִּרְפְּרָאוֹת לְחַכְמָה בְּפִירוּשׁ תּוֹרָה ו', שֶׁהִלְכָה ז' מֵהִלְכוֹת שְׁבִת שְׁבִלְקוּטִי הִלְכוֹת נִתְחַדְּשָׁה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן. וְהֵינּוּ שְׂאֵז בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, הַתְּחַדְּשָׁה הִלְכָה זֹו, אוֹלָם לֹא נֶאֱמָרָה אִזּוּ אֶלָּא אַחֵר רֵאשׁ הַשָּׁנָה מִטַּעַם הַנִּל]. (שיש"ק ח"ב תר"ח)

נט. בְּסִפְר חַיֵּי מוהר"ן בְּכַתְבֵּי יָדוֹ שֶׁל מוהרנ"ת ז"ל, הָיָה כְּתוּב שְׂיִיגֵיעַ עוֹד עֵת כְּזוֹ שְׂיִסְעוּ וַיְבוֹאוּ מִכָּל הָעוֹלָם בְּעָרֵב רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְהִשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן רַבְנֵנוּ ז"ל, וְהָיוּ עִם רַב כְּזֶה עַד שְׂיִצְטָרְכוּ לְהַעֲמִיד שׁוּמְרִים וְשׁוֹטְרִים לְהִשְׁגִּיחַ עַל הַצְּבוּר שֶׁלֹּא יִתְמַהְמָהוּ יוֹתֵר מְדִי וַיִּפְנוּ מְקוֹמָם לְהַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, (וּנְתַקִּים בִּימֵינוּ וְעֵינֵנוּ רוֹאוֹת וַיִּגַּל לִבְנוֹ). (שיש"ק ח"ה קכ"ה).

ס. מוהרנ"ת הִתְבַּטָּא וְאָמַר פֶּעַם לְעֵנֵן הַנְּסִיעָה לְצִיּוֹן רַבְנֵנוּ: אֵלּוּ הִיְתָה כָּל הַדֶּרֶךְ זְרוּעָה בְּתַרְבוֹת מְחֻדָּדוֹת, הִיְתִיתִי גוֹחַן עַל יְדֵי וְרַגְלֵי כְּבָדִי לְהִגִּיעַ לְצִיּוֹן, אֶבֶל בְּלֵי פֶּאֶסְפוּרְט

לא! אלא הייתי עושה את כל המאמצים לקבל פספורט (כי אפשר שיעצרו אותו, ויתבטל מתפילה ותפילין, ואולי אף יבוא לחילול שבת ויום טוב). (שיש"ק ח"ב תרס"ו).

סא. לענן מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל (שיש"ק חלק ב' תרס"ו) שאם חלילה היה סגור הדרך מלבוא לציון רבנו ז"ל, והיה כל הדרך מלא בספינים וחרבות חדים היה אף גוחן ורוחש על ידיו ורגליו ובא אליו, אבל לא היה עושה דרפו לשם בלא פאספורט ורשיון. הסביר ואמר, כי נשהולך על הדרך המספנת בספינים וחרבות אוילי זיכה וישאר בחיים ויצליח להשיג מה שצריך לו. אולם אם חלילה יסע בלא פאספורט ויתפסוהו ויחבשוהו בבית התפיסה, ובזה תפגם נשמתו ויעבור על אסורים בהכרח חס ושלום, משום זה לא היה עושה כן דרפו, כי בזה מסכן את כל יהדותו ורוחניותו. ועל כן אף אם על ספינים וחרבות היה מנסה בכל כחו להגיע לציון רבנו להשתטח עליו בתפלה, אולם בלא פאספורט שהוא כנגד חק המלכות לא היה מסתכן, כי אינו נכון לעשות כן ואין זה רצון רבנו הקדוש כי יש בזה סכנה לכל יהדותו. (שיש"ק ח"ב תרס"ו)

סב. אמר (רבינו זיע"א), לכנוס אצלי ולהתקרב אלי הוא דבר קשה מאד, ואפלו בני עצמם. וכי יש יותר מקורב מבנים, אפלו הם כל אימת שרוצים לכנס אצלי, יש על זה כמה בלבולים ומחשבות הטורדות וכיוצא. והעקר בשעת ההתחלה. וכל זמן שנקרא התחלה, אז הוא קשה מאד להתקרב, וגם אחר כך נעשה מה שצריך, אך בהתחלה כל זמן שנקרא התחלה הוא דבר נמנע וקשה וכבד מאד לכנס ולהתקרב. (חיי מוהר"ן שי"ח)

סג. פעם כשנסע רבי יודל לשהות אצל רבנו בימי ראש השנה, רצה לנסוע עמו גם בנו הקטן רבי ישעיה שלום ז"ל, ומחשש טלטול הדרכים עם ילד קטן פנה, לא לקחו. כשבא ונכנס אל רבנו, אמר לו רבנו מעצמו: עניני הוא פלא, האבא נסע אלי הרי שמאמין בי, אף על פי כן בנו שרוצה לנסוע אלי, אין חפץ האב לקחתו. (שיש"ק ח"ג ק"ו).

סד. לרבי אליעזר מעיר לאדיון, [יש דעה שעוד זכה לקבל את פני מוהרנ"ת], נולד בן שנים מילתו חל להיות בראש השנה, ולא ידע לשית עצה לנפשו, האם יסע לראש השנה לאומאן וימנה שליח למילת בנו, או שישאר בביתו בלאדיון לקיים מצות הברית של בנו בעצמו, ושאל על זה לר' נחמן טולטשינער, וענה לו: הפסוק אומר, "וימל ה' אלקיה את לבבך ואת לבבך ואת לבבך ואת לבבך" (דברים ל, ו), הרי שמקדם עליך למול את לבבך ואחר כך למול את לבבך, וכך עשה, ונסע לראש השנה לאומאן. רבי אברהם ב"ר נחמן שבחו מאד, ורצה להפירו, וחקוק היה בזכרוננו כל הימים את "ברפת המזון" ששמע ממנו, שברכו בהתלהבות וחיית נפלא, אף על פי שהיה במקצועו סיטונאי. (ראה עוד להלן בשיש"ק ח"ה סעיף רע"ח, ושיש"ק ח"ג רע"א).

סד. שְׁנָה אַחַת לֹא הֵבִיא רַבִּי בְרוּךְ בְּאֲרֵדִיטְשׁוֹבֵר ז"ל (שְׁהִיָּה מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַדְּבוּקִים בְּרַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן ז"ל), אֶת בְּנוֹ רַבִּי יוֹחָנָן לְקַבּוּץ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו בְּאוּמָאן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהַפְּעִיר בּוֹ בְּנוֹ מְאֹד שִׁיָּקַחְהוּ עִמּוֹ, כִּי חֲשַׁשׁ רַבִּי בְרוּךְ שֶׁמֵּא יִתְפָּשׂוּהוּ הַשּׁוֹטְרִים בְּדֶרֶךְ, מִחֲמַת שֶׁהִיָּה עָרִיק מֵהַצָּבָא. כְּשָׁבָא לְאוּמָאן שָׂאלוּ תִּיכֵף רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן: הֵיכָן יוֹחָנָן בִּנְךָ, עָנָה לוֹ שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ מִסְבָּה הַנִּ"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן: חֲבַל, הֲרִי אִם הֵייתָ מְבִיא אוֹתוֹ הֵייתָ מְקַיֵּם דְּבַר נִשְׁבָּב כְּזֶה כְּהַעֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ. כְּשִׁשְׁמַע זֹאת רַבִּי בְרוּךְ הִתְחַרַּט וְנִשְׁבַּר בְּלִבּוֹ מְאֹד, עַל שֶׁלֹּא עָמַד בְּנִסְיוֹן לְקַחַת אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן הַחֲפֵץ לְבוֹא לְהִתְפַּלֵּל עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. (שי"ש"ק ח"ג תצ"א)

סו. אָבִיו שֶׁל רַבִּי אֶהְרֹן מְקִיבֵלִיטְשׁ ז"ל הָיָה אָדָם מְכַבֵּד בְּעִירוֹ וְתִקְיָף גָּדוֹל, וְהִתְנַגֵּד מְאֹד עַל הַתְּקַרְבוּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶהְרֹן בְּנוֹ לְדֶרֶךְ רַבְּנוֹ. וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה נָסַע אֵף עַל פִּי כּוֹ רַבִּי אֶהְרֹן לְקַבּוּץ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וְהִיָּה חֲשַׁשׁ גָּדוֹל בְּחִזְרוֹתוֹ שֶׁיִּצְיֵק לוֹ עַד מְאֹד מְאֹד. וְכִשְׁחָזַר פָּגַשׁ בְּהַלְוִיתוֹ שֶׁל אָבִיו שֶׁשָּׁבַק חַיִּים רַחֲמֵנָא לִיִּצְלוֹן. סִפְּרוּ זֶה לֹא שָׁמַע ר' לְוִי יִצְחָק מְרַבִּי אֶהְרֹן, שֶׁלֹּא רָצָה לְדַבֵּר מֵזֶה אוּלַם תּוֹשָׁבֵי הָעִיר סִפְּרוּ לוֹ זֹאת. (שי"ש"ק ח"ג קנ"ג)

ובשי"ח שרפי קודש (ח"ה רל"ג), הנוסח: כְּשֶׁנִּזְדַּע לְאָבִיו שֶׁל רַבִּי אֶהְרֹן שָׁבְנוּ דְבוּק בְּרַבּוֹ רַבִּי פִּנְחָס קִיבֵלִיטְשׁ עַר ז"ל וְנַעֲשֶׂה לְחִסִּיד בְּרֶסֶלֶב, פִּלַּט מֶלֶךְ מִפְּיּוֹ מִתּוֹךְ רוֹב כְּעִסּוֹ וְאָמַר: כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי חַי הוּא לֹא יִהְיֶה חִסִּיד בְּרֶסֶלֶב, וְאָכֵן בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוֹ נִפְטַר, וְהִיָּה לְפִלָּא. רַבִּי אֶהְרֹן הִיָּה אֲזִי יָלַד חֲתָן כְּבֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנָה, וְתִכֵּף לְקַחוֹ חוֹתֵנוּ הַמְּיוֹעֵד לְבֵיתוֹ וְגָדְלוֹ וְתִמְךָ בּוֹ וְנָתַן לוֹ לְהַמְשִׁיךְ לְלִמּוּד אֲצֵל רַבִּי פִּנְחָס, עַד נִשׁוּאָיו שֶׁהִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר מְאֹד, כְּבֵן שְׁלֹשׁ עָשָׂרָה - אַרְבַּע עָשָׂרָה.

סז. בְּטוֹלְטְשִׁין הִיָּה אֶחָד בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵל הוּזִינְעַר ז"ל, שֶׁאָזְכָּה לְשִׁבוֹת שַׁבַּת אֶחָד אֲצֵל רַבְּנוֹ ז"ל, וְהוּא הִיָּה גַם מְעַט מְלָמֵד בְּשִׁפְהַ הַרוּסִית וְחָשׁוּב גַּם אֲצֵל הַשְּׂרִים. וְהִיָּה מְנַכְבְּדֵי הָעִיר וּבַעַל דְּעָה, שֶׁדְּבָרָיו נִשְׁמָעִים, וְעַל פִּיו נִתְמַנֶּה הָרַב יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרֵנ"ת ז"ל, לְמַנְהֵל הַדָּאָר שֶׁבְּטוֹלְטְשִׁין. אַחַר כֵּן, כְּשֶׁנִּתְגַּבַּר הַמַּחְלָקַת עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, הִחֲלוּ הַמַּתְנַגְּדִים לְדַבֵּר עַל לֵב הָרַב יוֹסֵל הַנִּ"ל שֶׁיִּקְפַּח אֶת רַבִּי יִצְחָק מִפְּרִנְסָתוֹ, מִחֲמַת שֶׁהוּא נוֹסֵעַ לְאָבִיו מוֹהֲרֵנ"ת ז"ל לְבְּרֶסֶלֶב. אוּלַם רַבִּי יוֹסֵל הַנִּ"ל דִּחָה אוֹתָם וְאָמַר לָהֶם: וְכִי בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא נוֹסֵעַ לְאָבִיו הוּא אוֹת שֶׁהוּא בְּרֶסֶלֶבֶר? אִין מְזָה רְאִיָּה הוּא סֵתָם נוֹסֵעַ לְכַבֵּד אָבִיו בְּלִבְד. וְהַמַּתְנַגְּדִים הִכְרָחוּ לְקַבֵּל דְּבָרָיו.

אָמְנָם, כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לְנוֹסֵעַ לְאוּמָן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲזִי הִיָּה בְּאֵמַת הָרַב יִצְחָק הַנִּ"ל בְּמִצּוּקָה, כִּי אִם יִסַּע לְאוּמָאן, אֲזִי יִהְיֶה הוֹכְחָה גָּדוֹלָה, שֶׁהוּא אָכֵן חִסִּיד בְּרֶסֶלֶב.

ובכן הקדים לנסוע לאביו מוהר"ת ז"ל לשאול את פיו מה יעשה. אמר לו אביו, שהנסיעה לאומאן על ראש השנה זה עולה על הכל, ומחייבין לקיים זאת אף במסירות נפש. מובן ממילא, שלא השיגח על שום דבר ונסע לאומאן על ראש השנה.

אחר ראש השנה הבין רבי יצחק שלחזר לביתו אי אפשר לו כלל, כי עכשו הוא בודאי מחסר פרנסה, ואשתו השניה גם כן היתה מצד המתנגדים שעליה אמר מוהר"ת: אלו לא היה כבר מגורש מאשתו הראשונה, היה מצוה עליו לגרשה, ועכשו יש לה גם טענה הנשמעת "פרנסה", ובכן הרהר לנפשו, שלא יסע לביתו, ולא ידע לאן יעשה דרכו הראשונה. ובכן בא לאביו ז"ל לשפך לפניו את מרירות לבבו, ולבסוף שאל אותו, לאיזה מקום לנסוע. מוהר"ת ז"ל בגדל חכמתו וצדקתו הבין אחרת, ואמר לו: אדרבא שוב לביתך לטולטשין וישר לביתך, ואשתך פי תפער פיה בטענותיה וצעקותיה, אתה לא תענה דבר אף תשתק, כשתפריע לה מאיזה עסק שתעסק בביתך, אל תפחד ממנה ואל תניח את עסקך, ותאמר לה בעזות: שאתה בעל הבית, ואודות פרנסה אל תדאג. וכן עשה וחזר לטולטשין וישר לביתו, ושם התרחש הכל, כמו שאמר לו אביו ז"ל: אשתו החלה לצעק עליו, אולם הוא שותק. היא מפריעה אותו מאיזה עסק שעסק, והוא עושה את שלו, ואומר לה: בביתי אני בעל הבית. ומפרנסת הדאר כמובן הסיח דעתו, למחרתו בדרך הלוכו ברחוב העיר, נפגש עם רבי יוסל הנ"ל, ובכן אדרבא הוא התחיל לדבר עם רבי יצחק ושאל אותו בתמה: מדוע אינך בא אל הדאר? אל תירא ואל תחת, שוב אל הדאר כמקדם. כשהגיע ערב יום הכפורים, מאימת יום הדין, שהיתה באמת בודות הקודמים על כל זרע ישראל מקטן ועד גדול, התפייסו ביניהם וחזר השלום לביתו. (אבני"ה ברזל סעיף ס"ד, ושיש"ק ח"א תרצ"ו)

סח. מוהר"ת ז"ל נענה ואמר פעם, לענין המניעות שיש לכל אחד מאנשי שלומנו מבני ביתו בענין הנסיעה לקבוץ על ראש השנה באומאן: תודה לאל, שאחר ראש השנה בא יום כפור, ואז נשארים אנשי שלומנו בביתם ומשלימים בני הבית וסולחים אחד לשני, ועל ידי זה חוזר השלום למקומו, ואמר זאת לרבי יצחק בנו, שהיה לו מניעות גדולות מבני ביתו בענין זה. (שיש"ק ח"ב תרס"ה)

סט. מה שספר (רבינו זיע"א) קודם ראש השנה תקס"ט סוף קיץ תקס"ח, ובאותו העת הביא לו השוחט מטעפליק פסא נפלאה. וסמוך לזה ספר זאת, שראה בפראה או בחלום שהביאו לו פסא, והיה אש סביבה. והלכו כל העולם אנשים ונשים וטף לראותה. וכשתחזרו משם, אזי תכף נתקשרו זה עם זה ונעשה שדוכים ביניהם. וגם כל מנהיגי הדור כלם הלכו לראותה. ושאלתי פמה היא רחוקה, ומפני מה תכף נעשו שדוכים. והלכתי והקפתי סביבם לילך שם. ושמעתי שהולך ובא ראש השנה, והייתי מספק אם לחזר אם

להתעכב שם, והייתי נבוך בדעתי ואמרתי בלבי איך אפשר בכאן על ראש השנה, ואמרתי בדעתי לפי הגוף חלוש שיש לי למה לי לחזור והייתי שם:

ובאתי להפסא וראיתי שם ראש השנה, ראש השנה מממש. וכן יום פפור, יום פפור מממש. וכן ספות, ספות מממש. גם שמעתי שהיו צועקים (ישעיה א, יד) "חדשיכם ומועדיכם שגאה נפשי", מה לכם לדון את העולם, ראש השנה בעצמו ישפוט. וברחו בלם עם כל מנהיגי הדור בלם ברחו:

וראיתי שם שהיה חקוק על הפסא כל צורות של כל ברואי עולם, וכל אחד היה חקוק עם בת זוגו, אצלו, ובשביל זה נעשין תקף שדוכים, כי כל אחד מצא שם וראה בת זוגו. ומאחר שבמיים הקודמים למדתי, נפל בדעתי שפוסק (דניאל ז, ט), "ברסיה ש'וביבן ד'י גור" - ראשי תבות שדך"ן כי על ידי הפסא נעשין שדוכין פנ"ל, גם פרסיה ראשי תבות ראש השנה יום כ'פור ס'פות. ועל פן בשמיני עצרת זוגא דמטרוניתא. ושאלתי מה יהיה פרנסתי, ואמרו לי שאהיה שדכן, והאש הקוף סביבו. כי באמת ראש השנה היא טובה גדולה, כי הוא מועד שהלבנה מתכסה בו, שעל זה נאמר (חולין ס:): 'הביאו עלי פפרה'. והוא טובה גדולה להעולם, כי על ידי זה אנו יכולין לבקש פפרה בראש השנה:

עין כל זה בהתורה תקעו בחדש שופר, ויבן ה' את הצלע (בלקוטי תניינא סימן א'). המדבר משרשי נשמות הכלולים בפסא, עין שם היטב כל התורה, כי הוא פרוש על המעשה הנ"ל. כי זאת התורה נאמרה בראש השנה שאחר זה הספור, והדברים שתומים ונעלמים מאד. גם חסר קצת כי לא נכתב בשלמות. (חיי מוהר"ן פ"ד).

ע. בודאי פן הוא האמת כי כל הזוכה להתקרב לדעת של רבנו הקדוש ז"ל, אסור לו להעלים שמו כששואליו אותו, ומחייב להשיב להשואל בפה מלא (יונה א, ט) "עברי אנכי", היינו מקרב למוהר"ן הקדוש ז"ל, וגם להודיע בפרוש, ובפרט לענין השידוך בודאי צריך להודיע, כי הנסיעה לאומין על ראש השנה הקדוש הוא אצלו יסוד יהדותו, ובבילתי אפשר לשנות בזה כלל בשום אופן.

ואתה צריך לבטוח בהשם ותורה, וכן כל הבחורים המתקרבים לאדמו"ר זצ"ל, כי בזכות רבנו ז"ל ימצאו זיווגים הגונים ביותר, שלא יהיה להם פנגד חס ושלום, כי מסתמא ידעת מה שמבאר בחיי מוהר"ן (פ"ד): כי רבנו ז"ל שאל במקום ששאל מה יהיה פרנסתו והשיבו לו "פרנסתך שדכן", מובן מזה כי בודאי רבנו ז"ל עוסק בענין השידוכין של כלל העולם, ובפרט בהשידוכין של המתקרבים אליו. גם מובן ומבאר בלקוטי מוהר"ן (חלק שני סימן פ"ט), בהמאמר הדעת משדך כל השידוכין: כי על ידי

הצדיק האמת שהוא הבר דעת האמתי נעשין כל השדוכין.

מוכן מפל הנ"ל כי אסור לכנוס לשדוד פנה שיתרחקו על ידו מאור אדמו"ר ז"ל. וצריכין לבטח בהשם יתברך, כי יזמין שדוד פנה שיהיה סיוע ועזר להתקרב יותר, וצריכין בודאי להרבות בתפלה על זה, והכל בתמימות ובפשיטות, יותר אין להאריך בזה ודי בזה כעת. אוהבה החפץ בטובתה בלב ונפש בכל פרט, שמשון בארסקי. (גבורות שמשון ה' נעימות נצח י')

עא. פעם אחת בערב ראש השנה בפקר שאל את מוהרנ"ת בנו ר' יצחק ז"ל, על אודות שחלש לבו מאד, אם יאכל איזה דבר קודם לכתו על ציינו הקדוש, כדי שיהיה בכחו לפרש שם שיחתו בהתעוררות הלב פראוי, והשיב לו, לא! אמר פאשר תוכל, ובלבד שיהיה קודם האכילה. (כוכבי אור אנשי מוהר"ן, דיבורי מוהרנ"ת אות ל"ג)

עב. פעם, כשחל ראש השנה להיות בליל יום שני, יצאו אנשי טעפליק מעירם לנסוע לאומאן במוצאי שבת קדש, ואת הסליחות של ערב ראש השנה הנקראים "זכור ברית" אמרו יחדו בכפר "פאלאנקע" הקרוב לאומאן, ורוב אנשי שלומנו משאר העירות הקדימו לבוא כבר על שבת, בכדי שיוכלו לומר גם את הסליחות באומאן. וכשהגיעו אנשי שלומנו מטעפליק לאומאן, גער בהם מוהרנ"ת ואמר להם: אם פה אתם נוהגים לבוא לראש השנה, טוב יותר בכלל לא לבוא. (שיש"ק ח"ב תשי"ד)

עב*. רבנו קרא פעם בערב ראש השנה לרבי עירא מיאס ואמר לו לך לרבי חייקל ולמד ממנו נוסח ותתפלל מחר לפני העמוד תפלת שחרית, ועשה כן, למחרת נגש אל רבנו ואמר לו שאינו יודע היטב עדין הנוסח, אמר לו רבנו אף על פי כן התפלל ונגש לעמוד, וכן עשה, אולם מחמת שלא ידע היטב הנוסח בכה כל התפלה ולא התפלל היטב בנוסח, כי לא היה לו זמן מספיק להתלמד. אחר כך לפני התקיעות שלח רבנו את מוהרנ"ת לומר לו שיש להתפלל גם מוסף, והוא היה אז במקוה שהלך לטבול לפני התקיעות. ונגש להתפלל אף על פי שלא הכין עצמו כלל לזה, וכל התפלה התפלל בבכיות נוראות. אחר התפלה טפח לו רבנו על כתפו, ואמר לו עשית טוב והזמינו רבנו שביבא אליו לקדוש, כי כן היה נוהג לקרוא אליו את הבעל שחרית ומוסף לקדוש, ואמר לו באמצע הקדוש, הרי לך מגיע פעמים קדוש. כל זה ספר רבי עירא בעצמו לרבי נחמן מטולטשין. (שיש"ק ח"ב קל"ג)

עג. כשבקש פעם רבי לוי יצחק ז"ל מרבי נחמן נעמירובער החזן שילמדהו נסח התפלה של ימים הנוראים, אחר שבקש ממנו רבי נחמן עצמו שיש לו בסדר העבודה של יום פפור, ענה לו בצחות: נסח? בציון רבנו לומדים נסח, כי לא היה נכון לפני אנשי

שְׁלוֹמֵנו לְשִׁבְתָּ וּלְלִמַּד נֶסְחָה, כִּי אָמְרוּ מִי שֶׁמְכַשֵּׁר לָזֶה יַדַּע זֹאת מֵעֲצָמוֹ לְפִי חוּשׁוֹ, וְסִפֵּר שֶׁשָּׂעָמַד אֶצְלוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ, לֹא הָיָה יָכוֹל לְסַיֵּעַ לוֹ כִּלְלָ וּכְלָל לְרֵב הַדְּבָקוֹת וְהַתְּאֻמָּצוֹת הַגְּדוֹלָה שִׁבְתָּפְלָתוֹ. (שיש"ק ח"ה שע"ט)

עד. לְרַבֵּי נַחֲמָן בֶּן מוֹהֲרַנְ"ת, הָיָה בֶּן בִּשְׁם רַבִּי נִתָּן ז', לְשֵׁהיָה עוֹבֵד ה' מוֹפְלָג בְּמַעֲלָה מְאֹד, וְהָיָה דָר בְּעִיר דִּימִטְרִי וְוֹקָע, וְלוֹ הָיָה בֶּן בִּשְׁם רַבִּי יֶצְחָק, שֶׁדָּר בְּעִיר בְּאַבְרִינִין, וְהָיָה מְכַנֶּה בִּשְׁם רַבִּי אֵיצִיק בְּאַבְרִינִיָּעֵר, הוּא הָיָה עוֹבֵד ה' מְפֻלָּג בְּמַעֲלָה מְאֹד. וְהֵנָּה לְאַחַר פְּטִירַת מוֹהֲרַנְ"ת יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּנוֹ רַבִּי נַחֲמָן, וּמְקוֹם זֶה הָיָה הַמְּקוֹם הַחֲשׁוּב וְהַנְּכַבֵּד שֶׁבְּקְלוּיִז. כְּשֶׁנִּפְטַר רַבִּי נַחֲמָן יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ בְּנוֹ רַבִּי נִתָּן הַנ"ל. פְּעַם בְּאַיִזָּה שָׁנָה הִלְכוּ כְּמָה מַגְבִּירֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו מְטֹשְׁעָרִין, וְכַבְּדוּ אֶת הַיְשִׁיבָה בְּמְקוֹם חֲשׁוּב זֶה אֶת רַבִּי נַחֲמָן מִזִּירִין ז', לְסַבֵּת הַתְּעַשְׁרוֹתָּהּ הַגְּדוֹלָה בְּאוֹתָהּ עֵת.

כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי נִתָּן לְאַמִּירַת הַסְּלִיחוֹת שֶׁבְּלִיל זְכוֹר בְּרִית וְרֵאָה אִידֵי שְׂרַבֵּי נַחֲמָן מִזִּירִין יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ, הִלָּךְ וְנִעְמַד בְּמְקוֹם אַחַר וְלֹא עָשָׂה מְזָה שׁוּם עֶסֶק. אוֹלָם כְּשֶׁבָּא אַחַר כֶּהָ בְּנוֹ רַבִּי אֵיצִיק וְרֵאָה שֶׁאָבִיו עוֹמֵד בְּפִינָה, נִגַּשׁ לְרַבִּי נַחֲמָן מִזִּירִין וְאָמַר לוֹ, דַּע שֶׁהֵנָּה יוֹשֵׁב עַל מְקוֹם אָבִי הַקְּבוּעַ זֶה שְׁנַיִם רַבּוֹת, נִעְמַד תִּיכָף רַבִּי נַחֲמָן וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ וְלֹא עָשָׂה גַם הוּא מְזָה שׁוּם עֶסֶק, כִּי הָיָה בְּטִבְעוֹ אָדָם תָּמִים וּפְשׁוּט. חָרָה הַדְּבָר לְאַנְשֵׁי טֹשְׁעָרִין כִּי הָיָה רַבִּי אֵיצִיק קַל בְּעִינֵיהֶם, כִּי הָיָה עָנִי מְרֹד וּמָה לוֹ לְהַתְּעַרֵּב בְּעִינֵיהֶם, עַל כֵּן לְתַפְלַת הַמְּנַחָה שָׁל עָרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִלְכוּ וְהוֹשִׁיבוּ שׁוּב אֶת רַבִּי נַחֲמָן מִזִּירִין בְּמְקוֹם הַנ"ל. כְּשֶׁבָּא רַבִּי נִתָּן וְרֵאָה שְׂרַבֵּי נַחֲמָן יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ, הִלָּךְ וְנִעְמַד לְיַד דְּלַת הַכְּנִיסָה לְקְלוּיִז וְהִמְתִּין לְבָנוּ, כְּשֶׁהִגִּיעַ נִגַּשׁ אֵלָיו אָבִיו וְאָמַר לוֹ בְּקַפְיָהּ: אֵיצִיק יֵשׁ לָנוּ בְּקַבְלָה מֵרַבְּנוּ, שֶׁהָעוֹשָׂה מַחְלָקַת וּמְרִיבָה בְּעֵת הַקְּבוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא יִשְׁלִים אֶת שְׁנֵתוֹ, וּבְכֵן מְצוּהָ אֲנִי עָלֶיךָ שֶׁתִּשְׁקוּט וְלֹא תַעֲשֶׂה מְזָה שׁוּם עֲנָן וּמַחְלָקַת. שָׁמַע בְּקוֹלוֹ בְּנוֹ רַבִּי אֵיצִיק וְשָׁתַק וְלֹא גָרַם לְשׁוּם וּכּוּחִים סָבִיב פְּרִשָּׂה זוֹ, אוֹלָם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִפְטַר לְעוֹלָמוֹ רַבִּי נַחֲמָן מִזִּירִין. וְהָיוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו מְקַנְטְרִים אֶת אַנְשֵׁי טֹשְׁעָרִין, בְּאַמְרָם לָהֶם: אַתֶּם הִרְגַּתֶּם אֶת רַבִּי נַחֲמָן בְּתַאֲוֹת הַנְּצַחוֹן וְהַמַּחְלָקַת שֶׁגְּרַמְתֶּם. (שיש"ק ח"ד תמ"ב)

עה. יֵצֵא פְּעַם אִיזָּה שֵׁם רַע עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וּכְשֶׁהִגִּיעַ לְקַבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אָמַר לוֹ הַרְבַּ מְטֹשְׁעָרִין: (מִשָּׁה וּלוֹוֹל דּוּ בִּיזְסָט צוֹ אוֹנָז אַ בְּאִיוֹן) "מִשָּׁה זָאָב אֶתָּה לָנוּ לְבִאִיוֹן", וְנִפְגַּע מְזָה מְאֹד. וְלֹא הִסְפִּימוּ שָׂאֵר זְקַנֵּי וְחֲשׁוּבֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו עִם הַרְבַּ בְּנֵדוֹן זֶה, בְּאַמְרָם: מִשָּׁה וּלוֹוֹל בָּא "לְקַבּוּץ רַבְּנוּ" וְאִין רְשׁוּת לְשׁוּם אָדָם לְדַחֲתוֹ.

וְסִפֵּר רַבִּי מְרֻדְכֵי בְּאַבְרִינִיָּעֵר שֶׁהַתְּפִלָּה פְּעַם בְּבֵית אַכְסִינְיָתוֹ כְּשֶׁשָּׁלַח צְבוּר עֲבוּר תְּפִלַּת הַמְּנַחָה שָׁל יוֹם א', וְהַתְּפִלָּה בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת וְנוֹרָאוֹת. (שיש"ק ח"ג שע"א)

עו. נוהג הָיָה (הרב מטשערין) לַעֲבוֹר בְּעֶרְב רֵאשׁ הַשָּׁנָה בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּאוּ לְקַבּוּץ לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְהֵבִיט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲנֵשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהָיָה אוֹמֵר שָׂאָה בְּחִינַת רְאִית פְּנֵי הַצַּדִּיק הַמוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל בְּתוֹרַה ד' עוֹד. (וְעַיֵן בְּפִירוּשׁוֹ בְּסֵפֶר פְּרָפְרָאוֹת לְחֻכְמָה). (שיש"ק ח"ג ש"א)

עז. בְּשִׁלְשֶׁת שָׁנָיו הֶאֱחָרוֹנוֹת, הָיָה הָרַב מְשַׁתֵּק בְּכָל חֻלְקֵי גּוֹפוֹ, אִף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהִגְעִיז יָמֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הִתְחַנֵּן לְבִנְי בֵּיתוֹ שְׂיִסְדְּרוּ עֲבוּרוֹ נְסִיעָה נוֹחָה וְיִקְחֻהוּ לְאוּמָאן, וְהִזְכִּיר בְּמַלְיָצָה אֶת הַמוּבָא (בְּתוֹרַה ד' חֻלְק א') עַל 'וְשִׁדְיָהוּ לְגוּדָא' עַיִן שָׁם, וְאָמַר הַשְּׁלִיכוּ אוֹתִי לְצַדִּיק, אוֹלָם בְּנָיו בְּחַשְׁשָׁם לְבְרִיאוֹתוֹ לֹא לְקַחְוָהוּ, וְלֹא הַשְׁתַּתַּף בְּקַבּוּץ בְּאֵלוֹ הַשָּׁנִים. (שיש"ק ח"ג ש"ב)

עה. רַבֵּי חַיִּים אַחִיו שֶׁל הָרַב מֵטְשְׁעֵרִין ז"ל, שֶׁהָיָה פִּדּוּעַ חֲסִיד נִלְהָב, הָיָה פֶּעַם חוֹלָה בְּרַגְלָיו עַד סְמוּךְ לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְנָסַע לְאוּמָן לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב בְּעֶגְלָה כְּשִׁשְׁנֵי רַגְלָיו קְשׁוּרוֹת לְמַעַלָּה מֵתוֹךְ יְסוּרִים נוֹרָאִים, כְּשִׂאֵנוּ מַעַלָּה עַל דַּעְתוֹ כִּלְל לְהַשְׁאֵר בְּבֵיתוֹ, וְלִהְפָּסִיד בְּכַךְ אֶת הַשְׁתַּתַּפוּתוֹ בְּקַבּוּץ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאוּמָן בְּצוּוֹיוֹ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל. (שיש"ק ח"ג ק"ג)

עט. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָיוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֶפְלוּ הַגְּדוֹלִים בְּמַעַלָּה, מִתְנַהֲגִים בְּפִשְׁטוּת וּבְכַטּוּל הַיִּשׁוּת לְגַמְרֵי, עַד שֶׁהָיָה קִשְׁיָה לְהַכִּיָּם לְרַב הַעֲנָוָה וְהַבְּטוּל שֶׁהָיָה לָהֶם, וְאֶפְלוּ עֲלֵיהָ לְתוֹרָה וְכו' לֹא קָבְלוּ, וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתָם בְּשׁוּם כְּבוֹדִים, אֶפְלוּ אוֹתָם חֲשׁוּבֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ פְּרָבֵי אֲבָרָהם ב"ר נַחֲמָן וּרְבִי גְעַצִּי וְכו' וְכו', רַק כָּל מִי שֶׁקָּנָה עֲלֵיהָ לְתוֹרָה עָלָה הוּא עֲצָמוֹ לְתוֹרָה, וּמַחֲמַת שֶׁהֵם הָיוּ עֲנִיִּים וְכו' לֹא קָנּוּ עֲלֵיהָ. (שיש"ק ח"ד ש"ה)

פ. אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַבְּחוּרִים שֶׁבָּאוּ מִפּוֹלִינְיָא לְאוּמָאן, הָיוּ יוֹשְׁבִים יַחְדוֹ לְסַעֲוִדַת לַיִל שֶׁבֵּת וְשָׂרוּ אֶת הַזְּמִירוֹת בְּקִלוֹז בְּנַעֲיֻמוֹת וּבְהַתְעוֹרוֹרוֹת נִפְלָאָה, אִף שֶׁלְּסִבָּה זוֹ לֹא הָיָה לָהֶם כְּמַעַט מֵה לְאָכַל, כִּי מַחֲמַת הַרְגָשָׁתָם חַיִּית נִפְלָא בְּשִׁבְתָּם יַחַד, לֹא אָבוּ לְאָכַל אֲצֵל אַחֵרִים. פֶּעַם נִכְנַס אֲלֵיהֶם עֲשִׂיר אֶחָד בְּשֵׁם בְּרִינְשֵׁטִין שֶׁהָיוּ לוֹ חֲנוּיֹת גְּדוֹלוֹת בְּנוֹאֲרֵשָׁא, וְהַפְּצִיר בָּהֶם שֶׁיִּבְאוּ לְאָכַל אֲצֵלוֹ בְּבֵיתוֹ, לְפִלְיָאָתוֹ הַגְּדוֹלָה לֹא פָּנָה אֵלָיו שׁוּם אֶחָד מִהַבְּחוּרִים, הַתְקַצֵּף הַעֲשִׂיר וְאָמַר: "רְאוּ נָא אֶת הַעֲנִיִּים הַמְּרוּדִים הָאֵלּוּ, שֶׁאֵינִי לָהֶם כְּלוּם מֵה לְאָכַל וְאִף עַל פִּי כֵן לֹא רוֹצִים לְבֹא לְהַתְאַרַח אֲצֵלִי". כִּי מֵרַב הַחַיִּית וְהַתְעוֹרוֹרוֹת שֶׁהִרְגִּישׁוּ בְּיָשָׁבָם יַחְדָּיו, לֹא הָיוּ מוֹכִנִּים לְעַקֵּר מִמְּקוֹמָם לְבֵיתוֹ. (שיש"ק ח"ד ש"ו)

פא. אֵינִי נֹתֵן לְתַאֵר כִּלְל גְּדַל הַשְּׂמִיחָה שֶׁהָיָה אֲצֵל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כְּשֶׁבָּאוּ וְהִתְקַבְּצוּ יַחַד עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ. וּרְבִי מְרֻדְכֵי סוֹקוֹלוֹבֶער ז"ל שֶׁהָיָה מו"ץ בְּעִירוֹ סוֹקוֹלוֹב, כְּשֶׁרָאָה וּפְגַשׁ אֶת צַבוּר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַמִּתְקַבְּצִים, לֹא יָכוֹל הָיָה לְהַתְאַפֵּק עַד

שְׁהִיָּה מְרֻקָּד מִחֻמַּת שְׁמִיחָה, וּבִרְבָּה בְּרִפְתָּ שְׁהֵיָּנוּ. וְהִתְנַהֵּג אִזּוּ בְּכָל מְשֻׁבָּה יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּאֲדָם פְּשוּט בְּתַכְלִית, בְּלִי שׁוּם גְּנוּנֵי כְבוֹד וְכֹדוּמָה בְּפִאָּה לְרַב חֹשׁוֹב כְּמוֹתוֹ. (שיש"ק ח"ד ש"ב)

ז. פתב לְרַבִּי אֶלְחָנָן סְפָקטוֹר שְׁהִיָּה גַם רַב עִיר: "וְאוֹדוֹת חֲשׂוֹת מֵה שְׁבִנֵי עִירוֹ לֹא יִסְפְּמוּ לָזֶה, אִין חֲשַׁשׁ כָּלֵל, רַק קוֹדֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְקֶרְאָם וְלִקְחָ קוּוִיטְלָהּ, רַק קוֹדֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה יִקַּח מִכָּל הָעִיר שְׁמֵם וְשֵׁם אִמָּם לְהִזְכִּירָם לְטוֹבָה אֲצֵל שַׂר הָעוֹלָם הָעוֹשֶׂה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְזָכָה לָזֶה בְּמִתְנַת חָנּוּם כְּמֵאָמֵר (תהלים לו, כה) "נִעַר הָיִיתִי גַם זְמַנְתִּי", כִּי הוּא זָקֵן וְנִיּוֹק (מעשה י"ג יום ראשון), אִזּוּ יִתְרַצוּ בְּלֵם לָזֶה, כִּי יֵהָא לָהֶם טוֹבָה בְּזֶה וּבְבָא. (שארית ישראל צ"ב)

פב. זִוְגַתוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים סְטְאָלְעֶר ז"ל, בְּפִאָּה בְּטַעֲנָה אֶל בְּעֵלָה: בְּלֵם הוֹלְכִים אֶל מוֹהֲרַנְ"ת לְהִתְבַּרְךָ מִפְּנֵי וְאַתָּה שְׁלֵא זְכִיתָ בְּבָנִים אֵינְךָ הוֹלֵךְ אֵלָיו לְקַבֵּל בְּרַכְתּוֹ? עָנָה לָהּ בְּעֵלָה: מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל יוֹדֵעַ בְּלֹאזוֹ הֵכִי מִצְרַתְנוּ וְאִין לִי מֵה לְבַקְשׁוֹ עַל כָּף, אִם אֵת רוּצָה, לְכִי אֵת וּבִקְשִׁי אֵת בְּרַכְתּוֹ. וְאִכּוֹ הִלְכָה אֶל מוֹהֲרַנְ"ת וְנִעְמְדָה לְיַד הַדְּלֵת וּפְרָצָה בְּכַבִּי, שְׂאֵל מוֹהֲרַנְ"ת מִי בְּדִלְתָּ? הַחֵלָה לְסַפֵּר וְלִשְׁטוֹחַ לְפָנָיו צְרַתֶּם הַגְּדוּלָּה, שְׂאֵה כְּבֹר כְּמָה שְׁנִים שְׂאִין לָהֶם בָּנִים. אָמַר לָהּ מוֹהֲרַנְ"ת: לְכִי אֶל בְּעֵלָה וְאִמְרִי לוֹ שְׂיִקְבֵּל עַל עֲצֻמוֹ לְהַכְנִים עֲשֶׂרָה אֲנָשִׁים אוֹרְחִים הַבָּאִים לְקַבּוּץ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיִתֵּן לָהֶם לְאֶכֶל. אֵינִי מִתְכַּנֵּן שְׂיִאכִילֵם דָּגִים וּבִשְׂוֹר, אֶלָּא אֶפְלוּ חֵלָה קְלוּעָה עִם אֲבִטִּיחִים. עָנְתָה הִיא תִּיכַף בְּשִׁמְחָה: נִקַּח אֵת הָאוֹרְחִים וְנִאֲכִילֵם, אָמַר לָהּ מוֹהֲרַנְ"ת, לְכִי וְשִׂאֵלִי זֹאת אֵת בְּעֵלָה.

הִלְכָה לְבֵיתָהּ וְסִפְּרָה לְבְּעֵלָה אֵת תְּשׁוּבַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל. אָמַר לָהּ: לְכִי וְאִמְרִי לְמוֹהֲרַנְ"ת שְׁנַתְּנוּ לָהֶם גַּם דָּגִים וּבִשְׂוֹר. כְּשִׁחְזָרָה וְאִמְרָה זֹאת לְמוֹהֲרַנְ"ת, אָמַר לָהּ מוֹהֲרַנְ"ת: כְּשִׁעֲזוֹר ה' וְתִפְקְדוּ בְּבוֹ, תִּתְּנֵנוּ שֵׁם לִילָד עַל שֵׁם הָרַב מִבְּאֶרְדִּיטְשׁוֹב ז"ל. וְכֵף הוּהָ שְׁנוֹלָד לָהּ בּוֹ, וְקֶרְאוּ אוֹתוֹ בְּשֵׁם זֶה. אַחַר כָּף נוֹלָד לָהֶם עוֹד בּוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׂרָאֵל, עַל שֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. הוּא הַיְדוּעַ בְּכַנּוּי רַבִּי יִשְׂרָאֵל טְרַהוּוּצֶעֶר ז"ל. לְ רַבִּי לױי יִצְחָק ז"ל נִפְטַר בְּשָׁנוֹת הַתַּר"פ. הֵם הָיוּ כְּהֵנִים, וְכִשְׁהִיָּה עוֹלָה רַבִּי לױי יִצְחָק לְדוּכּוֹ, הִיָּה מְבָרָךְ בְּנִיעִימָה עֲרִיבָה לְהַפְּלִיא. וְכּוֹ נוֹלָד לָהֶם עוֹד בַּת אַחַת שְׁנִישְׂאָה לְר' שְׁבִתִּי בְּרִסְלָבֵר ז"ל, בְּנָם הוּא הַמְּפָרָסֵם בְּכַנּוּי ר' חַיִּים שְׁבִת'ת ז"ל. (שיש"ק ח"ג ככ"ז)

פג. אָמַר פֶּעַם מוֹהֲרַנְ"ת: עוֹד אֶתְפָּאֵר לְפָנָי כְּסֵא הַכְּבוֹד, עַל שְׁהִחְזַרְתִּי בְּתְשׁוּבָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים יְרוּדִים כְּאֵלוֹ: אַחַד מֵהֶם הִיָּה הַגְּרַמְנִי, שְׁכַנּוּהוּ "דְּעַר דִּיִּטְשֵׁל", שְׁנֹכְנַס פֶּעַם בְּשִׁבְתָּ לְקִלוּזֵי שְׁבַבְרְסֵלֵב, בְּעַת שְׂאִמְרוּ הַקְּהָל קִדְשֵׁת פְּתַר, וְכִשְׁהִרִים יְדִיו, הִבְחִינוּ אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּדִיו שְׁהִכְתִּים אֵת יְדִיו, בְּעַת שְׁכַתְּבַת בְּעַבּוּדְתוֹ בְּעֵצִים יוֹם הַשְּׁבִתָּה, כִּי הִיָּה פְּקִיד בְּעִירֵיהָ. וְרַצּוּ כְּמָה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְגַעַר בּוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִבֵּית הַמְּדַרְשׁ, אוֹלָם מוֹהֲרַנְ"ת עֲכַב

בעדם ולא הניח להם להרע לו, באמרו: הרי כשנכנס אלינו, לא נכנס ללא שום סבה, ובודאי חושב על תשובה, כי לבתי ננסיות אחרים לא הניחו לו להפנס וכו', ומחמת זה באמת התקרב אחר כך לאנשי שלומנו, ונעשה לירא וכשר. (שיש"ק ח"ב תרי"ח)

פד. ספר רבי איזיק קראסינשטיין ז"ל, שאזכר איד שהיו כמה מאנשי שלומנו מתאספים בכל מוצאי שבת בבית אביו לערוך סעדת מלוה מלכה, כי היה גם בעל הבית מכבד. ולשם היה גם בא הדייטשיל הנ"ל. והיו שרים הזמירות בהתעוררות, ואחר כך מדברים ביניהם בעבודת השם יתברך, וכדרך אנשי שלומנו. ומחמת זקנותו וחלשתו היה שוכב על מטה סמוכה ומקשיב לדבורם, ושמע איד שהתבטא פעם ואמר: אני כבר בן ארבעים שנה, וכשנשאלוהו הרי זקן אתה בהרבה מארבעים, ענה להם: כבר ארבעים שנה שאני נוסע לאומאן לקבוצ אנשי שלומנו בראש השנה מאז חזרתי בתשובה, והם הם הנחשבים ימי ושנותי. (שיש"ק ח"ה רמ"ז)

פה. כשדברו פעם לפני רבי מיכלי בן רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל מעשיר אחד גדול שערך רכישו עולה לסך גדול מאד, ענה ואמר: עשיר אני יותר ממנו, אני יש לי כבר כך וכך עשרות שנים (ונקב סכום מדיק של כמה עשרות שנים) שהתפללתי באומאן בראש השנה יחד עם אנשי שלומנו כצויו של רבנו, ושנים עולה לסך רב הרבה מאד מכל עשירותו וממונו של העשיר הלה. (שיש"ק ח"ה רכ"א)

פו. בראש השנה תרע"ה הגיע לקבוצ אנשי שלומנו זקן מופלג אחד, נגש אליו רבי אברהם ושאלו: היכן היית בראש השנה העבר? ענה לו הזקן איזה תרון, נענה לו רבי אברהם ואמר לו: "זוהי אבדה שאינה חוזרת".

פז. התאכסן פעם בראש השנה רבי מרדכי סוקולובער ז"ל אצל רב אחד שבאומאן, וכך בישיבם ודברם בתורה, הקשה לו הרב מדוע מטריחים עצמכם כל כך לבא מפולין לציון רבנו באומאן אחר שבמדינתכם שבפולניא קבורים עוד צדיקים יסודי עולם, ואפילו כאן באוקראינה עצמה הרי במעוזבוז טמון הפעל שם טוב בעצמו שהיה סבו של רבנו?

ענה לו רבי מרדכי: אמר נא לי מדוע נוסעים כל קהל ישראל להשתטח כל כך על קבר הרשב"י (בפרט בל"ג בעמר) אחר שרבו רבי עקיבא טמון בטבריה!! אלא בזה רואים שמשמאי קא זכו ליה לרשב"י בדבר זה. וכמו בן ענן הקבוצ על ראש השנה אצל רבנו ז"ל, נתן לו במתנה שאמר בן בפרוש (כמובא בספר חיי מוהר"ן), ובפרט אחר שרבנו ז"ל בעצמו הזהיר על זה והפליג בדבורים ורמזים שונים במעלת הדבר לבא אליו לאומאן אף לאחר הסתלקותו, הרי שגשגב הדבר למעלה מדעתנו, ומחייבים בזה אנו

המאמנים בו והולכים בדרךיו ז"ל, והספים עמו. (שיש"ק ח"ד תקפ"ח)

פח. פעם בעת הקבוץ בראש השנה, כשנעשה רעיש מהאנשים שדברו ביניהם בקלויז בין התפלות, עלה רבי פסח זסלבסקי ז"ל לביתה והפה בכפו על הבימה וצעק בקולו: הרבי פאן, הרבי פאן, ותקף נפל חרדה על הקהל ושקטו, כי הרגישו בקולו שאכן כך הוא. (שיש"ק ח"ה ע"ר)

פט. בצחות היה אומר רבי פסח זסלבסקי ז"ל לאנשי שלומנו החגים המתפללים בימי הקבוץ הקדוש שבראש השנה, וכי חושב הנך שאתה מתפלל? וכי בכחה להיות שליח של כל הצבור הגדול הקדוש הזה? לא ולא, רבנו הוא המתפלל והפועל ישועות, ואתה עברנו אינך אלא כמקל חלול המוציא קול בלבד. (שיש"ק ח"ה רע"ו)

צ. לקבוץ אנשי שלומנו בראש השנה היו מגיעים ובאים ממרחקים אפלו מערי קווקאז הרחוקה מאד, עוד יותר מהמרחק שיש מארץ ישראל לשם, והיו נוסעים ובאים על אף גדל הטלטולים הקשים והנסיעה הארפה כל כך. (שיש"ק ח"ה שכ"ה)

צא. בשנה השנייה להתקרבות ר' יצחק ברייטר היא שנת תרס"ו, והנה קרבו ימי ראש השנה, והתחילו הוא והשבועה המקורבים הראשונים שגרבו אחר שחזר מאומן, להתגעגע לקים צווי אדמו"ר להתאסף על ציינו הקדוש באומן להתפלל יחד עם אנשי שלומנו. רק היה להם הרבה מניעות, ובפרט מחמת ממון שלא היה ספק בידם לנסוע עד אומן. והחליטו לעשות כולם כפי אחד, וכל אחד מסר כל הכסף הנמצא ברשותו, והתחילו לנסוע עד שהגיעו לברדיטשוב, ושם כבר היו כמה מאנשי שלומנו מתלמידי ר' אברהם בן ר' נחמן מטולטשין, ונכנסו שם אצל ר' שמעריל [אשר נזכר בכוכבי אור תלמיד ר' אברהם], תקף כשנכנסו אליו נתמלא שמחה בלבבו, וקם וברך ברפת שהחיינו בשם ומלכות בשמחה עצומה, [בדין המבאר בשלחן ערוך אורח חיים סימן רכ"ה], והודה לה' כי נתקרב אנשי פולין לדעת אדמו"ר, ונתנו להם על הוצאות הדרך עד שהגיעו על ראש השנה לאומן.

צב. והנה כשבאו אנ"ש ממקומות מושבתיהם לאומן על ראש השנה, היה כל אחד מספר עוץ המניעות שעמדו לו בכל פרשת העבור עד הגיעם למקום הקדוש. וראו תמיד אשר המניעות של ר' יצחק הם למעלה מפל גבול. ונציג פאן כמה עבודות אשר עמדו לו ושבּרם בכחו הגדול.

צג. בהיותו אברהם היה סמוך על שלחן חותנו וחוננו היה לו מסחר של משקאות, והוא היה הסוכן של כל הסביבה. קרה פעם שקם אחד ועשה לו גם כן אותו מסחר, וכל פרנסת חוננו היתה תלויה באויר מחמת המתחרה הזו. והנה זה המתחרה הלה אל בעל

הבית חרשת אשר חותנו של ר' יצחק היה הסוכן שלו, ושדל אותו שימנה אותו תחתיו וימכר לו כל המשקאות במקום חותנו של ר' יצחק והבטיח לו סכום יותר גדול. והנה בעל הבית חרשת נענה לו, אך אמר איני יכול להפסיק אותו מפיו שהוא חייב לי הרבה כסף, ואם אפסיק את העסק אתו לא ישלם לי. ענה לו המתחרה אני אשלם לך את כל החובות שמגיע לך הימנו. וכך היה לנוכל בזה, אלא הלא שמסר לו כל השטרות של חותנו, ושבר מטה לחמו של חותנו, ולא די היה לנוכל בזה, אלא הלא שמסר את כל השטרות לבית המשפט שיפרע אותם בפעם אחת, וחפצו היה שיעשו עקול על הדירה אשר דר שם לזרק אותו משם ולמכר את הבית וכו' יקבל את פרעון השטרות. חותנו בראותו גדל הצרה, לא מצא שום דרך אלא להעביר את הדירה על שם חתנו ר' יצחק, וכן עשה. והנה זה המתחרה לא שקט וטען בבית המשפט כי ר' יצחק מעולם לא היה לו כסף, וחותנו כתב את הדירה רק בכדי שלא יצטרך לפרוע חובותיו והעמיד עד על זה.

בינתיים קרבו ימי ראש השנה ור' יצחק היה במצוקה גדולה מה עושים בעת, ומגדל תבערת לבבו החליט יעבור מה אני נוסע לאומן על ראש השנה וארזי חפציו והכין עצמו לנסיעתו. ואז היו מספר ימים לפני המשפט, והלכו הוא וחותנו לעורף דין לישאול מה לעשות בכדי להצליח במשפט, ואמר להם העורף דין שהמשפט הוא מסבך ומסכן, אך יש עצה אחת שר' יצחק יעמוד במשפט וכחיש את העד שמעיד שלא היה לר' יצחק כסף, כי מאין הוא יודע אם יש לו כסף או אין לו, וחויז מזה אין שום עצה, ויום המשפט נקבע בערב ראש השנה. תכף פשמע ר' יצחק דברי העורף דין, אמר לחותנו דע שאני נוסע לאומן ולא אשאיר כאן בשום אופן. הם התחילו לישדל אותו שישאר, כי הסכנה היא גדולה, ובטח אם לא יכחיש את העד יפסידו את המשפט ויזרקו אותם מהבית. אבל ר' יצחק באחת 'אני נוסע', ותכף אמר ש'לום ונסע לאומן.

והנה זה המתחרה לא נח ולא שקט, והלא לממשלה ומסר מסירה על ר' יצחק שהשתמט מהצבא, והפטור הנמצא ברשותו נתן לו בטענות בטענת שוא. ותכף באו כמה אנשי צבא וסבבו בית חותנו כדי לתפס את ר' יצחק להושיבו במסגר, ולא מצאו אותו כי ר' יצחק כבר היה באומן, ואז ראו בית חותנו ישועת ה' בזה שר' יצחק התעקש ונסע לאומן, כי אלולי היו תופסים אותו היו שמים אותו במאסר, ואחת דתו רחמנא ליצלן. ושלחו תכף מברק לאומן לר' יצחק, שלא יחזור הביתה עד יעבור זעם.

והנה המשפט של חותנו היה בערב ראש השנה, ושאל השופט את העד: האם אתה מכיר את חתנו אם יש לו כסף או אין לו? ענה העד: את זה איני יודע מה שיש לו ומה שאין לו אני לא בדרךתי חשבונותיו, אני רק יודע שר' יצחק היה סמוך על שלחן חותנו כמה שנים. ונפל כל המשפט, כי לא היה למתחרה עדים, וזכה חותנו במשפט.

וגם ענין של הצבא נמתק אחר כך.

קרה פעם בשעה שאשתי עמדה בחנות נכנס גוי והתחיל להשתולל. ותכף ברחק מפניו, והתחיל הגוי לרדוף אחריה והיא הייתה אז מעברת ותוף פדי כך הפילה על אם הדרך, ומקול צעקותיה נקבצו אנשים ונשים, והקימו אותה והכניסו אותה לבית. ואז היה כמה ימים לפני ראש השנה, ועמד ר' יצחק וחשב מה עושים בעת צרה כזאת איך אפשר לנסוע, כי חשב שבודאי בשום פנים ואופן לא יתנו לו לנסוע. תוף פדי כך שהוא עומד ומצטער, שמע שאשתי אומרת יצחק עוד מסתמא חושב לנסוע לאומן. תכף כששמע ר' יצחק את דברי אשתו, ראה שיש להם על כל פנים ספק שהוא מוכן לנסוע, ונתחזקה דעתו והחליט לנסוע אפילו בעת כזאת, ונסע. (יקרא דחיי).

גד. רבי ישראל דוד ז"ל מלובלין היה איש תם וישר כזה, שרלב רצונו לנסוע מפולין לאומן, השפיר עצמו מחמת ענייתו הגדולה לרועה בהמות. וכך אסף כסף ונסע לאומן. אחר כך כשנסגרו השערים, התמנה לחץ בלובלין והיה מתפלל בשליח צבור את תפלות המוספין בקבוץ אנשי שלומנו שבראש השנה. (שיש"ק ח"ז רכ"ז).

גה. אין נתן לשער כלל וכלל, גדל המסירות נפש של הנוסעים לאומאן לקבוץ אנשי שלומנו בימי ראש השנה בעת המהפכה הגדולה, כי היה רעב גדול וקשה אז, שהיו האנשים נזונים מסובין בלבד, וטבע הדבר של אוכל הסובין שנתפח בטנו מאד ורגליו מצטמקות, עד שמפילו כובד הבטן. נעלים לא היו להם, והיו הולכים עטופים בגליהם בסמרטוטים מלאי בוץ רפש וטיט ולכלוך מחמת גשמי הזעף שירדו אז בחזקה, ורבים נחלו אז במחלה קשה עד פדי גסיסה רחמנא ליצלן, ובתנאים כאלו במסירות נפש כזו באו לשהות בקבוץ אנשי שלומנו בימי ראש השנה באומאן, אשר לא יאומן כי יספר. (שיש"ק ח"ד ש"ב)

גו. בקיץ תרע"ט באו קבוצות הפורעים הבולשיביקים לטעפליק בהנהגתו של הרוצח ואלניץ, ופעם בעת שיצא ר' לוי יצחק ז"ל מביתו להסתר במקום מסתור שבאזיה בית תפסו בו כמה מהרוצחים, ואמר אחד מהם לחבריו, תפנס עמו לאזיה מרתף סמוך, ותרצחוהו שם. ולקחו עמו פדי להפיק זממו, וכך בהלכם לפתע אמר לו מאן דהו: ברח לה מהר מהמקום, ולרוב פחדו אף לא הבחין מי הוא האומר. ואחד מהם שרכב על סוס אמר לו ברח מהר, והיה אם השיגך ברכבי על הסוס אהרגך נפש. וברח מהר בכל כחו עד שהגיע לאמצע העיר ושם עמדו בהסגר כל היהודים שתפסום הפורעים, וברח ונכנס לתוכם להיות עמהם, באמור לנפשו מה שיעלה בגורלם יעלה בגורלי.

ואחר זמן תפסו מהם למעלה משלשים יהודים וקשרום כשפניהם על הקרקע,

והרוצחים הרוכבים על הסוסים מזוהרים אותם שכל תנועה קלה שיעשו ירגום נפש. ושחררו את שאר היהודים, באזהרה שעד יום השבת הסמוך (היה אז יום ג' או יום ד' בשבוע), אם לא יביאו סכום כזה וכוה במקום זה וזה, ירגו את כל היהודים האלו שקשרום, וילקחום עמם למקומם. ותכף התארגנו היהודים ואספו את כל הכסף, ושלחו על ידי שלישה גויים נכבדים, אחד היה בעל בית הדאר שבמקום, ואיזה רופא נכבד, וכן איזה כומר. בדרך הלויכם התנפלו עליהם קבוצה אחת של הפורעים ועצרום ושאלום להיכן הם נוסעים וספרו להם מטרת נסיעתם, תכף שדרום ולקחו את כל כספם שהיה כסף הכפר. ואותו רוצח ואליניץ, כשראה שלא הביאו היהודים את הכסף, נתן פקדה ורצחום נפש את כל אלו היהודים הי"ד.

צו. והנה בעת הספנה הגדולה הזאת כשהגיע ימי ראש השנה, אף על פי כן החליט רבי אהרן קיבליטשער ואתו חתנו ר' לוי יצחק ז"ל, ועוד חמשה מאנשי שלומנו תושבי העיר, להתאמץ ולמסור נפשם כדי לבוא לקבוץ אנשי שלומנו שבראש השנה של שנת תר"פ. ושכרו עגלון ויצאו עמו בבקר מקדם וכדי שישפיקו להגיע לאומן בעוד יום. ובהגיעו לכפר רסאשע בשעה עשר בבקר שהוא כעשר קילומטר מחוץ לטעפליק עצרום הפורעים ולא נתנו להם לנסוע, ולא ידעו מה בכוננתם לעשות עמם, וכך השווים משך ארבע שעות כשאימת מות מחלטת שורה עליהם, והנה בשעה שתים לפתע באה הפקדה שישעו מהר לדרךם, ותכף נסעו. וכשהגיעו לכפר פולנקע שהוא רחוק משבעה קילומטרים מאומן, תכף בהפנסם העירה באו לקראתם תושבי העיר, והראום להם קבוצת פורעים גדולה מרחוק שכעת עתה ממש עזבו את העיר, וספרו להם שהפורעים ידעו מהם ועמדו וחפו להם לשידדם ולרצחם נפש, וכעת ממש התיאשו מלחכות עבורם ונסעו והלכו. ואז ראו שלולא שהמתינו אז בעל כרחם שם בכפר רסאשע והיו מקדימים לבוא לעיר, היו נהרגים בודאות.

ואחר כך המשיכו לדרךם, ובדרך ירד עליהם גשם ולעפות קשה מאד. והגיעו לעיר אומן כבר בלילה, ונכנסו לקלוזי וראו את כל אנשי שלומנו הנמצאים שוכבים חולים בטפוס מפני הרעב הקשה. (ביניהם היה גם ר' אליהו אברקוב ז"ל ועוד). ואז צנה עליו (על ר' לוי יצחק) ר' שמשון בארסקי ז"ל שהוא יתפלל הסליחות, פי מחמת סכנת הדרךים לא הגיעו לאומן שום אחד מאנשי שלומנו מכל העירות מלבד אלו השבעה אנשים, ואז החל ר' לוי יצחק ז"ל להתפלל באומן לפני העמוד בראש השנה. וספר שכל התפלות שהיה מתפלל אחר כך בכל השנים שאחר כך, היה זה רק בשם המשאל ו'כאלו', פי התפללו אז אנשי שלומנו בפאלו כחות ובקולות והתעוררות שאין לשער ולתאר, והרגישו במוחש וכאלו שאפשר להראות באצבע, שהנה רבנו חי עמנו ובתוכנו

וממליץ טוב בעדם להצילם מפל רע, עד שאין נתן לתארו כלל וכלל. (שיש"ק ח"ח ח')
 צה. לקראת ראש השנה של שנת תר"פ היה סכנה עצומה לנסוע לאומן. עד פדי כף
 שפשעמד רבי יצחק דאחונע ז"ל לנסוע לראש השנה, פנתה אליו זוגתו בכאב: רבי
 יצחק הרי אתה מסתכן בחיך בנסיעה זו. וענה לה: אני נוסע לאומן בכל אפן, ואם חס
 ושלום אמות בדרך, ארויח שלכל הפחות הייתי בראש השנה הקודם באומן, אוכל
 להשאר כאן ולא לנסוע, עדיף לי ממנו המות, ונסע וחזר בשלום. ("לעבן און נישט זיין
 אויף ראש השנה קען נישט זיין, וועט מיר שיסן אויפן וועג!! בין איך דאך פאר א יאר
 גיווען"). (שיש"ק ח"ז קכ"ב)

צט. בימים שלפני ראש השנה תר"פ, היו הבולשביקים רוצחים כל יהודי שפגשו
 בדרך. ורבי לוי יצחק ז"ל ועוד כמה מאנשי שלומנו שפטעפליק ביניהם גם רבי
 יצחק מנדל רוטנברג ז"ל, יחד שבעה אנשים נסעו במסירות נפש ממש, והצליחו לבא
 לאומן בערב ראש השנה. וספר רבי לוי יצחק: בבואי פגשתי את כל אנשי שלומנו
 שוכבים בבית המדרש חולים בטיפוס רחמנא לצלן, ולא ידע איך יעברו את הראש
 השנה. ולקחו תכף רבי מתתיהו ז"ל והאכילו והשקו והלבישו היטב בבגדים מכבדים,
 ולקח נעלי בנו ששלחו אליו מאן דהו ונתנו לרבי לוי יצחק, וכך התחזק רבי לוי יצחק ז"ל,
 כי אף הוא נחלש מאד. והנה בבואו לומר את הסליחות, ראה איך שכלם בריאים מאד
 ללא שום חלי ומכאוב, והיה זאת לנס מפרכס. (שיש"ק ח"ה ש')

ק. מחמת רב הטרדות והסכנה הגדולה שבדרך, לא הגיע אז רבי אברהם שטרנהרץ ז"ל
 (שהוא היה החזן הקבוע) לאומאן. רבי יעקב פהן ברסקי ז"ל הגיע באמצע ראש
 השנה. רבי איזיק אייזנשטיין שכר בשלמונים הגונים ובקשי רב בעל עגלה מיוחד
 שיקחהו מהעיר אומן להקלוז, וכשהפצירו בו ואמרו לו הרי הרוצחים מסתובבים
 ברחוב, ענה להם: אף אם אמות לא אותר לבלי לשהות עם אנשי שלומנו שפקלוזי,
 ונסע, וגם לא קרה לו שום דבר. ואז החל רבי לוי יצחק ז"ל להתפלל לפני העמוד,
 והתפלל מנחה וערבית של ליל א' ותפלת המוספין של שני הימים. (שיש"ק ח"ה ש"א)

קא. בערב ראש השנה שנת תר"פ, הגיע שליח מרב העיר הנבחר מטעם השלטונות
 לאנשי שלומנו, באמרו: היות שנודע לרב שמחר תערה בין הפלגים השונים בעיר
 קרב עקוב מדם, על כן מצוה שלא יתפללו הקהל כי אם פותקין וכדי שיגמרו הצבור את
 התפלה מקדם ויזדרו להתחבא כל אחד במחבואו. כששמע זאת רבי שמשון בארסקי
 ז"ל, ענה ואמר: התקבצות אנשי שלומנו בראש השנה ענינו של רבנו הוא, ואין אנו
 יכולים להחליט לחדש בה שום נהג חדש, ועל כן נתפלל פסדר וכרגיל כל השנים.

ואכן התפללו כרגיל וכל הזמן עפו פדורים בעיר מצד זה לצד זה, ולא ארע שום דבר לא לאנשי שלומנו ולא לבית המדרש. לפני התפלה שלח רבי שמשון שליח לרבי לוי יצחק ז"ל שהוא יתפלל לפני העמוד בשליח צבור, ונחרד רבי לוי יצחק ולא רצה בשום אופן. שלח אליו רבי שמשון שוב שליח שיתפלל, ולא יכול היה יותר לסרב. וספר רבי לוי יצחק ז"ל שהתפלל בכזה פחד ורעדה, שאין לשער, כי היה בזה סכנת נפשות עצומה, והיו אנשי שלומנו בוכים וצועקים בתפלתם עד לב השמים מגדל המזרא שהיה עליהם, כי חיייהם היו ממש תלויים להם מנגד בכל רגע, ובסיעתא דשמיא עבר הכל פשוטה ללא שום נזק לאף מתפלל, ושלא בדרך הטבע כלל וכלל. (שייש"ק ח"ה רנ"ו)

קב. פידוע החל רבי לוי יצחק ז"ל להתפלל בשליח צבור בראש השנה של שנת תר"פ, שלא הגיעו אז רבים מאנשי שלומנו לקבוץ, לרב הספנה הגדולה שהיתה בזה ומחמת שלא היה מי שיתפלל, בקש ממנו רבי שמשון שיתפלל הוא בשליח צבור גם את תפלת מוסף, אחר שקבר התפלל קודם בשליח צבור את סדר הסליחות - זכר ברית, ותפלת מנחה של ערב ראש השנה וכן תפלת מעריב. [תפלת שחרית התפלל אז רבי אלטער מירקעס בן רבי יעקב יוסף בן רבי מאיר טעפליקער, ואת התקיעות תקע אז רבי יצחק דוחובנא ז"ל]. ועמד מסתפק בזה, שהחלו להכנס בו הרהורי גדלות וכיזא, ומחמת כן לא רצה להתפלל בשליח צבור. ושאל את רבי שמשון בארסקי מה יעשה, לא ענה לו רבי שמשון כלום ושלחו לתפלה, אף על פי כן לא אבה לגשת ועמד כף מהרהר לפני תפלת 'הנני העני ממצעש'. עד ששלח אליו רבי שמשון בארסקי ז"ל את רבי אבא לייזנסקי ואמר לו בזעקה בשמו, בחוץ מנופפים הרוצחים בסכינים וחרבות ואתה הנך מהרהר פה על פניות וגדלות! גש והתפלל!

ונגש להתפלל, על אף שהיה בשנה הנ"ל פרוץ הכל במסירות נפש הן הנסיעה והן השהות בקלוז, עד כדי כך שאמרו לו אנשי שלומנו המתקבצים - שדומה הוא למת מרב חלשותו, כי אז נחלו כלם במחלת הטיפוס ושכבו בליל זכור ברית, כל אנשי שלומנו הן תושבי המקום והן הבאים, על הספסלים שבקלוזי חלושים ומיסרים כבבית חולים ממש, ובדרך גם אזורו כח להתפלל הסליחות ותפלות ראש השנה. (שייש"ק ח"ו תל"ו)

קג. לאותו ראש השנה של שנת תר"פ הנ"ל, הגיע רבי יעקב ברוסקי ז"ל מתוך סכנת נפשות ממש, שבא לבדו מפולין עוד קודם היותו בר מצוה, ובדרך פגשו בו הרוצחים ועוד יהודים שהיו עמו, וירו בהם למות בהיותם בתוך חפירה שבדרך, וחשבו הרוצחים שנהרגו כלם, ובגס נצל וקם ובא לאומן ביום ראש השנה, ומחמת שבא מחוץ לתחום היה אסור לו ללכת יותר מד' אמות. ואז נעשה בר מצוה. (וראה עוד שיש"ק

ח"ד ש"כ, שמ"ג, שמ"ט, שס"ד ה', רנ"ו, ש', ש"א, שפ"ג, שיש"ק ח"ה תל"ז)

קד. ספר שְׁפָשֶׁהָהּ מִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַעֲמוּד בְּתַפְלַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל אִף שֶׁרָצָה לְהִשְׁקִיט אֶת עַצְמוֹ בְּתַפְלָה, לֹא הָיָה יָכוֹל, וְהָיָה נִשְׁמַע קוֹלוֹ לְמִרְחָק רַב, וְהִתְפַּלֵּל בְּכַחוֹת פְּאֵלוֹ, עַד שֶׁאָמְרוּ לוֹ כִּמְהָ מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיוּ בְּטוּחִים שֶׁלֹּא יוּכַל לְגַמֵּר אֶת הַתַּפְלָה. וְכָל זֶה הָיָה מִחֲמַת רַב הַהֲתַעוּרוּת וְהַהֲתַלְהָבוֹת שֶׁהָיָה בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַמִּתְפַּלְלִים וְהַשּׁוֹאֲגִים בְּתַפְלָתָם. (שיש"ק ח"ה תל"ח)

קד. ספר שְׁפָעַם חָלַם לוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (בְּהִיוֹתוֹ כֶּבֶד כָּאֵן בְּאַרְצוֹ יִשְׂרָאֵל). אִיךָ שֶׁהָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְרָצָה לְגַשֵּׁת לְהִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ לִפְנֵי הַעֲמוּד, וּכְשֶׁנִּגְשׂ רָאָה אִיךָ שֶׁכֶּבֶד עוֹמֵד שָׁם אָדָם בְּעַל צוּרָה וְהַדְרַת פָּנִים וְרוּצָה הוּא לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁלִּיחַ צְבוּר, וְאֶצְלוֹ בְּסִמּוּךְ עֲמֵד אֶחָד, וְהִבִּין בּוֹ שֶׁהוּא רַבֵּנוּ ז"ל. וְאָמַר לְאִישׁ שֶׁעָמַד בַּעֲמוּד הַתַּפְלָה תּוֹ לִי לְגַשֵּׁת לְהִתְפַּלֵּל, כְּהַרְגְּלִי זֶה כִּמְהָ וּכְמֵה שָׁנִים, וְאָמַר לוֹ לֹא, כָּעַת אֲנִי מִתְפַּלֵּל, וְטָעוֹן וְאָמַר לוֹ הֲרִי מִחֻזֵּק אֲנִי כֶּבֶד בְּתַפְלָה זֶה כִּמְהָ שָׁנִים, נַעֲנֶה רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר: אֵין נוֹהֵג כָּאֵן בְּדְבָר זֶה דִּין מִחֻזְקוֹת, וְטָעוֹן לִפְנֵי רַבֵּנוּ וְאָמַר הֲרִי חֻזְקָה זוֹ בָּאָה לִי עַל יְדֵי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ. [כִּי תַפְלָתוֹ הִרְאֵשׁוֹנָה שֶׁהִחֵל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַעֲמוּד הָיָה בְּשֵׁנַת תר"פ, כְּשֶׁמְסַר נֶפְשׁוֹ בְּפִשְׁטוֹת כְּדִי לְבֹא לְקַבּוּץ שְׁבִאוֹמֵן, וְאֵז מִחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל הַתַּפְלָל הוּא אֵז מוֹסֵף]. עֲנֶה רַבֵּנוּ וְאָמַר: 'נוֹ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ זֶה כֶּבֶד עֲנִין אַחֵר'. וְתַכְּף הוֹרִיד הָאִישׁ הַנִּלְ הַטְּלִית, וּכְבָדוֹ (לר' לוי יצחק) לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַעֲמוּד כְּהַרְגְּלוֹ וּכְחֻזְקוֹ. (שיש"ק ח"ה תנ"ד)

קו. ר' מִשֶׁה יְרוֹסֵלְבֶּסְקִי ז"ל, הִתְקַרַּב לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל יְדֵי חוֹתְנוֹ רַבִּי נַחְמָן קֹאֲרֵשִׁינְסְקֵעַ מְטִישְׁעֵרִין ז"ל, שֶׁאָמַר לוֹ פֶּעַם חוֹתְנוֹ: הֲרִי סוֹחֵר אֶתָּה (כִּי רַבִּי מִשֶׁה הָיָה עוֹסֵק בְּמִסְחָר עוֹד בְּהִיוֹתוֹ בְּחוּר, וְהָיָה מַעֲבִיר סְחוּרוֹת מְלֻאָדָז שְׁבִפּוֹלְנִיָּה לִפְנִים רוֹסִיָּא), וְאִם כֵּן מְדוּעַ לֹא תִסַּע וְתִבּוֹא לְעִיר אוֹמַאן לְשִׁדְרִים בּוֹ סוֹחְרִים גְּדוֹלִים וְסוֹחֵר עִמָּם, שֶׁמַּע לַעֲצָתוֹ וּבָא לְאוֹמַאן, וְכָךְ בְּשֶׁהוֹתוֹ בְּעִיר הַתְּקַרַּב לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. (שיש"ק ח"ד תקמ"ז)

קז. בְּשֵׁנַת תרע"ח בְּעַת הַמְהַפְּכָה, שֶׁהָרְגוּ אֵז הַקוֹמוּנִיסְטִים אֶת כָּל הַעֲשִׁירִים, הָיָה גַם רַבִּי מִשֶׁה בֵּין הַרְשׁוּמִים לְהַרְיָגָה. וּכְבָר קִבַּל לְהַרְיָגְתוֹ מִסְפָּר מְסִים (מִסְפָּר חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע), וְהֵנָּה נִהְגוּ הַקוֹמוּנִיסְטִים שֶׁלִּפְנֵי שֶׁהָרְגוּ אָדָם, עֲבַר פָּרֵשׁ וְשָׂאֵל אֶת הַנְּאֻשִׁם אִם יוֹדַע עֲבוּר מֵהָ יוֹצֵא לְהַרְגָּה, וּכְשֶׁהָיָה הַשְּׁפּוּט אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ יוֹדַע מְדוּעַ, הָיָה אוֹמֵר לוֹ הַפָּרֵשׁ רָאָה נָא, אִם נַחְזוֹר עַל הַמְשָׁפֵט וְתִצֵּא תִיב אֵז נְמִיתָךְ מִתּוֹךְ יְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים. כְּשֶׁשָּׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי מִשֶׁה אִם יוֹדַע מִשׁוּם אֵיזוֹ אֲשַׁמָּה הוּא יוֹצֵא לְהַרְגָּה, עֲנֶה וְאָמַר: אֵינִי יוֹדַע, צִוֶּה הַמְּפַקֵּד לְבִדּוֹק שׁוּב אֶת תִּיק אֲשַׁמְתוֹ, וְקִרְאוּ לְעַד שֶׁהַעִיד וְהִלְשִׁין עֲלָיו, וְשָׂאֵלוֹהוּ אִם נִכּוֹן עֲדוּתוֹ, וְאָמַר לָהֶם הַעֵד, כָּל מֵה שֶׁהַעֲדָתִי נִגְדוּ הָיָה שֶׁקֶר, אָמְרוּ לוֹ הַשּׁוֹפְטִים: דַּע לָךְ אִם לֹא תוֹדֶה עַל דְּבָרֶיךָ הַרְאֵשׁוֹנִים יְהָרְגוּ אוֹתָךְ עַל עֲדוּת הַשֶּׁקֶר

שְׁהַעֲדַת מִקְדָּם, עָנָה וְאָמַר לָהֶם הָעֵד: יְכוּלִים אַתֶּם אֶף לְהַרְגִּי כֹל מִה שְׁהַעֲדַתִּי הִיא שְׂקָר, וְשִׁחְרַרְוּהוּ לַחֲפָשִׁי.

בְּרֵאוֹתוֹ אֶת הַנֶּס הַמְּפָלֵא הַזֶּה, קָבַל עַל עַצְמוֹ בְּנֵדֵר, לְדַאֵג לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַבָּאִים לְקַבּוּץ בִּימֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּמִשְׁנַת תּרפ"ג וְהִלָּאָה דָּאֵג לְצָרְכֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַבָּאִים לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה מִפְּסָפוֹ הוּא, וְהִיא מִשְׁמִשָּׁם בְּנֵאֻמָּנוּת לְלֹא שׁוּם קַפְיָדָה כְּלָל. וְלָרוֹב שְׁמַחְתּוֹ בְּמַצָּוָה זוֹ, הִיא נוֹשֵׂא בְּעַצְמוֹ עַל כְּתַפְּיוֹ אֶת הַשְּׁלֻחָנוֹת וְהַסְּפָסָלִים מִהַקְּלוּזִי לְאוּלָם הָאֶחָד וּמִשָּׁם חֲזָרָה לְקְלוּזִי, כִּי הִיא בַעַל כַּח גְּדוּל, וְכֵן בְּכָל סְעוּדָה וְסְעוּדָה, וְכָל מִי שֶׁהִיא לוֹ אֵיזָה הָעָרָה וְתַרְעוּמָת, בְּרֵצוֹתוֹ לְהַשְׁקִיטוֹ, הִיא נוֹתֵן לוֹ עוֹד מִנֵּת אֶחָד, כְּדִי שְׂיָבֹא הִלָּה עַל סְפוּקוֹ וְיִשְׁקֹט. (שִׁישׁ"ק ח"ד תַּקְמ"ח)

קח. וְהִנֵּה מַעֲשֵׂה זוֹ נוֹדַע לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אַחַר שֶׁבְּלִיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁנַת תּרצ"ה-ו אֶסְרֻהוּ וְלִקְחוּהוּ לְבֵית הַסֵּהַר, בְּהַאֲשִׁימָם אוֹתוֹ בְּאַרְגוֹן וּבְחִלּוּקַת הָאוֹכֵל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַבָּאִים לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה. וְשָׁם בְּחֻקֵּי הַשָּׂאֵלָוָה סִבַּת הַתַּעֲסָקוֹתוֹ בְּזֶה, סִפְּרָ לָהֶם זֹאת הַמַּעֲשֵׂה, וְשִׁחְרַרְוּהוּ בְּאֻמָּצֵע הַלֵּילָה. וְתִיכַף בָּא לְבֵית ר' לִוִי יִצְחָק ז"ל וְדַפְּק לּוֹ עַל הַחֲלוֹן, וְהוֹדִיעוֹ עַל שִׁחְרוּרוֹ, בְּהוֹסִיפוֹ לוֹ: רֵאָה, הִזְהִירוּנִי בְּכָל חוֹמֵר הַדִּין שְׂאוּדִיעַ לְגַבְּאֵי הַקְּלוּזִי שְׂמוּזָהֲרִים לְבָלִי לְהַתְּפַלֵּל לְמַחְרַת בְּקְלוּזִי בְּשׁוּם אוֹפֵן, וְאִם לֹא יְבוֹלַע לָהֶם. עָנָה לוֹ ר' לִוִי יִצְחָק ז"ל אוֹתִי לֹא מַעֲנֵן כֹּל זֶה, וְאֵנִי נִתְּפַלֵּל לְמַחְרַת כְּדָרְכֵנוּ בְּכָל שָׁנָה. וְאֵכֵן, הַתְּפַלְלוּ כְּדָרְכֵם. לְמַחְרַת בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בָּאוּ שׁוֹטְרִים וְלִקְחוּהוּ לְבֵית הַסֵּהַר, בְּהִיּוֹתוֹ שָׁם אָמַר לְסוֹהַרְיוֹ שִׁחְרוּנִי, כִּי אֲנִי הַפּוֹעֵל הַטוֹב בְּיוֹתֵר בְּבֵית חַרוּשֵׁת לַעֲשִׂיַת נַעֲלִים, וְאַתֶּם מַפְסִידִים לְמַמְשֵׁלָה כֶּסֶף בְּעֶצְרָכֶם אוֹתִי כָּאֵן, וְאֵכֵן שְׁלַחוּ טְלִגְרָמָה לְבֵית הַחַרוּשֵׁת שֶׁבְּמוֹסְקָבָא וְקַבְּלוּ תְּשׁוּבָה שְׂיִשְׁחַרְרוּהוּ תִיכַף וּמְדִי, מִחֻמַּת שֶׁכָּל הַמַּפְעֵל קִיָּם עֲלָיו, וְשִׁחְרוּהוּ. (שִׁישׁ"ק ח"ד תַּקְמ"ט)

קט. רַבֵּי חַיִּים פּוֹקֵס ז"ל, מִתּוֹשְׁבֵי עִיר חֲאֲרָקוֹב, הִיא אִישׁ תָּם וְתַלְמִיד חָכֵם וְלַמְּדוֹן, וְעֵשִׂיר נִכְבֵּד, וְהִתְקַרֵּב לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל יְדֵי רַבֵּי נֶשֶׁק טוֹלְטִישְׁיֵנֶעֶר. בְּשָׁנוֹת הַתּר"צ הִעֲלִילוּ עָלָיו הַקּוֹמוּנִיסְטִים עֲלִילַת שְׂוָא, כִּי רָצוּ לְזַכּוֹת בְּמוֹנוֹ, כִּי הִיא אִישׁ אָמוּד עוֹד בְּהִיּוֹתוֹ בְּאַרְץ מוֹצָאוֹ שְׁבִפּוֹלִינְיָה, וְתַבְּעוּהוּ לְמִשְׁפֵּט בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְהוּא בְּחֻפְצוֹ לְהִיּוֹת בְּאוּמָאן בִּימֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, אָמַר לְעוֹרֵף דִּין שְׁלוֹ, שְׂיִישׁ לוֹ נְסִיעָה דְחוּפָה בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֹא יוֹכֵל לְבֹא לְמִשְׁפֵּט בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּשׁוּם אוֹפֵן, כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת עוֹרֵף דִּינוֹ פָּנָה אֵלָיו בְּצַעֲקָה וְאָמַר לוֹ וְכִי יֵצֵאת מְדַעְתָּךְ, וְכִי יִקְרָה לְךָ נְסִיעָה זוֹ יוֹתֵר מִהַחַיִּים? כִּי הִיא לוֹ מִשְׁפֵּט כְּבֵד עַד לְכַדֵּי עוֹנֵשׁ מִיָּתָה. אוּלָם אֶף עַל פִּי כֵן מִסֵּר נֶפְשׁוֹ וְנָסַע וּבָא לְאוּמָאן, וְלֹא הִבִּיט כְּלָל עַל כָּל הַפְּנוּעוֹת. אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּיָדָעִם מִצָּרְתוֹ, הַתְּפַלְלוּ עָלָיו בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַצִּיּוֹן וְהַזְּכִירוּהוּ לְטוֹבָה, בְּהִבְנִים כִּי אֵינִי יְכוּל לְבֹא וְלִשְׁהוֹת עִמָּהֶם בִּימֵי רֵאשׁ

השנה, אולם אחר כך פשהכינו וראו שעל אף דינו הקשה הגיע, הרבו אנשי שלומנו בתפלה עבורו יותר ויותר. כשחזר לביתו לאחר ראש השנה, נודע לו שהקטיגור שלו מתפתע פתאום, וממילא לא התקיים אז המשפט נגדו והעמידו אחר כך התובעים נגדו קטיגור אחר, והוא היה מטבעו אדם נח ורחמן יותר שלא קטרג עליו קשות, ומשום כך יצא זכאי מהמשפט. הוא היה בעל קורא נפלא, ונפטר בשנות התרצ"ח-תרצ"ט. (שיש"ק ח"ד תקפ"ו)

קי. ראש השנה האחרון ששהה רבי לוי יצחק באומן, היה בראש השנה של שנת תרצ"ט, וסבן עצמו בספנת נפשות ממש בנסיעה זו, כי היה מבקש מאד על ידי השלטונות מהמבקשים הראשיים, ואלו היה נתפס היה נשלח לסיביר או נהרג תכף ומיד, וכל כפה שנסו למנעו מלנסוע נסיעה זו - לא הצליחו, באמרו להם: מפקד אני מזה שלא אסע ואשתטח על ציון רבנו לראש השנה, יותר ממה שאסע, ואף שהוא ספנה גדולה.

ובשפת שקדם ראש השנה נכנסו השוטרים לבית שנהבא שם, והוא הסתתר באיזה חדר פנימי שהיה שם וחפשו אחריו בכל הבית, ובמקום מחבוא לא נגעו. בערב ראש השנה הלך מסתר על ציון רבנו בסתר, ואמר שם במהירות את העשרה מזמורים. ותכף בעודו ממחר באמירתו, הגיע לשם המלשין המסור וחיף לעמתו. והתחנן אליו רבי לוי יצחק ז"ל שייניחהו לנפשו, כי היה מלשין זה מבניו של אחד מאנשי שלומנו שנהפך למלשין, לאחר איום שאימו על חייו אם לא ישתף עמם פעלה, ובמשך הזמן היה נאמן לשלטון הקומוניסטי, והבטיח לו. ותכף ברח משם רבי לוי יצחק ז"ל. בראש השנה שהה מחבא במרתף אחד, וביום הראשון תקע עבורו אחד מאנשי שלומנו, וביום השני בא רבי נטע גנרליק ז"ל לתקע עבורו. (שיש"ק ח"ו תמ"ח)

קיא. אמר על הראש השנה האחרון שהיה באומן, דהינו שנת תרצ"ט - שהיה אז בספנת חיים ממש, כידוע וכמעט שתפסוהו "ראש השנה זה, הוא החביב עלי מכל עשרים וחדמש ראשי השנים שאכיתי והייתי באומן". (שיש"ק ח"ו תפ"ג)

קיב. כששאלו פעם (לר' אברהם בן ר' נחמן) אחד מאנשי שלומנו שפולניא, על נסיעותיו התמידיות והקשות מדי שנה מאומן לארץ ישראל ומארץ ישראל לאומן לימי ראש השנה. ענה ואמר לו: איני מוצא מרגוע לנפשי כי אם בשני מקומות אלו, הינו בציון רבנו ז"ל ובכתל המערבי. (שיש"ק ח"ו תקל"א)

קיג. כסופיו ונגעויו של ר' שמואל שפירא, להסתופף בצל ציונו הקדוש של רבנו הקדוש והטהור בעיר אומן, ובפרט לימי "ראש השנה הקדושים" - היו לאין ערוף,

ועוד תִּכְפַּף בְּתַחֲלֵת הַתְּקָרְבוֹת, כְּכֹר הַלֵּךְ לַעֲשׂוֹת דְּרָכָיו (בְּרִיטִי - אֲנָגְלִי). וְנִסַּע עַד רַמַּת גֶּן לְקוֹנְסוֹלִיָּה הַרוֹסִית לְבַקֵּשׁ וַיִּזְהַר עַל יָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאַף שֶׁהִדְבֵּר הָיָה כְּרוֹף בְּסַפְנַת נַפְשׁוֹת מִמֶּשׁ מִפְּחַד הַדְּרָכִים בְּזִמּוֹן הַפְּרָעוֹת, וּבְכַפְרֵט שֶׁהָיָה אֲסוּר לְהוֹדֵעַ מִזֶּה אֶפְיָלוּ שְׂמִיץ דְּבַר לְאִמּוֹ הָאֲלֻמָּנָה, עִם כָּל זֶה הִתְגַּבֵּר ר' שְׁמוּאֵל עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַפְּחָדִים, וַעֲשֵׂה מִה שֶׁבִּכְלָתוֹ. בְּפוֹרִים אֶחָד בְּקַע קוֹלוֹ כְּשׁוֹפֵר בְּכָל יוֹם הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה רַק בְּאֵלוֹ הַמְּלִים: "לְיִהוּדִים הִיְתָה אֹרְחָה" כְּשֶׁהוּא מְדַגֵּישׁ וְצוֹעֵק שֶׁעַקֵּר הָאוֹר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהִיּוֹת בְּאִימָן וְר' אִשׁ הַשָּׁנָה.

קִיד. עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּשִׁי"ט, הַכִּינוּ עֲצָמִים כְּמִנְיָן מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְר' שְׁמוּאֵל בְּתוֹכָם לְנִסְיָעָה עַל "רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאוֹמֵן", וּכְשֶׁלְּבַסוֹף הַתְּבַטֵּל הַדְּבַר, פָּרַץ ר' שְׁמוּאֵל בְּבִכֵי מֵר עַל שְׁלֵא יִצְאָה עַדִּין תְּשׁוּקָתוֹ אֶל הַפְּעַל.

קטו. עַד שְׁנוֹתָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת נִהְגָה ר' שְׁמוּאֵל לומר כָּל יוֹם וַיּוֹם תְּפַלֵּה ע"ו ח"א, לְזוֹת לְבָא לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצִיּוֹן רַבְנוּ ז"ל בְּעִיר אוֹמֵן. וּמִי יִשְׁעֵר וּמִי יִסְפֵּר גְּדֹל מְסִירַת נַפְשׁוֹ שֶׁל ר' שְׁמוּאֵל בְּנִסְיָעָתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה לְעִיר אוֹמֵן עַל יָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשִׁים בְּשָׁנָה הָאֲחֵרוֹנָה בְּיָמֵי חַיָּו, וּכְשֶׁשָּׂאֲלוּהוּ בְּבִיתוֹ אִיךָ מִסְכָּן אֵת נַפְשׁוֹ בְּטִלְטוֹל קִשְׂהָ כְּזֶה, הִשִּׁיב ר' שְׁמוּאֵל בְּפִשְׁטוֹת: (אִיךָ הָאֵב דָּאךָ אֲגַאנְצִין לְעֵבִין גְּעֵבִינְגֵט אוֹיף דְּעַם, אִוֵן הִיִצְט אַז מְעוֹן שֶׁלְּעַפֵּט מִיר זָאל אִיךָ אוֹיכְט נִישְׁט מִיט שְׁלְּעַפִּין!?) הֵלֵא כָּל הַחַיִּים הָיָה לִי כְּסוֹפִים לָזֶה, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁסוֹחָבִים אוֹתִי, שְׂאֲנִי גַם לֹא אֶתֵּן אֵת עֲצָמֵי לְהַסְחֵב? ! שְׂמַחְתוֹ אַחֲרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיְתָה לְמַעַלָּה מִן הַמְּשׁוֹעֵר, וּבְרַקוּדִים הַסּוֹעֲרִים שֶׁל מוֹצָאֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִכְנַס ר' שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַרְקוּדִים לְמִשְׁךָ כְּרַבַּע שָׁעָה בְּתוֹךְ הַמוּלָּה וְשִׂמְחָה שֶׁל כְּמֵאתִים וּשְׁשִׁים אִישׁ, וּמִי שֶׁהִפִּיר אֵת חֲלֻשָׁתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה, יוֹדֵעַ הֵיטֵב שֶׁרַק שְׂמַחָה אֵין סוֹפִית, הִיא שְׁנִתְּנָה לוֹ כַּח לְהִדְחֵף בְּתוֹךְ הַרְקוּדִים וְלְרַקוּד בְּיַחַד עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְלְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָתָם. (שְׁמוּאֵל בְּקוֹרָאֵי שְׁמוֹ)

קטז. פְּעַם אַחַת שָׂאָלוּ לְאִיזָה אִישׁ מֵאֲנִי"ש: תִּאֲמְרוּ לָנוּ הַטַּעַם מִה שֶׁאַתֶּם מְרַגְּשִׁין בְּחִסְדוֹת בְּרַסְלָב בְּהֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלָכֶם וְכו'. עֲנֵה וְאָמַר לוֹ: הָאֵם אֲכַלְתָּ פְּעַם בִּיצָה? עֲנֵה: כֵּן, אָמַר לוֹ: אֵם כֵּן תִּצְיֵר לִי הַטַּעַם שֶׁמְרַגְּשִׁין בְּבִיצָה. וְזֶה אֵין יוֹכְלוּ לְצִיֵּר כִּי אֵינוֹ מְתוֹק וְלֹא חָמוּץ וְלֹא מֵר וְכו', רַק כְּשֶׁתְּטַעוֹם אַז תִּבִּין הַטַּעַם, כֵּן אוֹמֵר לָךְ כְּזֶה אֵין יוֹכְלוּ לְצִיֵּר כְּשֶׁתְּטַעוֹם אַז תִּבִּין. (מֵר' שְׁמוּאֵל הוֹרְבִין נִסְפַח לַחֵי מוֹהֵר"ן ק.)

קיז. אָמַר פְּעַם אַחַת (מוֹהֵר"ן) לְבָנוּ ר' יִצְחָק ז"ל מְטוֹלְטִישׁוּן, שְׁלֵא יִסַּע לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְדוֹר שָׁם בְּקִבְיָעוֹת עַד שִׁיְהִיָּה כֵּן שְׁשִׁים שָׁנָה. וְהַמּוֹבֵן הָיָה מְדַבְּרִין הַקְּדוּשִׁים שֶׁאַף עַל פִּי שִׁישִׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּדוּלָּה מַעֲלָתָהּ מְאֹד וְכַמוֹבָא בְּסִפְרֵי אֲדָמוֹ"ר זצ"ל, אָבָל כְּכֹר אָמַר אֲדָמוֹ"ר זצ"ל עַל הֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ שְׂאִין דְּבַר גְּדוֹל מִזֶּה כְּמוֹבָא בְּחַיֵי מוֹהֵר"ן

(קכו, תג). וגם כל קדושת ארץ ישראל נמשך ממנו פמוכן בלקוטי תנינא סימן מ'. (אנשי מוהר"ן א').

קיה. זכינו לשמוע קול הקורא במדבר פנו דרך ה' כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו וכו' ובמים עזים נתן לנו ה' יתברך את הדרך והנתיבה בנפלאות שלא היו מעולם, וכל מחיר הנסיעה לבעל הספינה ברצוא ושוב הוא בכ"ה רובל פסף, והדרך פכוש ותמיד עד שיש ביכולת לנסע ולבוא ברצוא ושוב גם מארץ ישראל לאומאן לימי ראש השנה הקדושים. (ביאור הלקוטים קנ"ה, במכתב).

מעלת הנסיעה לצדיק

א. אלו בני אדם הנוסעים לצדיק, אף על פי שאין מקבלים תורה ממנו, מקבלים שָׂכָר על הנסיעה. (ספר המדות צדיק אות כ"ד)

ב. "על ידי השתטחות על קברי הצדיקים, הקדוש ברוך הוא עושה לו טובות, אף על פי שאינו ראויה לכה. (ספר המדות צדיק אות קע"ג)

ג. אחד שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום, אם יסע לשם. השיב לו: כשרואה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנע מזה לישב בביתו דוקא. כי בכל מקום שאדם נוסע לשם, הוא מתקן שם איזה דבר. רק שיהיה להיות שמור מן העברה חס ושלום, אבל כשהוא רק שמור מן העברה חס ושלום, אזי כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם. אפלו איש פשוט לגמרי:

כי בכל מקום שהאדם בא לשם, הוא עושה שם בודאי איזה דבר שבקדשה על כל פנים. כי מתפלל שם ואוכל שם ומברך על אכילתו לפניו ולאחריו וכיוצא בזה. כי בודאי איש ישאלו אפלו הפחות שבפחותים, על כל פנים הוא עושה כמה דברים שבקדשה בכל מקום אשר הוא שם. ועל כן בודאי האדם מכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דוקא, כדי שיתקן שם מה שהוא דיקא צריך לתקן שם. על כן הוא טובה לפניו מה שנודמן לו נסיעה לשם, כי אולי יהיה מכרח לבוא לשם בשלשלאות של ברזל. וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (שבת פט:): על יעקב אבינו: ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא וכו'. כמו כן הוא בכל אדם, שהוא טובה לפניו מה שמוזדמן לו נסיעה לשם. כי בלא זה אולי היה מכרח לירד לשם בשלשלאות וכו' חס ושלום פנוך לעיל. וכל זה דבר עם איש פשוט לגמרי, כי אפלו איש פשוט לגמרי מישאל מתקן גם כן בכל מקום שהוא, ובלבד שיהא שמור וכו' פנ"ל. (וסוד זה מרמז בפרי עץ חיים בשער קריאת שמע [פרק ג'] בכונות זכירת יציאת מצרים, עין שם והבן).

(שיחות הר"ן פ"ה)

ד. והוכיח את אחד שהיה מקרב ונתרחק, ואחר כך חזר ובא אליו בחל המועד פסח

תקס"ט. ענה ואמר, אפלו אם עוברים במה שנים ואינו נעתק ועולה ממדרגתו למדרגה עליונה ממנה ביראת שמים, רק הוא עומד במדרגתו הראשונה כבתחלה, ואפלו אם הוא גרוע יותר מבתחלה, אם הוא מקרב לצדיק האמתי ההתקרבות בעצמו הוא טוב מאד בלי שעור וערך, (ואם לא היה מקורב להצדיק היה גרוע עוד יותר ויותר):

הדרכים מבקשים את תפקידם, כדאיתא במדרש על פסוק (איכה א, ד) דרכי ציון אכלות (איכה רבה א), שהם מתאבלים על שפסקו עולי וגלים שהיו עוברים עליהם. וכן אלו בני אדם שהם נוסעים והולכים להצדיק האמת, פשחם ושלום נפסק אחד מהם ונמנע מלנסוע, אזי גם הדרכים מתאבלים ומבקשים את תפקידם. כי הדרכים תאבים שיסע עוד אחד עליהם להצדיק האמת. תמה אני איך משליכים חבורה אהובה וחביבה כזו, ממה נפשך, אם באותן השנים לא הלכת בדרכי ה' כראוי, בודאי הפסדת מה שהפסדת, ואם היית עובד השם כראוי, הלא טוב היה אם היית מטיל העבדות והיהדות שלך גם כן לתוך השתפות של החברים האהובים. והיו אחרים יכולין להרחיב ידיהם ולהצליח על ידי העבדות שלך, ויתר מזה להגיד לה מה אני, ומה שהפסדת זה אי אפשר להגיד לה. אם תסע מעתה אז תתחרט על העבר. (חיי מוהר"ן שט"ו)

ה. כשהייתי בנעמרוב והיה דרכי לנסוע אליו ז"ל לברסלב, פעם אחת ספרו לי בשמו שאמר והקפיד על שנוסעים אליו בעגלות, ואין הולכים אליו רגלי. ונכנס בלבי אותו הדבר הרבה, כי ידעתי שבודאי כה ראוי ויפה לנו לילך אליו רגלי דיקא, והייתי משתוקק לזה. וסבב השם יתברך, וזכיתי לילך אליו ברגלי שלש פעמים, ואלו השלש פעמים הרוחות על ידי מה שהלכתי ברגלים, כאשר אני יודע בעצמי, שבאלו השלש פעמים אם לא הייתי מתגבר לילך רגלי, לא הייתי כלל אצלו באלו השלש פעמים. ברוב הטוב והמטיב לרעים ולטובים שזכינו לזה. ומה שהרוחתי ביחוד באלו השלש פעמים מעט מזה אני יודע בעצמי, כי אני זוכר עדן מה ששמעתי אז, ויתר מזה אם אזכה אבחיך לעתיד לבוא.

וכן חברי רבי נפתלי הלך גם כן ברגליו מחמת ששמע דברים הנ"ל, ושאר החברים היו בהם כמה עניים שהלכו כמה פעמים אליו ברגליהם דרך רחוק, אשריהם אשרי חלקם. אבל אנחנו תהלה לאל היו לנו על הוצאות, כי היינו אז בני עשירים, רק מגדל ההשתוקקות עזרנו השם יתברך, שגם אנחנו הלכנו ברגלינו דיקא איזה פעמים כנ"ל. ועין בהלכות יבום וחקיצה בלקוטי הלכות (גיטין ד, י-יא), מה שפתיבתי בה. (חיי מוהר"ן שכ"ח)

ו. שמעתי בשמו שאמר על אחד שבא אליו רגלי שאמר אז, ומה אם נבוכדנאצר הרשע שבשביל שהלך שלש פסיעות ברגליו זכה למלוכה וממשלה גדולה מפלגת פזאת (ע')

סנהדרין דף צו.), כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוֹלֵךְ לְהַצְדִּיק פְּרָסָה וְיוֹתֵר, כַּמָּה וְכַמָּה יִזְכֶּה עַל יָדֵי זֶה "עֵין לֹא רֵאתָה":

כַּמְדָּמָה שְׁאָמַר זֹאת עַל אִישׁ אֶחָד מִטִּירֵהָאוֹיָעַע שֶׁהִיָּה דְרָפוּ בְּכָל עֵת לְבוֹא אֵלָיו רַגְלֵי מִטִּירֵהָאוֹיָעַע לְבָרְסָלָב, שֶׁהֵם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה פְּרָסָאוֹת שֶׁלָּנוּ הַגְּדוֹלִים. וּפְעַם אַחַת עֲמַדְתִּי לְפָנָיו וְ"ל בַּעַת שְׂבָא אֵלָיו רַגְלֵי הָאִישׁ הַנִּי"ל מִטִּירֵהָאוֹיָעַע, וְסִפֵּר לִי הוּא וְ"ל, שְׁבַעַת שְׂצַר לְזֶה הָאִישׁ הַנִּי"ל בַּעֲבוּדַת ה', הוּא הוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו מִשָּׁם לְכָאן. וְהִבְנַתִּי שֶׁהוֹטֵב זֹאת בְּעֵינָיו וְ"ל מָאֵד. וְכֵן פִּעַם אַחַת נִפְטָר לְעוֹלָמוֹ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים מִנְּעֵמְרוֹב שֶׁהִיָּה מִמְקַרְבֵּיו, וְסִפֵּר הוּא וְ"ל גַּם בֵּן בְּשִׁבְחוֹ, וְאָמַר עֲלָיו, שֶׁדְּרָכּוֹ הָיָה שֶׁתְּקַף כְּשֶׁהִיָּה צַר לוֹ בְּאִיזָה דְבַר בִּיהוּדוֹתוֹ, הֵלֶךְ בְּרַגְלָיו מִשָּׁם לְכָאן, אֲשֶׁרִי לָהֶם. (חיי מוהר"ן ש"כ ט)

ז. אָמַר, הַצְדִּיק הָאֲמִתִּי יִכּוֹל לְעֲשׂוֹת טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהֶאָדָם גַּם אַחַר פְּטִירָתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, [לְמִי שֶׁזוֹכֶה לְבוֹא אֵלָיו בְּשִׁבִיל תְּקוּן]. וְדַע שֶׁעַקֵּר הַמְּנִיעָה שְׂמוּנְעֵין אֶת מִי שְׂאִינוּ זוֹכֶה, שְׂאִין מִנִּיחִין אוֹתוֹ לִילָךְ לְהַצְדִּיק הָאֲמִתִּי לְמַבֵּל תְּקוּן, הוּא רַק מִה שְׂמִידִיחִין וּמְסִיתִין אוֹתוֹ מִזֶּה, וּמִבְּלִילִין אוֹתוֹ בְּכַפִּירוֹת וְהַסְתּוֹת שְׂאִין בְּהַצְדִּיק מִמֶּשׁ. כִּי גַם שֵׁם בֵּין הַמְּלָאכִי חֲבֵלָה וְהַקְּלָפוֹת, יֵשׁ מִתְּנַגְדִּים גְּדוֹלִים כְּמוֹ בְּזֵה הָעוֹלָם. עַל כֵּן הַעֲקָר לְקַח זֹאת בְּדַעְתּוֹ לְבָלִי לְהַנִּיחַ עֲצָמוֹ לְפִתּוֹת וְלְהַסִּית אוֹתוֹ שֵׁם, רַק יַעֲמַד עַל דַּעְתּוֹ שֵׁם בַּחֵזֶק לִילָךְ דִּיקָא לְהַצְדִּיק הָאֲמִתִּי, וְאֵן בְּנֵדָאִי יִנִּיחוּהוּ. וְשִׁמְעֵתִי שְׁאָמַר גַּם שֵׁם צְרִיכִין חוּזֵק אֲמוּנָה בְּהַצְדִּיק. וְסִפֵּר מַעֲשֵׂה עַל זֶה מַה שְׂאָרַע בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל אֲצֵל הַצְדִּיק רַבִּי מְנַדֵּל מוֹיִטְפֶּסֶק עִם אֶחָד מֵאַנְשָׁיו שְׂמוֹ רַבִּי נַח שְׁנַפְטָר עַל הַסְפִּינָה וְכו'. (חיי מוהר"ן ש"ט)

ח. יוֹם חֲמִישִׁי וְיִלָּךְ בֵּין כֶּסֶה לְעֲשׂוֹר תַּק"ע לַפ"ק פַּה בְּרַסְלָב. סִפֵּר לָנוּ שֶׁחֵלֶם לוֹ וְאִינוּ יוֹדַע הַפְּרוּשׁ. שְׂאִישׁ אֶחָד שֶׁהִיָּה מֵאַנְשֵׁינוּ נִפְטָר לְעוֹלָמוֹ וְהוּא מֵת בְּאֲמַת, אֲדָה הוּא לֹא יָדַע עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְנִדְמָה לוֹ בְּחִלּוּמוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמְדִים סְבִיבוֹ וְנוֹטְלִין רְשׁוֹת מִמֶּנּוּ לְנִסְוֵעַ לְדְרָכָם כְּנֵהוּג אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאוֹתוֹ הָאִישׁ הַנִּפְטָר הִיָּה גַם כֵּן עוֹמֵד שָׁם, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ מְדוּעַ לֹא הֵייתָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַשִּׁיב לוֹ הֵלֵא כִּבֵּר נִפְטַרְתִּי לְעוֹלָמִי. אֲמַרְתִּי לוֹ בְּשִׁבִיל כָּהָן, וְאִם הָאָדָם נִפְטָר אִינוּ רְשָׁאִי לְבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְשִׁתַּק. וּמַחֲמַת שְׂפִמָּה בְּנֵי אָדָם דְּבָרוּ עִמִּי מֵאֲמוּנָה דְּבִרְתִּי עִמוֹ גַּם כֵּן מִזֶּה. (וְנִרְאִין הַדְּבָרִים שְׂרַבְנוּ וְ"ל הַבֵּן שְׁנַפֵּל מִן הָאֲמוּנָה):

וְאֲמַרְתִּי לוֹ וְכִי אֵין בְּעוֹלָם רַק אֲנִי, אִם אֵין אֶתָּה מֵאַמִּין בִּי הַתְּקַרֵּב לְצַדִּיקִים אַחֲרִים, מֵאַחַר שְׁנַשְׂאָר לָהֶם אֲמוּנָה עֲדִין בְּאַחֲרִים, הַתְּקַרֵּב לָהֶם. וְאָמַר לְמִי אֶתְקַרֵּב, וְנִדְמָה לִי שֶׁהִרְאִיתִי לוֹ לָזֶה הַתְּקַרֵּב, כְּמוֹרָה עַל אִיזָה מִפְּרָסָם. הַשִּׁיב לִי אֲנִי רְחוּק מִמֶּנּוּ. אֲמַרְתִּי לוֹ קֵרֵב עֲצָמָה לְאַחַר, וְהֵייתִי חוֹשֵׁב לְפָנָיו כֵּל הַמְּפָרְסָמִים, וְעַל כֵּלָּם אָמַר שֶׁהוּא רְחוּק מֵהֶם. אֲמַרְתִּי לוֹ מֵאַחַר שֶׁאַתָּה רְחוּק מִכֵּלָּם וְאֵין לָהֶם לְמִי לְהַתְּקַרֵּב, טוֹב לָהֶם לְשָׂאֵר

כאן כבתחלה ותחזור ותתקרב אצלי. השיב לי, מכם? (בלשון תמה) אני רחוק מאד:

ונדמה לי שהוא באמצע היום, והחמה עומדת כנגד הראש. והגיבוי עצמו למעלה באויר עד שעלה אל החמה. והיה הולך עם החמה וירד מטה מטה על הארץ פהלוד החמה עד שירד למטה לארץ ממש בשקיעת החמה. וכן הלך יותר עם החמה, עד שבחצות לילה בא עם החמה כנגדי ממש מלמטה. כי בחצות הלילה אז החמה כנגד רגלי האדם ממש, ואז כשירד למטה מאד עד שהיה כנגדי ממש מלמטה, שמעתי קול צעקה שצעק אלי השמעתם כמה אני רחוק מכם, ואיני יודע הפרוש:

ואמר רבנו ז"ל בזו הלשון והיה לי רחמנות גדול, הלא עקר גיעת ועבודת האדם בשביל התכלית, כי עכשו אין יודעין ומרגישין טעם כל כף בהתקרבות מחמת עכירת החמר ומחמת המניעות. נמצא שהעקר הוא רק בשביל התכלית, שאז אחר ההסתלקות לארץ ימים ושנים, אז ידעו מה ששמעו כבר, וגם מה שישמעו אז, ויתר מזה, מה שהיה מצד הנשמה כמו שיזכר כל אחד. ואם גם כן אחר כף אין זוכין להתקרב וכו'. והפלל אשרי מי שיתחזק באמונה בהשם יתברך ובצדיק האמת ויקים דבריו, בודאי לא יבוש ולא יכלם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא:

ופעם אחת אמר שהאדם צריך להתחזק בהאמונה בהצדיק האמת בהתחזקות גדול, עד שיהיה חזק כל כף, שאפלו אחר מיתתו יהיה חזק באמונה ולא יוכלו להטעותו שם בשום אופן, כי גם שם צריכין להתחזקות גדול להאמין בהצדיק:

ואמר, כי יש נשמות הרשעים המתנגדים שרוצים להטעותו מהצדיק האמת, כדי למנוע שלא יתחזק לבוא אליו בשביל תקונו. ואמר, שמי שיהיה חזק באמונה, בודאי לא יוכלו שם המונעים למנועו מליילך להצדיק לקבל תקונו לנשמתו. כי עקר המניעות גם שם, הם רק מה שהמקטרגים והמחבלים וכו' שיש שם, הם מבלבלין ומחלישין דעתו ומטעין אותו ודוברין על הצדיק מה שדוברין כדי שלא יתחזק לבוא אליו. (כי בודאי אפלו אחר פטירת האדם כל זמן שאינו זוכה עדין לבוא למקום מנוחתו בשלמות, עדין אינו בעלמא דקשוט. אדרבה עקר ענישו ויסורים, על ידי המחבלים שמוליכין אותו בעולם התהו ונדמה לו פאלו עדין הוא בזה העולם, ומטעים אותו בכמה הטעאות כמפרסם בספרים). אבל אם האדם חזק בדעתו ואינו שומע לדבריהם ומתעקש עצמו ואומר איני שומע לכם, ואני רוצה דיקא לילך ולבוא אל הצדיק, הם מכרחים להניח אותו ואינם יכולים למנועו מזה בשום אופן, כי עקר המניעות שהן מונעין הוא רק מה שמטעין אותו כנ"ל:

ט. וספר מעשה לענין זה שצריכים להתחזק להתקרב להצדיק גם לאחר מיתתו, כי גם

שם צריכין התחזקות אמונה: וספר שהיה בארץ ישראל איש אחד מאנשי רייסין שנסע יחד לארץ ישראל עם הצדיק הקדוש המפרסם מורנו הרב מנחם מנדל זצ"ל מויטפסק (ובכך ידוע מגדל המחלקת שהיה על הצדיקים והחסידים בימים הקודמים, בפרט במדינות ליטא ורייסין, וכל מי שהיה רוצה להתקרב להם, היו להם מניעות עצומות בלי שעור). והספימו שם בארץ ישראל לשלח אותו לחוץ לארץ בשביל להביא מעות ארץ ישראל כנהוג. ובדרך הלוכו על הים, נפטר לעולמו זה האיש השליח הנ"ל, שהיה מקרב להצדיק מורנו הרב מנחם מענדל הנ"ל:

ובארץ ישראל לא ידעו עדין כלל, ואחר פטירתו נדמה לו כאלו הולך ונוסע ללייפסיק עם אנשים שלו כאשר היה נוהג בחייו, כי היה סוחר גדול והיה נוסע ללייפסיק בחייו. ונדמה לו גם עתה כאלו הוא נוסע לשם עם הנאמן שלו והבעל עגלה כדרכו תמיד. בדרך נסיעתו, התחיל להתגעגע ולהשתוקק מאד לסע לרבו מורנו הרב מנחם מנדל הנ"ל לקבל פניו הקדושים. ומרב תשוקתו היה חפץ להפקיר הכל ולשוב מאמצע הדרך למקום רבו הנ"ל, והתחיל לדבר זאת לאנשיו שנסעו עמו שהוא משתוקק לזה. והתחילו לשחוק ממנו ולדחותו מזה, כי איך יעלה על הדעת לסתור משא ומתן כזה וכו', ועל ידי זה מנעוהו מזה:

אחר כך חזר ונתלהב בהשתוקקות נמרץ לסע לרבו, וחזר ואמר לאנשיו שהוא חפץ בזה, וחזרו למנעו ולדחותו בדבריהם שאי אפשר לבטל משא ומתן כזה, לשוב מדרך כזה ללייפסיק לבטל עסק כזה, ולנסוע עתה לבית רבו. ושמע לדבריהם גם בפעם הזאת ונמנע מזה:

אחר כך חזר ונתעורר בהתעוררות רב וגדול מאד, ואמר שאינו שומע כלל שום דבר, כי הוא רוצה דיקא מאד לנסוע לרבו ולהפקיר הכל בשביל זה, וכל מה שאנשיו מנעו אותו בדברים וטענות ואמתלאות, איך אפשר לעשות דבר כזה באמצע עסק כזה, לא שמע לדבריהם כלל והיה חזק בדעתו לנסוע דיקא תכף ומיד לרבו. וצוה עליהם שיחזירו פניהם מדרכיהם, כדי לסע עמו למקום רבו:

ובשראו שאין יכולים למנעו בדברים וטענות עמדו ומרדו בו, ואמרו שאינם רוצים לצית אותו בדבר זר כזה, וגער עליהם שיעשו כרצונו דיקא. והם לא רצו לשמעו. והתחיל לכעס עליהם מאד, על שאינם רוצים לצית אותו, כי הוא הבעל הבית שלהם ומחייבים לשמע לו ככל אשר יאמר. בתוך כך הודיעו לו האמת שהוא כבר מת, ושפל אלו שנסעו עמו הם מלאכי חבלה שהם מוליכין אותו ומטעין אותו בדרך הזה. ענה ואמר, עתה בודאי אני חפץ דיקא שתוליכו אותי מיד לרבי הצדיק הנ"ל. ענו הם ואמרו, עתה בודאי אין אנו מרצים לזה להוליך אותך אליו, והיו מתעצמים בדין זה, הוא רצה

שׁוֹלֵיכּוֹ אוֹתוֹ לָרְבוּ וְהֵם לֹא רָצוּ, עַד שֶׁהֵבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַבַּיִת דִּין שְׁלֹמֶעֱלָה.
וּפְסָקוֹ שֶׁהֵדִין עִמּוֹ שְׁצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ לְהוֹלִיכּוֹ מִיַּד לָרְבוּ:

וְכֵן הָיָה שֶׁתִּקְּף וַיִּמְדֵּן הוֹלִיכּוֹ אוֹתוֹ לָרְבוּ הַצַּדִּיק מוֹרְנוּ הֶרֶב מִנְחָם מִנְדַל הַנֵּ"ל, שֶׁהָיָה עֲדִין בַּחַיִּים אֲזֵי בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהֵבִיאוּהוּ לְבֵיתוֹ. וְכִשְׁנֹכְנֵס לְבֵית הַצַּדִּיק מוֹרְנוּ הֶרֶב מִנְחָם מִנְדַל הַנֵּ"ל, נִכְנָס עִמּוֹ אֶחָד מֵהַמְּחַבְּלִים וְנִפְחַד הַצַּדִּיק וְנִשְׂאָר חֲלָשׁוֹת, וְעוֹרְרוּ אוֹתוֹ. וְאַחַר כֵּן יָשָׁב הַצַּדִּיק, וְעָסַק בְּתַקּוּנוֹ בְּעֶרְךָ שְׁמוֹנֵת יָמִים עַד שֶׁתִּקְּנוּ. וְהוֹדִיעַ אֲזֵי הַצַּדִּיק הַנֵּ"ל לְבָנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּפְטָר הַשְּׁלִיחַ הַנֵּ"ל כִּי לֹא יָדְעוּ עֲדִין מָזָה כָּלֵל, וְסִפֵּר לָהֶם כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה: וְזֶה הָיָה מְכַרְח לָהֶם מֵאִד לַיָּדַע מִפְּטִירָתוֹ, כִּדֵּי לַיָּדַע אִיךָ לְהִתְנַהֵג בְּעַסְקֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעֵנֵן הַשְּׁלִיחוֹת לְחוּץ לְאֶרֶץ.

וְסִפֵּר רַבְנֵי ז"ל הַמַּעֲשֵׂה, לְמַעַן דַּעַת עַד כַּמָּה צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק עִצְמוֹ בְּהִתְקַרְבוֹת לְהַצַּדִּיק גַּם שֵׁם אַחַר פְּטִירָתוֹ, וְהַעֲקֹר תְּלוּי בְּזֶה הָעוֹלָם שְׁמִי שֶׁהוּא חֹזֵק בְּזֶה הָעוֹלָם, בְּאִמּוּנָה בְּהִתְחַזְּקוֹת הָאֲמִתִּית, יִזְכֶּה גַם שֵׁם לְזֶה. כִּי כְּפֹהֵם מֶה דְּאֲתַדְּבַק בַּר נֶשֶׁב הַבַּיִת עֲלֵמָא, כֵּן הוּא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְאֲזֵי בְּרֵדָאֵי לֹא יוּכַל לְמַנְעַע אוֹתוֹ שׁוּם מוֹנֵעַ מִלִּילָךְ לְהַצַּדִּיק גַּם מִשָּׁם. גַּם שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ, שֶׁאֲמַר עֲצָה לָזֶה שִׁיּוּכַל לְבֹא אַחַר פְּטִירָתוֹ לְהַצַּדִּיק, לְשִׁבַע עַל זֶה בְּנִקִּיטַת חַפְצֵי. וְלֹא שְׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּעִצְמוֹ, רַק מִפִּי אֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ שֶׁשְׁמַעְנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשִׁים. (חיי מוהר"ן ק"א)

י. שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ שֶׁסִּפֵּר, בִּירוּשָׁלַיִם יֵשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁמְבִיאִין לָשֵׁם כָּל הַמֵּתִים שְׁבַע עוֹלָם, וְתִקְּף שְׁמֵת אֶחָד בְּעוֹלָם מְבִיאִין לָשֵׁם תִּקְּף אוֹתוֹ הַמֵּת, וְשֵׁם דְּנִין אוֹתוֹ הֵיכֵן הָיָה מְקוּמוֹ, כִּי יֵשׁ מֵתִים בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹשְׂאִין אוֹתוֹ לְחוּץ לְאֶרֶץ, וְכֵן לְהַפְּדָה כְּמוֹבָא (זוהר תרומה קכא.):

וְשֵׁם בְּאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת יוֹשְׁבֵינָה הַבַּיִת דִּין שְׁדִּנִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְנוֹתְנִין לוֹ מְקוּמוֹ הַרְאוּ לוֹ. וַיֵּשׁ אֶחָד שְׁדִּנִין אוֹתוֹ שְׁלֵא יְהִיָה לוֹ שׁוּם מְקוּם, וְיִהְיֶה נֶאֱבָד וְנִשְׁלָךְ בְּכַף הַקָּלַע. וְכִשְׁמְבִיאִין אֶת הַמֵּת לָשֵׁם, אֲזֵי מְבִיאִין אוֹתוֹ בְּמַלְבוּשִׁים. וַיֵּשׁ אֶחָד שֶׁחִסֵּר לוֹ מֵהַמְּלָבוּשׁ שְׁלוֹ אֵיזָה חֶסְרוֹן. כִּגוֹן לְאֶחָד נֶחֱסַר בֵּית יָד אֶחָד מֵהַמְּלָבוּשׁ שְׁלוֹ (שְׁקוֹרִין אַרְבִּיל), וַיֵּשׁ אֶחָד שֶׁחִסֵּר לוֹ חֶלֶק אֶחָד מִכַּנְפֵי בְּגָדוֹ (שְׁקוֹרִין פֶּאֲלַע). וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, הֵכֵל לְפִי מַעֲשֵׂה הָאָדָם (שֶׁכֵּן זֹכֵה לְלְבוּשֵׁי אַחַר מוֹתוֹ) כִּדְּוַע, וְכִפִּי הַלְבוּשִׁין שְׁלוֹ שְׁמְבִיאִין אוֹתוֹ לָשֵׁם, כֵּן דְּנִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ מְקוּמוֹ כֵּן"ל:

פַּעַם אַחַת הֵבִיאוּ לָשֵׁם מֵת אֶחָד עָרוּם לְגַמְרֵי בְּלֵי שׁוּם לְבוּשׁ רַחֲמָנָא לְצֵלּוֹ, וְדָנּוּ אוֹתוֹ שִׁיְהִיָה נִשְׁלָךְ וְנֶאֱבָד בְּכַף הַקָּלַע רַחֲמָנָא לְצֵלּוֹ, כִּי הָיָה עָרוּם לְגַמְרֵי. וְבֵא צַדִּיק אֶחָד וְלָקַח מִלְבוּשׁ אֶחָד מִמְּלָבוּשֵׁי שְׁלוֹ וְהִשְׁלִיךְ עָלָיו. וְשִׂאֵלוֹ אוֹתוֹ הַבַּיִת דִּין דֵּשָׁם לָמָּה אַתָּה

נותן לו מלבוש שלה, והקפידו על זה, כי מדוע יתלבש זה המת וינצל על ידי לבוש שאינו שלו:

השיב הצדיק הנ"ל אני צריך לשלח זה האיש למחוז חפצי, ובשביל זה יש לי רשות להלבישו במלבוש שלי. וכי לא ראיכם שלפעמים שר גדול שולח את עבדו לאיזה שר אחר, ונתעבב העבד קצת מלילך בשליחותו. ושאל אותו השר מדוע לא הלכת עדין בשליחותי, השיב העבד כי אין לי מלבוש הראוי לילך בו לאותו השר. כי הוא שר גדול, ואי אפשר לילך לשם במלבוש בזוי. ענה השר ואמר, קח מהרה מלבוש אחד ממלבושי ולבוש אותו, ורוץ מהרה להשר בשליחותי: כך מחמת שאני צריך לשלח זה המת בשליחותי, על כן אני נותן לו אחד ממלבושין שלי. והציל הצדיק את המת מענש המר של פה הקלע. וספר זאת לענין עצם פח הצדיק האמת, להציל אנשיו בעלמא דקשוט. (חיי מוהר"ן ק"ב)

יא. שמעתי, מרבי ישעיה שלום ששמע מאביו, שפעם אחת ספר רבנו ז"ל עמהם מענין עולם התהו, ואז אמר עצה לזה, שישבע בנקיטת חפץ פשר, שכל ימי חייו לא יעבר עליו אחד משלשה זמנים הקבועים להיות אצלו. הינו: על ראש השנה ועל שבועות ועל שבת חנכה, כי אז היה זמן קהלה לכל. והשני זמנים אחרים (חנוכה ושבועות), היה החיוב רק על אותם שאינם רחוקים ממקומו כל כך. והרחוקים היה להם זמנים אחרים, הינו: שבת שירה ושבת נחמו, כי אז היה ז"ל נוסע אליהם. וגם להשבע, שתקף אחר המיתה וההסתלקות הוא מכרח לבא אליו ז"ל, ואז יהיה הפל על נכון. (שיש"ק ח"א רל"ח)

יב. וספר לענין זה מעשה, כמדמה שאמר שפתוב באיזה פנקס, שבעיר אחת היה שם איזה רב, שהיתה לו אהבה גדולה עם בעל בית אחד מהעיר. פעם אחת נתקשרו בתקיעת פה, שכל מי שישתלק קודם יבוא ויספר לחברו מהנעשה עמו, ונסתלק הרב מקדם ונשתהה הדבר עשר שנים, והגיע עת הסתלקות בעל הבית הנ"ל, וספר את הדבר לבנו ומסר לו פח תקיעת הפה, ונשתהה עוד עשרה שנים ונסתלק גם הבן, ומסר תקיעת הפה לבנו ונשתהה עוד שמונה שנים. ובא הרב הנ"ל בחלום לבנו הנ"ל, וספר לו מה שעבר עליו, כי בעת שהניחו אותו בקבר, נדמה היה לו שהוא חזק ובריא על כל איברי, ומה זאת שיעשו עול כזה לקח אדם חי ובריא ולקברו בחייו, רק מה לעשות. אחר כך בא על דעתו לנסות את עצמו אוילי יוכל לעלות מקברו. ונדמה לו, שהרים את הגולל עם עפר הקבר ויצא מקברו, רק איך אפשר להפנס לעיר, הלא הוא מלבוש בתכריכין של מתים.

והיה בדעתו להמתין עד חשכת לילה בין השמשות, ואז יפנס לביתו, ומרחוק הסתכל

על העיר והפיר את הפתים, וגם את ביתו הפיר. אחר כך בא על דעתו, כי אי אפשר לו להכנס כך אף לביתו, כי יפחדו בני ביתו. בתוך כך נדמה לו, שהולך סרסור טענדלער ונושא מלבושים, ויש לו גם מלבושים ששייכים לו כמלבושי הרבנים, ודבר עמו אולי יעשה עמו חלוף על התכריכים, כי הם טובים וחדשים עדן, וזה יום אחד שלבשם, והספים הסרסור ונתן לו המלבושים ונכנס לעיר. כשנכנס ראה שאין זה העיר שלו, כי יש שם בתים אחרים. וסבר בדעתו, אולי טעה ונתעה לאיזה עיר אחרת קרובה. בתוך כך נשתתה קצת לתוך הלילה, ובכל בתי העיר פבו את הנרות פנהוג, רק בבית אחד האיר עדן, ונכנס לבית זה והוא רעב מאד. כשנכנס ראה שישם הוא גארקעף ('בית תבשיל'), ושאל: יש פאן מה לאכול? והשיבו לו: יש, אבל יש לה מעות? השיב: אין לי. אמרו לו: בכאן אין אכל בלי מעות, כי הוא גארקעף. ויצא בכפי נפש.

בתוך כך האיר היום, כי אז היו לילות הקיץ, וראה מרחוק שני אנשים ויש להם איזה דין ודברים ביניהם, ונתקרב אליהם ופסק להם 'דין תורה אמתי' (כך ספר רבנו ז"ל). ונתן לו אחד שני זהב, ונכנס לגארקעף וצוה לתת לו אכל, ומזוג לו קצת יי"ש ורצה לשותות. בתוך כך באו שני שליחים, ואמרו בית הדין שלח אחרך לילה תכף, ומכרר לילה עמהם. כשבא אל הבית דין, נתרגזו עליו בית הדין מאד, ושאלו אותו מדוע באת לכאן, איש זה, לפסק בכאן 'דין תורה אמתי'? פמה זמן ממתנינים אנחנו לזה שביבא לפנינו דין תורה אמתי? ועכשו באת לכאן ופסקת דין תורה אמתי. וצוה לחפש אותו, אולי לקח שחד וחפשו אצלו ומצאו שני זהובים הנ"ל, ופסקו בית הדין עליו להעביר ולהפשיט מעליו כל המלבושים, ולדחות אותו לחוץ ערום ועשו כך. והיה לו לרב הנ"ל צער גדול מזה, ואמר בדעתו, שטוב לפניו לילה ולחזור אל קברו, כי מחיים כאלו טוב מהם המות. אבל איך חוזרים אל הקבר, הלא אין לו תכריכים.

בתוך כך התחיל אחד לטען בשבילו: עד מתי יצערו אותו כל כך? יקחו אותו למשפט ויקבל את דינו ויפטר! (ואמר רבנו ז"ל מסתמא הזגיות שלו טענו כך בשבילו), והשיבו כי אי אפשר לקרב אותו עדן אל המשפט מחמת תקיעת הפך שתנתן בזה העולם, ומכרר מקדם לילה ולהודיע ולהפטר מתקיעת הפך, ואז הלו והודיע לבנו בננו אחר כ"ח שנים כנזכר לעיל.

אמר המוציא לאור: שמעתי באומין מאנשי שלומנו, שרבנו ז"ל סיים כך: אבל מי שאזכה להיות אצלי השלשה פעמים בשנה, היינו: ראש השנה, שבועות, שבת חנכה, ונצל מעולם התהו. ה' יצילנו אמן. (שיש"ק ח"א רל"ט)

יג. אמר רבנו, בכר השגחתי ודאגתי להוצאות הנסיעה של אנשי שלומנו, הבאים אלי לראש השנה, וגם על הוצאות הנסיעה חזרה. (שיש"ק ח"ב כ"ז)

יד. אָמַר רַבֵּנוּ: עֲבוּרֵי עוֹד אֵף אֶחָד לֹא הִפְסִיד. (שייש"ק ח"ב כ"ח)

טו. פֵּעַם, כְּשֶׁדָּבַר רַבֵּנוּ מִמַּעַלְת הַהֲלִיכָה לְצַדִּיק, אָמַר רַבֵּנוּ: אֵלּוּ הָיָה לִי צַדִּיק כְּמוֹ שְׁיֵשׁ לָכֶם, הֵייתִי הוֹלֵךְ אֵלָיו רַגְלִי. וְשֶׁאֲלוֹהוּ אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמֵנוּ: וּבַחֲזוֹרָה? עָנָה רַבֵּנוּ וְאָמַר: בַּחֲזוֹרָה הֵייתִי רַץ! ("וּוְעַן אֵיךְ וּוְאֵלֶּט גִּיהֵאֵט אַזְא רַעֲבִין וּוִי אִיר וּוְאֵלֶּט אֵיךְ גִּיגֵאֲנַעֲוֵן צוֹ אִים צוֹ פּוֹס - צוֹרִיק! וּוְאֵלֶּט אֵיךְ גִּילֵאֲפִין"). [וְהֵיִינוּ שְׁהָיָה רַץ בְּמַהֲירוֹת לְקִים וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ כְּפִי שְׁקִבֵּל מֵרְבוּ]. (שייש"ק ח"א קי"ב)

טז. פֵּעַם כְּשֶׁנָּסְעוּ אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְרַבֵּנוּ מְעִיר נְעַמִּירוֹב לְבְּרֶסֶלֶב, נָסַע עִמָּהֶם גַּם רַבִּי לִיפֵא שְׁלֵא הֵייתָה לְבוֹ שְׁלֵמָה בְּהַתְקַרְבוֹתוֹ לְרַבֵּנוּ, בְּאֲמִצַּע הַנְּסִיעָה שְׁנָסְעוּ בְּלִילָה, תָּעוּ בְּדַרְכָּם, וּבִבְקָר חֲזוּרוֹ עַל יְדֵי טְעוּתָם חֲזָרָה לְעִירָם נְעַמִּירוֹב. כְּשֶׁבָּאוּ אַחֵר כֶּךָ לְרַבֵּנוּ, סִפְרוּ לּוֹ אֵת סִפּוֹר נְסִיעָתָם וְטְעוּתָם, אָמַר לָהֶם זֶה הָיָה לָכֶם מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד מֵהַנּוֹסְעִים לֹא הָיָה לְבוֹ שְׁלֵם בְּנְסִיעָתוֹ, אֵלּוּ הֵייתֶם לְפָחוֹת מִשְׁלִיכִים אֶחָד מֵהַעֲגֵלָה לֹא הֵייתֶם טוֹעִים. (שייש"ק ח"א קנ"ו)

יז. הִנֵּה נִתְעַכְּבְתִּי בְּמַאֲהֻלּוֹב עַד יְמֵי הַחֲנֻכָּה, וְשִׁבְתַּת חֲנֻכָּה הָיָה אֲצִלְנוּ מֵהַזְּמַנִּים הַקְּבוּעִים לְבוֹא אֵלָיו כְּפִי פִקְדָתוֹ מְבַבְּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (חיי מוהר"ן סימן קכ"ו), וְהַתְּחַלְתִּי לְכַסֵּף וְלִהְיֵת גֶּעֶז לְנוֹסֵע לְבְּרֶסֶלֶב עַל שִׁבְתַּת חֲנֻכָּה, אֵךְ רַבּוּ הַמְּנִיעוֹת בְּלִי שְׁעוֹר. בְּפֶרֶט אוֹלֵי בַתּוֹךְ כֶּךָ יְבוֹא חוֹתְנִי בְּעַת שְׁאֵהִיָּה בְּבְרֶסֶלֶב כִּי הָיוּ מְצַפִּים בְּכָל יוֹם שְׁיָבוֹא, וְאִם יְבוֹא וְלֹא יִמְצְאוּנִי שָׁם, בּוֹדָאֵי יַחֲרָה אִפּוֹ מְאֹד. וְגַם חֲמוּתֵי וְזוּגָתֵי כָּלֶם הָיָה לָהֶם לְקַהֲיוֹן שְׁנַיִם שְׁאֵנִי אֲסַע בְּעַת כְּזֹאת לְבְּרֶסֶלֶב, אַחֲרֵי שְׁפָל גְּדוּלֵי חֲשׁוּבֵי קַהֲלָה כְּזֹאת בְּאִים בְּכָל יוֹם לְשַׁחַר פְּנִיָּהֶם, וּמְצַפִּים בְּתִשׁוּקָה גְּדוּלָה עַל בִּיאָתוֹ, וְהוּא יִקָּר וּמְפָרְסֵם כָּל כֶּךָ, וּבִין הַיּוֹם וּמָחָר יְבוֹא, וְאִנִּי אֲסַע בַּתּוֹךְ כֶּךָ לְרַבֵּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר גַּם בְּלֹא זֶה הוּא עַל אִפְסֵם וְחֲמָתָם, מְכַל שִׁכְן עֲתָה וּבּוֹדָאֵי הָיוּ לִי יְסוּרִים מְנִסִּיעָה זֹאת הַרְּבָה מְאֹד.

אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּלִי שְׁעוֹר, חִזַּק אֵת לְבָבִי וְהִתְגַּבְּרְתִּי עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת, וְנִסְעֵתִי לְבְּרֶסֶלֶב. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ עֲזָרְנִי, כִּי בַתְּחִלָּה לֹא הָיָה לִי עַל הוֹצָאוֹת וְלֹא עֲגֵלָה. אֲבָל הִבָּא לְטָהָר מְסִיעִין לוֹ, וּמִי שְׂרוּצָה בְּאֲמַת בְּחֶשֶׁק חֲזוֹק כְּרָאוּי - נִתְבַּטְּלוּן הַמְּנִיעוֹת וְכוּ', וְעֲזָרְנִי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ וְהַזְּמִין לִי עֲגֵלָה וְהוֹצָאוֹת הַדֶּרֶךְ. וּבִאתִי לְרַבֵּנוּ ז"ל אֹר לְיוֹם שְׁשִׁי עָרֵב שְׁבַת קֹדֶשׁ רֵאשׁ חֹדֶשׁ טִבַּת שְׁהוּא מִימֵי חֲנֻכָּה, וְזָכִיתִי לְדַבֵּר מִיָּד עִם רַבֵּנוּ ז"ל, אֵף עַל פִּי שְׁכָּבֵר הָיָה שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ. (ימי מוהרנ"ת ח"א י"ד)

יח. אַחֵר פִּסַּח (תקס"ז), בְּעַת שְׁהֵייתִי בְּמַאֲהֻלּוֹב, הִגִּיעַ אֲגַרְת לְפָה בְּרֶסֶלֶב, וּמְפָאן נִשְׁלַח אֵלַי, שְׂרַבֵּנוּ ז"ל חֲלַשׁ מְאֹד, וּבִקֵּשׁ מֵאֲתָנוּ וְהַזְּהִיר אוֹתָנוּ לְהַתְּפַלֵּל עֲלָיו. אַחֵר כֶּךָ הִגִּיעַ אֲגַרְת מְמוֹנוּ, שֶׁחֲזַר לְאִיתָנוּ שְׁלֵא עַל יְדֵי רְפוּאוֹת גְּשָׁמִיּוֹת, וְאָמַר שֶׁתְּפַלּוֹת שְׁלָנוּ הוֹעִילוּ

לו הרבה.

והנה דרבנו היתה לנסוע אליו תמיד על חג השבועות, ורבנו ז"ל הבין שיצטרף להתעבב בקהלת קדש זסלב גם בחג השבועות, וכתב לנו אגרות שלא ירים אחד מאתנו את רגלו לבוא אליו על שבועות. אבל רבי נפתלי גרו יאיר מנעמירוב שהיה פה (בברסלב) בכל פעם, וראה את האגרת פה קודם לכל אנשי שלומנו, עמד וכתב לי ולכמה מאנשי שלומנו, וזרז אותנו שאף על פי כן נסע ונלך לרבנו ז"ל לקהלת קדש זסלב. וכן עשו פה ברסלב ואנשי נעמירוב וטפליק ודאשיב וכו', ונסעו לזסלב על שבועות.

ואני הייתי במאהלוב אז, והיתה דעתי חלוקה מאד מאד בענין הנסיעה אליו לקהלת קדש זסלב, פי היו לי מניעות עצומות בלי שעור, וידעתי שרבנו ז"ל פתב שלא לבוא אליו, על כן הלך לבי הנה והנה איך להתנהג. ובחסדו הגדול והנורא התגבר החשק על המניעה, ונתגברתי ונסעתי לברסלב - לנסוע משם לזסלב. ועצם היסורים והמניעות שהיו לי בבית חותני בנסיעה זאת, אי אפשר לבאר, כי חותני ז"ל היה אז בביתו, והיה גדול וחשוב ויקר שם מאד מאד, ונאספו אליו מכמה עירות בעסקי משפט. וגם היה מוכן לנסוע אחר שבועות עם אשתו לקהלת קרמניץ להנהיג הרבנות שם, ורצה להשאיר אותי בכאן במאהלוב על מקומו. ואני באתי פתאם לביתי והתחלתי להכין עצמי לנסוע לברסלב פנ", ועמדו בלם משתוממים, וזוגתי התחילה לבכות מיד, כי כבר ידעה שלא תוכל למנע אותי בשום אופן. ואני הלכתי לקבל רשות מחותני ז"ל, והקפיד עלי מאד, ורצה למנע אותי הוא וזוגתו היא חמותי.

אבל אני לא השגחתי על דבריהם כלל, והלכתי מהם וקבלתי חפצים שלי ונסעתי משם. וגם לא היה לי על הוצאות כלל, והזמין לי השם יתברך ברגע קלה שני אנשים שהלוו לי על הוצאות קצת, וגם הזמין לי ברחמי עגלה מנעמירוב שהיתה צריכה לחזור ביום זה לביתה. והכל היה פתאם בשעה אחת, והייתי אז טרוד ונחפז מאד פי הזמן היה סמוך מאד לשבועות, ואני הייתי מכרח לנסוע מקדם לברסלב, כדי להתחבר עם אנשי שלומנו לנסוע עמהם יחד לזסלב.

והנה גדל חלקת העצה שהיתה לי אז, ועצם המניעות והיסורים שהיה לי אז בענין נסיעה זאת אי אפשר לבאר, והשם יתברך עזרני לשבר כל המניעות, ובשעה אחת נגמר בדעתי לנסוע, בעת שהיה הזמן קצר מאד לעסק בנסיעה הזאת. אבל השם יתברך הזמין לי מיד עגלה ומעות על הוצאות קצת, פי תקף פשנות חזקתי בדעתי לנסוע בודאי ויעבר עלי מה, תקף סיעני השם יתברך והזמין לי צרכי נסיעתי. כי כן דרבנו יתברך תמיד פי הבא לטהר מסיעיו לו, וכל המניעות הם רק מניעות המנח. ואף על פי שנדמה להאדם שיש לו מניעות גדולות באמת שאי אפשר לשברם, אף על פי כן באמת כלם הם רק מניעות

המתח, ואם יגביר החשק והרצון פראוי ויכסף באמת לגמור הדבר שבקדושה, בודאי ישבר כל המניעות וכו' (פמבאר אצלנו בלקוטי מוהר"ן סימן ס"ו). אבל אני בעניי ראיתי זאת בעיני כמה פעמים בלי שעור.

ונסעתי עם העגלה שהלכה לנעמירוב, ויצאתי ממאהלוב ביום חמישי בערך ב' שעות ויותר אחר חצות היום, ואני הבנתי שאני מוכרח להיות בפרסלב על אותו השבת, כי ידעתי שתקף אחר שבת יסעו כל החברים מפה לזסלב, והייתי חושב בדעתי איך להתנהג פי העגלה הלכה לנעמירוב, ומי יודע אם אוכל להגיע ביום ששי לנעמירוב בעוד היום גדול - שאוכל לנסוע עוד מנעמירוב לפה פרסלב על שבת, וגם יהיו לי יסורים מאבי נרו יאיר שאינו מספים גם כן על ענין נסיעתי זאת, מכל שכן כשאבוא פתאם בערב שבת אחר חצות וארצה לסע מביתו תקף, בודאי יקפיד עלי. על כן הייתי מתגעגע מאד שהבעל עגלה ימהר ויחיש מסעהו, באפן שאוכל לבוא בעוד היום גדול סמוך לנעמירוב, באפן שאוכל לחפש אחר איזה עגלה בדרך שתסע עמי לפרסלב, כי סמוך לנעמירוב יכולים לעקם הדרך לקהלת פרסלב, כדי שלא אצטרף לכל להיות בנעמירוב.

אבל תקף בנסעי ממאהלוב התחילו שוב המניעות שיש בשעת הנסיעה בעצמה, פאשר מתנהג עמנו על פי הרב, שיש הרבה מניעות קודם שמתחילין לנסוע, ואחר כך כשאזכין לשבר אלו המניעות ומתחילין לנסוע, אזי חוזרים ומתגברים מניעות חדשות בענין הנסיעה בעצמה, מהבעל עגלה והסוסים ומהעגלה ואופניה וחבליה וכל בליה, וממטר וגשם ורפש וטיט וכיוצא בהם. אשר כמעט לא נמלטה נסיעה אחת מןמניעות כאלה וכאלה הרבה, הן בחיים חיותו הקדושים, הן עתה כשאנו נוסעים על ציון קברו הקדוש והנורא מאד.

והנה תקף כשיצאתי ממאהלוב ואני נחפז בדעתי מאד מאד כנ"ל, הסתכלתי וראיתי שהבעל עגלה נוסע עם עגלה גדולה, ואין לו כי אם שני סוסים, וזה ידוע שאלו העגלות גדולות אי אפשר להם לילך בזריזות כי אם על ידי ארבעה סוסים ולפחות שלשה. ושאילתי אותו מה זה, והשיב שנחלה אצלו סוס אחד בנסיעתו לכאן, והשאיר אותו בערך פרסה ומחצה מפה, והנה מחמת זה בודאי נסע עמי לאט לאט, וגם גשם התחיל לירד קצת.

ונסענו עד שבאנו אל הכפר שהשאיר שם סוסו, ותקף הודיעו לנו השמועה טובה מסוסו שבכר מת שם, ובודאי התחיל להצטער הרבה ולחשוב מה לעשות עם העור, ועל ידי זה נתעכבנו שם קצת. ואחר כך נסע משם בלב נאנח ונעצב, וכבר פנה היום, ובודאי נסע לאט כי לא היו לו כי אם שני סוסים בעגלה פזאת. והיה לנו לינת לילה סמוך למאהלוב שתי פרסאות ומחצה, ועדן היינו רחוקים מנעמירוב הרבה בערך שמונה

פְּרָסְאוֹת, וְעַמְדַּתִּי בְיוֹם שְׁשֵׁי בַבְּקָר בְּלֵב נִשְׁבֵּר וּמִבְּלִבְלֵב מְאֹד וְלֹא יָדַעְתִּי מַה לַעֲשׂוֹת. וְנִסְעֵתִי עִם הַבַּעַל עֲגָלָה הַנּוֹפֵר לְעִיל עַד קַהֲלַת קִדְשׁ מֵאַרְחוּע, וּכְבֵר הָיָה סְמוּךְ לַחֲצוֹת הַיּוֹם, וּמִשָּׁם עָדוֹן חֲמִשׁ פְּרָסְאוֹת לְקַהֲלַת נְעֻמִירוֹב וּבִעַת כְּנִיסַתִּי לְשָׁם הָיִיתִי מְצֻטָּעַר הַרְבֵּה, כִּי הִבְנַתִּי שֶׁקָּשָׁה לְבוֹא עַל שַׁבַּת אֲפֵלוּ לְנְעֻמִירוֹב, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁתְּהִיָּה שְׁהוּת לְשֹׁכֵר עֲגָלָה בְּאַמְצַע הַדֶּרֶךְ לְבִרְסָלָב פּנ"ל. וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם אָבוֹא אַחַר שַׁבַּת לְבִרְסָלָב, לֹא יִהְיֶה עֲגָלָה וְחִבְרִים לְנִסּוּעַ עִמָּהֶם לְזִסְלָב. וְהָיִיתִי חוֹשֵׁב בְּדַעְתִּי מַה לַעֲשׂוֹת, כִּי רָאִיתִי שְׁטוֹב לְפָנַי לְשֹׁכֵר בְּכֶאֵן סוֹסִים לְנִסּוּעַ מִכָּאֵן לְבִרְסָלָב, אֲבָל לֹא הָיוּ לִי עַל הוֹצָאוֹת כָּל כֶּה, גַּם הָעִיר קִטְנָה, וְעַל פִּי רַב אֵין נִמְצָאִים בְּכֶאֵן סוֹסִים כְּאֵלֶּה לְנִסּוּעַ עִמָּהֶם בְּמַהֲרוֹת כָּל כֶּה.

וְסְמוּךְ מְאֹד בְּכְנִיסַתִּי לְהָעִיר בְּהִיּוֹתִי עַל הַגֶּשֶׁר דְּשָׁם, עֲנִיתִי וְאַמְרַתִּי 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הַזְּמַן לִי בְּכֶאֵן עֲגָלָה עִם אֲרַבְעָה סוֹסִים שֶׁתִּסַּע לְבִרְסָלָב וְתִקְבַּל אוֹתִי בַחֲנָם', וְהַבַּעַל עֲגָלָה שָׁמַע כְּשֶׁאַמְרַתִּי זֹאת. אַחַר כֶּה נִכְנְסֵנוּ לְהָעִיר וּבִאֲנֵנוּ לְתוֹךְ הָאַכְסֵנְיָא, וְהַבַּעַל עֲגָלָה רָצָה לְהִתְמַהֵמָה שָׁם לְתוֹן מִסְפּוֹא לְסוֹסִים. וְאַנִּי נִטְלַתִּי יָדִי לְאַכֵּל וּבִין הַנְּטִילָה לְבִרְפַת הַמוֹצֵיא, עָנָה וְאָמַר לִי הַבַּעַל עֲגָלָה רַבִּי נָתַן תְּפִלַּתְכֶם נִתְקַבְּלָה, כִּי הִנֵּה בְּשַׁעַה זֹאת בָּאָה עֲגָלָה עִם אֲרַבְעָה סוֹסִים הַנוֹסְעַת לְבִרְסָלָב, וְהַסּוֹחֵר הַנוֹסֵעַ שָׁם בְּוֵדָאֵי יִקְבַּל אֶתְכֶם בַּחֲנָם, כִּי הָיָה מִכִּיר אוֹתוֹ וְהוֹדִיעַ לִי מִיָּד מִי הוּא, וְנִבְהַלְתִּי מְאֹד וְכֵן הָיָה.

וְתִכְף בְּרַכְתִּי בְרַפַּת הַמוֹצֵיא וְיִצְאֵתִי לַחוּץ אֶל הָעֲגָלָה שֶׁעַמְדָה בְּסְמוּךְ מְאֹד לְאַכְסֵנְיָא שְׁלִי, וְתִכְף קִבַּל אוֹתִי בְשִׁמְחָה, וְנִסְעֵתִי עִמּוֹ מִיָּד לְפָה בִרְסָלָב. וּבִאֲתִי לְכֶאֵן בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, וּכְבֵר הָיוּ כָּל הַחִבְרִים מוֹכְנִים לְנִסּוּעַ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן לְזִסְלָב, וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְקַבֵּל אוֹתִי, אִךְ תִּכְף שְׁלַחוּ שְׁלִיחַ מִיַּחַד לְכַפֵּר אֶחָד, לְשֹׁכֵר עֲגָלָה בְּשִׁבְלִי וּבְשִׁבְלִי עוֹד אֶחָד בְּזוּל. וְנִסְעֵתִי עִמָּהֶם יַחַד בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, וּבִאֲנֵנוּ לְרַבְנֵנוּ ז"ל בְּיוֹם רַבִּיעִי, וּבְיוֹם חֲמִישִׁי הָיָה עָרַב שְׁבוּעוֹת.

וְרֵאִיתִי הַשְּׁגָחַתוֹ הַנִּפְלְאָה, וְשֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, שֶׁנִּתְקַיְּמָה תְּפִלַּתִּי כַּהֲוִיתָהּ, שֶׁהַזְּמַן לִי הַשָּׁם בְּיוֹם שְׁשֵׁי עֲגָלָה עִם אֲרַבְעָה סוֹסִים בַּחֲנָם לְבִרְסָלָב, כְּאֲשֶׁר יִצָּא מִפִּי מִמֶּשׁ. בְּרוּךְ הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת כָּל פֶּה בְּרַחֲמִים, וּמְסִיעַ תְּמִיד לְכָל הַבָּאִים לְגִשַׁת אֶל הַקּוֹדֵשׁ, בְּרוּךְ הַנוֹתֵן לְעָפָר כַּח שְׁעֵזְרִי עַד כּוֹה, כִּי הַמִּשְׁכִּיל יִבִּין מֵאֵלֶּי שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְבָאָר בְּכֶתֵב וְאֲפֵלוּ פָּנִים אֶל פָּנִים כָּל מַה שֶׁעָבַר בְּעֵינַיִם כְּאֵלֶּה בְּשִׁלְמוֹת, בְּפִרְט מְנִיעוֹת וְחִלְקַת הַעֲצָה, שֶׁבְּוֵדָאֵי אֵי אֲפִשֵׁר לְבָאָר כָּל הַסְּבָרוֹת שֶׁהָיוּ בְּדַעְתִּי לְמַנַּע אוֹתִי מְנִסְיעָה זֹאת וְכִיּוֹצֵא בָּהּ, וּבְפִרְט שְׂרַבְנֵנוּ ז"ל כְּתַב בְּעֶצְמוֹ לְבָלִי לְנִסּוּעַ אֵלָיו כְּנֹפֵר לְעִיל. וְהַמְנִיעוֹת כָּלָם עָמְדוּ לְפָנַי כַּחמוֹת מִמֶּשׁ מִכָּל הַצְּדָדִים, וְהַשָּׁם יִתְבַּרַךְ כִּכְחוֹ הַגָּדוֹל עֲזָרִי לְדַלֵּג עַל פְּלָם, וְלְבוֹא אֵלָיו לְקַהֲלַת קִדְשׁ זִסְלָב, וְלִשְׁמַע מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ תוֹרָה וּלְכַתְּבָהּ עַל הַסֵּפֶר לְזִכּוֹת בָּהּ אֶת הַרְבִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עַל כֵּן הָאֲרַכְתִּי קִצַּת לְבָאָר פִּרְט נִסְיעָה זֹאת,

למצו ידעו דור אחרון המניעות שעברו עלינו, ובכחו הגדול זכינו לשפרם.

פי כל מה שכתבתי ממה שעבר עלי, כאלה וכאלה עברו גם על שאר אנשי שלומנו, שרבים ככלם היו להם מניעות עצומות ונוראות מלהתקרב לרבנו ז"ל, בפרט בתחלתם, ורבים נפלו ונתרחקו על ידי המניעות ואבדו מה שאבדו חבל על האבדון, ואשרי להנשארים שהתגברו והתחזקו ושברו כל המניעות, ונתדבקו ברבנו ז"ל וזכו להם ולדורותם ולכל בני ישראל לעולמי עד ולינצח נצחים. (ימי מוהרנ"ת ח"א כ)

ט. בסוף אלול (תקס"ז), סמוך לראש השנה, היו מצפים במאהלוב, שיבוא חותני לביתו, ואני התחלתי להכין עצמי לנסוע לפרסלב על ראש השנה, וזוגתי ידעה מזה, ורצתה למנע אותי, ולא הועיל כלל. ונסעתי לרבנו ז"ל קודם שבת שלפני סליחות, ובאתי לקהלת נעמירוב על שבת, ואכלתי אצל אחותי, אה הייתי גם בבית אבי גרו יאיר, לקבל פניו וכבר התחיל להתפייס עמי קצת, כי ראה וידע, שבודאי לא ימנע אותי. וגם הבין שכונתי לשמים. במוצאי שבת נסעתי מיד לפרסלב, ובאתי קודם הסליחות לפרסלב, וזכיתי לראות פני קדשו בעת שגננס לבית המדרש לומר סליחות עם הצבור. ואחר הסליחות נכנסתי אצלו ודבר עמי הרבה, בחסדי השם, ויישבתני כל השבוע בפרסלב, עד שהגיע ראש השנה שנת תקס"ח, שחל אז ביום שבת קדש, בראש השנה שמעתי מפיו הקדוש תורה הקדושה חדי רבי שמעון וכו' (לקוטי מוהר"ן סימן ס"א). (ימי מוהרנ"ת ח"א כ"ה)

כ. במעשה מהרב ובן יחיד (סיפורי מעשיות מעשה ח'), במה שמספר שם שלא הרגיש הבן יחיד טעם בלמודו, על פן רצה לנסוע לצדיק וכו'. אמרו ודיקו אנשי שלומנו, שדוקא זה הבן יחיד מחמת שלא היה בו שום עון ושום חסרון, על פן היה תמה מדוע לא ירגיש טעם בעבודתו את ה', כי לא היה לו שום עון לתלות בו החסרון. ואף על פי שהיה בדרגא כזו, הבין נכוחה שעדן עליו לקום ולנסוע אל הצדיק לבקש עצתו. ומזה כל שפן וכל שפן אנשים כערכנו, שאין אנו מרגישים חיות לסבת עונותינו ומחמת מעשינו הרעים, ועל פן כל שפן וכל שפן שצריכים אנו להזדרז ולנסוע ולחפש את הצדיק ולנסוע אליו, יהיה רחוק כמה שיהיה. (שיש"ק ח"ו רצ"ט)

כא. הרב רבי יצחק מחרשוואטע, שהיה מקרב לרבנו זצוק"ל, היה לו אח ולקחו לחתן ראנדאר אחד, שדר בכפר סמוך לפרסלב. ורצה חותנו, בעל האכסניה, שישב על התורה ועל העבודה, כי היה בחור טוב, והוא פשהיה שם ולא היו לו חברים, נתבטל מלמודו, והיה יוצא מבית המדרש אל הנהר, והיה שם נפח אחד, שהיה עושה במלאכתו, והיה עומד ומסתכל על עבודתו וכן על הדגים שצודין שם, והיה עומד כה ללא מלבוש עליון וללא חגורה.

פעם אחת נסע דרך שם רבנו זצוק"ל וכשראה האברך הנ"ל, איך שעגלה עוברת והיא מלאה מאנשים, ועל מדרגות העגלה שמבחוץ עומדים אנשים מכאן ומכאן הבין שזה 'גוטער יוד', ועוד מעט יעבר לידו, כי שם היה הדרך, והתבייש שיראוהו כה, ועל פה התחיל לרוץ לביתו, אבל תקף רמז רבנו זצוק"ל בידיו שיבוא אצלו, והכרח לבוא. ובקש ממנו, שיראה להם את הדרך הנחוצה להם לדרךם, כי משם יצאו כמה דרכים למקומות שונים, ובין הדבורים שדבר עמו, שאל אותו: מי הוא? וענה לו, אמר רבנו: "אזוי מין יצחק'ל'ס ברודער" (אחיו של יצחק שלי) ראוי שיתנהג כה? והוכיח אותו ואמר לו מסתמא לקח אותך חותנה "פאר דעם גוטן קינד" (בתור בחור טוב) כדי שתלמד וכו', ואתה מתבטל ויוצא להסתכל על הנפח והדגים וכו'? עד שנתמלא תשובה וחרטה ובושה, ובכה הרבה ומאז נעשה מתמיד גדול. ורבנו זצוק"ל קרב אותו מאד מאד, ואמר לו אז, תדע, שהענין שלי הוא רק ראש השנה, וכן הנה, ובא אל רבנו על ראש השנה והיה עיף מהדרך, והניח את עצמו לישן אצל השטיבל של רבנו זצוק"ל קודם הזכר ברית.

בערב ראש השנה, ראה שאנשים נכנסים עם פדיונות לרבנו ז"ל, ויוצאים עם עינים בוכיות ופניהם אדמים מרוב הבכי, ושאל לאנשי שלומנו: מה עושין שם? השיבו לו, שעושיין ודוי דברים, וחשב לעצמו: מה אעשה עתה? כי רצה להשתמט מזה, והיה לו חרטה על שבא, בליית בררה דחף את עצמו להפגס עם עוד אחד, ותקף רמז רבנו זצוק"ל להאחד שיצא ויצא. אמר לו רבנו: נו, והיה נראה כאחד שאין לו על מה להתודות, ואמר לו רבנו זצוק"ל, שלשה פעמים, אמור היינו: התודה, והוא ענה בכל פעם אין לי על מה להתודות. אז אמר לו רבנו זצוק"ל: "מיד וועסטו נארן" (האותי תרמה)? ואחזו רבנו ז"ל בשתי ידיו, והוציאו לחוץ, ונסע אחר ראש השנה לביתו. (אבנ"ה ברזל, סעיף ס"א).

(שיש"ק ח"א תקמ"ט)

קְדוּשַׁת הַצִּיּוֹן

א. כְּשֶׁהָיָה (רבינו) בְּאוּמָאן שָׁמַע בְּבֵיתוֹ קוֹל שֶׁל הַצּוֹעֲקִים עַל הַבַּיִת עֲלָמִין עַל קְבְרֵי אֲבוֹתָם, שֶׁדָּרְכָם לְצַעַק וּלְהִתְפַּלֵּל שֵׁם בְּקוֹל מֵר כְּנֶהוּג. וּפְעַם אַחַת לְשָׁמַע אִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיְתָה צוֹעֲקַת שֵׁם עַל קֶבֶר אֲבִיהָ: אָבִי, אָבִי, בְּקוֹל מֵר מְאֹד, וּבִתּוֹ תַּחֲיָה הִיְתָה עוֹמֶדֶת אֲצִלּוֹ אֲזוֹ, עָנָה וְאָמַר לָהּ: הָאִשָּׁה הַזֹּאת צוֹעֲקַת בְּכִנְיָה הֵיטֵב אָבִי אָבִי, אָבֵל אֲבִיהָ אֵינוֹ בְּכָאן כָּלָל. וְאָמַר אֲזוֹ שְׁטוֹב כְּשֶׁבָּאִים עַל קְבְרֵי אֲבוֹת, לֹאמֹר לְהַמְתִּים הַשּׁוֹכְנִים סָבִיב סָבִיב לְקֶבֶר אֲבִיהֶם וְאִמָּם וְכִיּוֹצֵא, שְׁבָאִים אֵלָיו, לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שִׁיּוּדִיעוּ לוֹ לְשָׂבָא בְּנָם אוֹ בָתָם אֵלָיו, כִּי בּוֹדָאִי לֹא כָּל הַמְתִּים נִסְתַּלְקִים מִמְּקוֹם קְבוּרָתָם לְמָקוֹם שְׁנַטְרָדִים, כִּי הִרְבָּה שְׁרוּיִים עַל קְבָרָם. עַל כֵּן טוֹב לְהוֹדִיעַם כְּדֵי שֶׁהֵם יוֹדִיעוּ לְאֲבִיהֶם וְכו'.

וְאָמַר אֲזוֹ, אָבֵל אֲצֵל הַצַּדִּיק אֵין צְרִיכִים לְחַשֵּׁשׁ עַל זֶה שֶׁמָּא אֵינוֹ שָׁם, כִּי מִיתַת הַצַּדִּיק הוּא רַק כְּמוֹ מִי שִׁיּוֹצֵא מִחֶדֶר לְחֶדֶר אַחֵר. וְהַמְשִׁיל אֲזוֹ לְבִתּוֹ עַל עֲצֻמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאֵנִי עָתָה בְּחֶדֶר זֶה וְאֶחָר כִּף אֵנִי יוֹצֵא מִחֶדֶר זֶה וְנִגְנַס לְחֶדֶר הַשְּׁנַי וְסוּגֵר הַדֶּלֶת אַחֲרַי, אִם אַתָּה תִּבּוֹא אֲצֵל הַדֶּלֶת וְתִצְעַק אָבִי אָבִי וְכו', לֹא אֲשַׁמַּע דְּבָרֶיךָ?! כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה נִשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוּשׁ כְּמָה פְּעָמִים, שְׁרַמְזוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמָה גְדוּלָּה הַמַּעֲלָה שֶׁל מִי שִׁיּוֹצֵא לְבוֹא עַל קְבָרוֹ הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא, כִּי בּוֹדָאִי יִשְׁמַע דְּבָרָיו וְיַעֲזֹר וְיוֹשִׁיעַ לוֹ בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר.

וְכִבֵּר נִרְשָׁמוּ אֵיזָה שִׁיחֻת לְעֵיל, כִּי כֵן הָיָה דְרָפוּ בְּקִדְשׁ לְשִׁיחַ וּלְדַבֵּר בְּחֻכְמָתוֹ הַנִּפְלְאָה, וּבִשְׁעַת הַשִּׁיחָה לֹא הִבִּינוּ בּוֹנֵתוֹ, וְאַחֵר כִּף הִבִּינוּ לְמַפְרַע בּוֹנֵתוֹ הַקְּדוּשָׁה, בְּפֶרֶט בְּעֵינָיו זֶה לְבוֹא עַל קְבָרוֹ, שֶׁדַּבֵּר הִרְבָּה מְזָה בְּפֶרוּשׁ וּבְרַמְזוֹ כְּמָה פְּעָמִים. (שיחות הר"ן קנ"ו)

ב. כְּכֹר הַבְּטִיחַ רַבְנוּ ז"ל בְּחַיָּיו וַיַּחַד שְׁנַי עֲדִים כְּשָׂרִים עַל זֶה, שֶׁכְּשִׁיִּסְתַּלַּק כְּשִׁיבּוֹא עַל קְבָרוֹ וַיִּתְּנֵנוּ פְּרוּטָה לְצַדָּקָה (אָמַר הַמַּעֲתִיק, שֶׁמַּעֲתִי מֵהֶרֶב רַבִּי נִפְתָּלִי ז"ל שֶׁהוּא הָיָה אֶחָד מִשְׁנֵי הָעֲדִים שִׁיַּחַד רַבְנוּ ז"ל עַל עֵינָיו זֶה, הֵינּוּ הֶרֶב מוֹרְנוּ רַבִּי אֶהְרֹן ז"ל וְהֶרֶב רַבִּי נִפְתָּלִי כְּנ"ל. וְאָמַר אֲזוֹ רַבְנוּ ז"ל בְּזוֹ הַלְשׁוֹן, כְּשִׁיבּוֹא עַל קְבָרִי וַיִּתְּנֵנוּ פְּרוּטָה לְצַדָּקָה בְּעִבּוּרִי [רְצוֹנוֹ לֹאמֹר בְּעִבּוֹר הַזְּכָרֶת נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה כְּנֶהוּג]). (ובְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֵנוּ, אֵין וְעוּט גַּעבִין אֶפְרוּטָה צַדָּקָה פּוֹן מִיַּנִּישׁ וְעֵינָיו וְכו'), וַיִּאֲמָרוּ אֵלָיו הַעֲשֶׂרָה קִפְטִיטַל תְּהִלִּים

הנרשמים אצלנו בשביל תקוון למקרה לילה רחמנא לצלן, אז יניח רבנו עצמו לארץ ולרחב, ובנדאי יושע לזה האדם. ואמר שבהפאות יוציא אותו מהגיהנם אפלו אם יהיה אותו האדם איד שיהיה, אפלו אם עבר מה שעבר. רק מעתה יקבל על עצמו שלא ישוב לאולתו חס ושלום:

ובליילה שקדם הסתלקותו אומר, מה לכם לדאג מאחר שאני הולך לפניכם. ומה אם הנשמות שלא הפירו אותי כולל, הם מצפים על תקונים שלי מכל שכן אתם וכו'. וכן אפלו אלו שלא זכו להפיר את רבנו ז"ל בחייו, פשיבואו על קברו הקדוש ויסמכו עליו, וילמדו ספריו הקדושים וירגילו עצמם לילה בדרךיו הקדושים הנאמרים בספריו הקדושים, בנדאי יש להם על מה שייסמכו. אשריהם אשרי חלקם, ולא יאשמו כל החוסים בו, כי כבר גלה דעתו בכמה לשונות בפרוש ובכרמו, שכל מה שעוסק עמנו אינו בשבילנו לבד, כי אם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, וכמבאר מזה לקמן (עייין בשיחות הר"ן ר"ט). (חיי מוהר"ן רכ"ה)

ג. אומר אני בטוח בהישם תברך, שכל תינוק שביבא לפני קודם שיעז לבן שבע שנים, בנדאי יהיה נקי מן החטא עד יום חתנתו. (חיי מוהר"ן תקי"ז)

ד. מה שאמר אדמו"ר זצ"ל שכל תינוק שיהיה אצלו קודם שבע שנים יהיה שמור מן החטא עד יום חתנתו, כמדמה לי שלא אומר זאת רק לענין מקרה לילה, וכן מובן מהזמן שתפס לזה וכו'. וגם נראה לעניות דעתי, שהיתה פונתו גם אחר הסתלקותו לכל תינוק שביבא אצלו קודם שבע שנים, וימים כמאמרו הקדוש בנתינת הצדקה ואמירת הי"ד קאפטייל תהלים, (וידעתי מאחד שבתן זאת וכן הנה). (כוכבי אור אנשי מוהר"ן).

ה. תקף לאחר קבורת רבנו, אחר סתימת הגולל אמר מוהר"ן: אפשר כבר לקים עצת רבנו לומר על קברו העשירה מזמורים 'תקוון הפללי', וכן עשו. (שיש"ק ח"ה קכ"א)

ו. ביום חמישי ח"י שבט תקע"א היה התחלת היסוד של ההדלקה, להדליק שמון זית על קברו, נר תמיד לא יכבה, פאשר אנו נוהגין מאז ועד הנה. וגם זה היה על פי מעשה, בקהלת קדש טפליק ואי אפשר לבאר כל הפרטים, פי בכל זה היו עוד כמה דברים נוראים שראינו השגחתו ונפלאותיו יתברך בכל עת, איד הוא יתברך בעזרנו לגמר עסקי רבנו ז"ל שהם זכות הרבים לדורות, אשר המניעות נשתתחו פנגדנו בלי גבול, ולולא ה' שהיה לנו, לא היה באפשרי לגמרם בשום אפן. (ימי מוהר"ן ת"ח ע"ד)

ז. הדלקת הנר תמיד על ציון רבנו התחילה בערב ראש חודש שבט, ומובא בספר ימי מוהר"ן תשיש בזה מעשה שלמה. ומספרים שזה השתלשל על ידי שילדה אחת יצאה לתרבות רעה עד שהשתמדה רחמנא ליצלן, ובא אביה בבכיה לרבי נתן ושאלו

עצה מה יעשה, אמר לו מוהר"ן שת' שיקבל על עצמו לספק את השמן זית לגר תמיד שידלק על ציון רבנו, וכדברי רבנו ז"ל בספר המדות (גר תמיד) 'על ידי גר תמיד נצולין מגזרת שמד'. קבל על עצמו זה הלה להתמיד בזה, ואכן חזרה בתו למוטב. (שיש"ק ח"ה קכ"ו)

ח. להודיע לדורות, שהשלישה דברים האלה יסודות העקרניים בהשגרת אדמו"ר זצ"ל כפי המובן בזה מדברי מוהר"ן ז"ל (א) אספתנו על ראש השנה, שבה ממילא כלול גם אמירת העשרה קפיטל תהלים על ציונו הקדוש: (ב) עסק ההדפסה: (ג) והדלקת הנר תמיד על ציונו הקדוש:

והנה בענין הראש השנה, כבר פתכתי מזה קצת במקום אחר. ובענין ההדפסה, אי אפשר לבאר אפלו בעל פה. ובענין הנר תמיד, עין בספר המדות מה שכתב שם אדמו"ר ז"ל שבזכות הנר תמיד שמדליקין משמן זית נצולין מגזרות שמד. וממילא מובן מזה באלפי אלפים קל וחומר להנר תמיד שאצל קברו הקדוש, כפי המובא מזה בקנטרס הנקרא חקמה ובינה, עין שם. ותבין מזה למה שמובא בלקוטי מוהר"ן (תורה רט"ו) בענין קברו של משה והסתלקותו שעוסק בזה להעלות משמד לרצון. ובלקוטי הלכות (הלכות ברכת השחר הלכה ה') מבאר משם, שגם כל התאוות והמדות רעות בפרט האפיקורסות הכל כלול בענין שמד הנ"ל. ומצרוף כל הענינים האלה ביחד, הפליג מוהר"ן ז"ל בדבר הנר תמיד עד אין שעור וערה, כן שמעתי בפרוש מאבי ז"ל:

וזה ידוע שסגלת כל מצוה והנהגה של הצדיקי אמת היא דוקא כפי הפרטים שנצטוו מזה בכל דבר, כי כמו שבגשמיות אי אפשר שתצא אל הפעל מהרפכת הסמים כח הרפואה להמחלה, כי אם עשו מכון ממש בכל הפרטים שיצאו מפי הרופא (אם היה בנמצא הרופא האמתי). כמו כן ממש בחלי הנפשי, למשל בענין העשרה קפיטל תהלים שהם מסגלים לפגם הברית רחמנא לצלן, וכן בענין הנר תמיד שדקדק אדמו"ר זצ"ל ופרט בפרט שמן זית. (כוכבי אור אנשי מוהר"ן)

ט. אמרו אנשי שלומנו: אלו העשרה המזמורים הנקראים 'תקון הפללי' שגלה אותן רבנו, הם הם בחינת העשרה כחות שהיה להבעטליר שבלא הידים - שמוציאים העשרה חצים שפגעו בהבת מלכה, המספר בהמעשה משבעה בעטלירס. (שיש"ק ח"ה ת"ל)

י. רבי יצחק, חתנו המגיד ז"ל, היה איש מצין ומשלם בכל המעלות, למדן גדול בתורה, ועסק בעבודת השם כל ימיו, ונתגדל בבית הצדיק יסוד עולם הרב רבי זוסיא מהאניפולי זצ"ל, וקודם פטירת הצדיק והטהור רבי זוסיא, שאל אותו: לאיזה צדיק

אתקרב? והשיב לו: לזה הצדיק שיעסק בודוי דברים, הינו שייצוה למקורביו שיתודו לפניו, ויתן להם תקונים על כל דבר.

ושמע שקורין לאנשי שלומנו "די ודוי'ניקעס", וכשנסע בפעם ראשונה לרבנו הקדוש, וראה שאנשי שלומנו יוצאים ודמעתם על לחים מהודוי דברים. ובא להבית מדרש, והיו אז שם עוד הרבה אנשים, ורמו רבנו ז"ל אל כל האנשים שייצאו לחוץ, והסירו כלם הטלית והתפליו מעליהם ויצאו. ורצה רבי יצחק הנ"ל גם כן לצאת, ולקח רבנו ז"ל את ה"קלאמקע" (נדית הדלת) וסגר את הדלת, ולא נשאר בבית המדרש רק אדמו"ר זצ"ל ורבי יצחק הנ"ל, ורבנו זצ"ל עישן את ה"לילקא" (מקטרת) והלך אנה ואנה בבית המדרש, ונפל על רבי יצחק הנ"ל אימה ופחד גדול, והתחיל להזכיר את עצמו כל מה שעבר עליו מיום קטנותו עד היום ההוא. ונגש אליו רבנו ז"ל, ואמר לו בזה הלשון: "היינט זאג!" (עתה אמרו!), והתחיל להתודות לפניו כל לבו, ורבנו ז"ל דבר עמו מה שדבר. ומאז נתקרב אל רבנו ז"ל בהתקרבות עצומה ונפלאה, ועסק כל ימיו בתורה ותפלה, והיה איש צדיק וירא אלקים, פנודע לכל מכירו. (שיש"ק ח"א רפ"ד)

יא. השתפכות הנפש שהיתה לעובדים באומאן, בפרט בשעותם אצל ציון רבנו, אינה נתנת כלל לתאור, והיה מתקים בהם הכתוב (איכה ב, יט): "שפכי פמים לבה נוכח פני ה'", כפשוטו ממש, כי לבם היה נפתח ומעיניהם זולגות דמעות פמים ממש, מגדל ההתעוררות ושברון הלב. (שיש"ק ח"ד שס"א)

יב. בעת שאזכו לשפוף לבם פמים בציון רבנו, אמרו בצחות: היום הניחני רבנו לגשת אליו, ("היינט האט מיר דער רבי צו גילאזט צו זיך"). (שיש"ק ח"ד ק"ד)

יג. אמרו בצחות לענין גדל ההתעוררות וההשתפכות הנפש שהרגישו פעמים אצל ציון רבנו ז"ל, שהיו הדמעות קולחות ושופות כל כף עד שהיה להם עבודה וגיעה כבדה לעצור את שטף הדמעות הפורצות. (סאי גיווען א עבודה צו בהאמיווען די טרערן"). כי מי שאזכה הרגיש בציון רבנו הקדוש כאלו נכנס למרחץ אדים לוהט החודר בקומו עד עמקי עמקי נשמתו ממש. והיתה לו עבודה קשה יותר מלבנות, לעצור את הבכיה וההשתפכות הנפש. (שיש"ק ח"ו של"ה)

יד. ספר רבי יצחק ברייטער ז"ל לרבי מרדכי יגלניק ז"ל, שהוא מטבעו קודם בואו לאומן לא ידע בכיה מהי, ומאז בואו לציון רבנו השתנה אצלו הדבר בטבע, ושער הדמעות נפתחו לו. וספר רבי מרדכי שראהו בעצמו בעת הסליחות איה ששופף דמעות פמים ממש, עד שנטבו דפי הסליחות מדמעותיו הרבות, הי"ד. (שיש"ק ח"ז רל"ח)

טו. ספר רבי יוסף פהן ז"ל מחשובי אנשי שלומנו, אחיו של רבי אהרן פהן ראש ישיבת

חברון ז"ל, שמתבעו לא בכה מעולם על שום דבר, ואף על פי כן בעת שבא והשתטח על ציון רבנו, התחיל לבכות מעצמו פתינוק ממש, ונפתח לבו מאד, ללא שום הסבר גשמי כלל. (שיש"ק ח"ד תקע"א)

טז. רבי יוסף פהן ז"ל אחיו של רבי אהרן פהן ז"ל ראש ישיבת חברון, בהיותו במוסקבא השתדל רבות אצל השלטונות עד שהשיג פאספורט כדי לעלות לארץ ישראל, ואחר כך השתדל הרבה עד שקבל גם ויזה, אולם הויזה הגיע אליו אחר שכבר פג תקפו של הפספורט, וידע שעתה יקח לו שוב זמן רב עד שיקבל אשור על הפספורט וחזור חליקה, ונשבר לבו בקרבו מאד.

ואמר לו ר' לוי יצחק ז"ל: שמע לעצתי ובה עמי לאומן, כי נוסע אני לשבת הקרובה לאומן, ואמר לו וכי מה אעשה באומן על ציון רבנו ז"ל והרי פהן אני? אמר לו ר' לוי יצחק ז"ל, ובכן תעמד מחוץ לציון ותבקש בתפלה על הדבר, והתחמק ממנו. אולם כשהגיע ר' לוי יצחק ז"ל לתחנת הרפכת, פגשו שם שאף הוא בא בדרכו לנסוע לאומן ונסעו יחדיו, ואכן נעמד מחוץ לציון במקום עמידת הכהנים, וספר אחר כך לר' לוי יצחק ז"ל שאינו יודע פרוש הדבר שארע לו, כי הוא מטבעו מעולם לא בכה ולא ידע דמעות מהו, ופתאם בעמדו במקום הציון, נפתחו לו מעין הדמעות ובכה, ללא הרף, והיה זאת לו לפלא עצום, ואחר כך פשחזר למוסקבא והלך לחידש את הפספורט תיכף ומיד אשרו לו זאת ועלה לארץ ישראל, והתקרב לדרך רבנו והסתופף בין אנשי שלומנו משם ימי חייו האחרונים ואשרי לו. (שיש"ק ח"ד רע"ה)

יז. היה אומר ר' לוי יצחק ז"ל שבערב ראש השנה בעת ההשתטחות על ציון רבנו ז"ל, היה פלא ונעלם הדבר אידך זאת שנכנסו בלם לציון רבנו ז"ל שהיה חדרון קטן מאד, והיה המעמד בבחינת (אבות ה, ה) 'עומדים צפופים ומשתחווים רוחים ולא אמר אדם צר לי המקום'. וגדל ההתעוררות וההשתפכות הנפש שהיה לכלל המתפללים אין לתארו. ואמר שלרב ההתעוררות שהיה שם, כל מי שעמד שם, הבחין שכמעט ולא התפלל אדם על הצרכים הגשמיים כלל, והיה המעמד מעמד של תשובה ושברון לב, כשכלם שופכים לב על בקשותיהם הרוחניים בלבד (וכשנתתקן ברוחניות נתקן כפר בגשמיות כמבאר בתורה י"ד ח"א). (שיש"ק ח"ד קל"ד)

יח. היה פעם רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל לבוש באיזה בגד שהיה קרוע מעט, ופנץ היה ללכת להשתטח על ציון רבנו הקדוש, וכשיחזור מהציון יתפרהו לנכון, כששאל לזה את פי אביו ז"ל, אמר לו: ראשונה לך ותפור את הבגד ואחר כך עלה להשתטח על ציון רבנו הקדוש'. (שיש"ק ח"ד צ"ה)

יט. הִיָּה אֵיזָה זְמַן, שֶׁהַמַּפְתָּח שֶׁל בֵּית צִיּוֹן רִבְנוּ הִיָּה בְּרִשּׁוֹתָיו שֶׁל ר' אַבְרָהָם בֶּן ר' נַחֲמָן ז"ל, וְסִפֵּר בְּגִדְלָתוֹ שֶׁל הָרֵב מִטְּשָׁעֵרִין וּמֵהֶרְגָּשְׁתּוֹ בְּקִדְשַׁת הַצִּיּוֹן, שֶׁבָּא פַעַם לְאוּמָאן וּבְקִשׁ מִמֶּנּוּ שִׁפְתָּח לוֹ אֶת בֵּית הַצִּיּוֹן, וְהֵלֵךְ עִמּוֹ וּפְתַח לוֹ, וְרָאָה אִיךָ שֶׁנֶּעֱמַד הָרֵב וְאָמַר אֶת הַתְּקוּן הַכְּלָלִי בְּקוֹל חֲרִישִׁי, כְּשֶׁהִתְקוּן בִּידְיוֹ מְכַסֶּה אֶת פְּנָיו. וְעָמַד וּבְכָה כָּל כֹּהֵן, עַד שֶׁנֶּרְטְבוּ פָּנָיו לְגַמְרֵי לְרֵב שֶׁטֶף הַדְּמָעוֹת. וְאַחֵר כֹּהֵן, אַחֵר שֶׁעָמַד כֹּהֵן מִשָּׁה זְמַן רֵב, הוֹצִיא מִטְּפַחַת מְכִיסוֹ וּפְרָסָה עַל הָרִצְפָּה וְהִתְיַשֵּׁב עָלֶיהָ, וְהִמְשִׁיךְ בַּתְּפִלָּתוֹ, וְסִיִּים וְאָמַר רַבִּי אַבְרָהָם בְּעֶצְב: וְהַיּוֹם לּוֹקָחִים לְצִיּוֹן כְּסֹאוֹת, ("אִוִּין הִיִּינֵט נְעֻמַּט מְעוֹן בֵּיִנְקֵלְאָדָּה").

(שייש"ק ח"ג שע"ב)

כ. דִּבֵּר פַּעַם מִגְדֵּל הָעֲנָן אִיךָ שֶׁצָּרִיכִים לְהִזְהָר בְּקִדְשַׁת צִיּוֹן רִבְנוּ לְכַבְּדוֹ וּלְהִגַּב בּוֹ בְּמִוְרָא וְכו', וְסִפֵּר וְאָמַר: לָנוּ הִיָּה רַבִּי בְּהַתְּפִנּוּנוֹ עַל רַבִּי מֵאִיר לִיב בְּלַעֲכֵעֵר, שֶׁהִיָּה רֵבּוּ בְּנִגְלָה, שֶׁנֶּהֱגַג לְהִכִּין אֶת עֲצָמוֹ בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה שֶׁלִּשְׁאָה יָמִים לְפָנָיו שֶׁהֵלֵךְ לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן רִבְנוּ. (גִּיהֵאֵט הָאָבֶן מִיר אֶרְעֵבֵן וְאִם הָאֵט זִיד צוּגִיגְרִיט דְרִי טָאָג פֶּאָר עַר אִיז גִּיגָאָנְגֵעֵן צוּם רְעֵבֵן אוֹיְפֵן צִיּוֹן). וְהַפְּטִיר וְאָמַר בְּצַעַר: וְכִיּוֹם הוֹלְכִים לְצִיּוֹן לֹא טְבִילַת מְקוּה. (אִוִּין הִיִּינֵט גְּעָהֵט מְעוֹן אֶהוּ מְקוּה). [וּבְרוּךְ ה' מַעַט 'אֲכַשֵּׁר דְרִי', וּכְמַעַט אִין מִי שְׁמַעִיז אֶת עֲצָמוֹ לְהִכַּנֵּס לְצִיּוֹן בְּלֹא מְקוּה]. (שייש"ק ח"ג תקמ"ג)

כא. דִּבֵּר פַּעַם ר' אַבְרָהָם בֶּן ר' נַחֲמָן ז"ל עִם פֶּמָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, מִחֲסָרוֹן הַדְּבָר שֶׁהוֹלְכִים לְצִיּוֹן רִבְנוּ לֹא טְבִילַת מְקוּה קוֹדֵם. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי יִשְׂרָאֵל כְּהֵן הִתְאַנַּח וְאָמַר: "כִּפְּאֲשֶׁר אַבְדִּיתִי אַבְדִּיתִי", כִּי הִיָּה אָדָם חָלוּשׁ וְלֹא יָכוֹל הִיָּה לְהַקְפִּיד בְּטְבִילַת מְקוּה הַקָּר בִּימֹת הַחוּרָף (וְהוּא עַל פִּי הַמְּבַאָר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה ד, טז). אָמַר לוֹ ר' אַבְרָהָם בֶּן ר' נַחֲמָן: אִם אַתָּה הוֹלֵךְ עִם הַהֲלָכָה הַזֹּאת (הִיִּינוּ הַהֲלָכָה שֶׁבְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת הַנ"ל), מִתֵּר לָךְ לְלַכֵּת אַף כֹּהֵן לְצִיּוֹן. (שייש"ק ח"ג תק"ג)

כב. בִּימֵי הָרֵב נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר ז"ל הִיָּה בְּעִיר בְּאִפּוֹלִיעַ אַחַד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ צְדִיק וְיֹשֵׁר בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׂרָאֵל לִיב, אָבִי רַבִּי אֲשֶׁר בְּאִפּוֹלִיעֵר. בְּעֵת וְקִנְתּוֹ הִיָּה חֲפָצוֹ לְהַעֲתִיק מוֹשְׁבּוֹ לְאוּמָאן סָמוּךְ לְהַקְלוּזִי, כְּדִי שִׁיּוּכַל לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ, שֶׁדִּרְפּוֹ הִיָּה לְפַעֲמִים לְבִלּוֹת כָּל הַלַּיְלָה עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ. וְכֵן בְּיוֹם אַחֵר הִתְפַּלֵּה לֹא טַעַם כְּלוּם, וְהֵלֵךְ עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ וְשָׁהָה שָׁם עָרֶף אַרְבַּע חֲמֵשׁ שָׁעוֹת, וְחָשַׁב: מַה טוֹב הִיָּה לְפָנָיו, אִם יְהִיָּה מוֹשְׁבִי בְּאוּמָאן אֲצֵל הַקְּלוּזִי. אָבֵל רַבִּי נַחֲמָן מִטּוֹלְטְשִׁין מֵאַן בְּזוֹה מִטְּעָמִים יְדוּעִים לוֹ, וְהָרֵב יִשְׂרָאֵל לִיב הִיָּה מְחִזִּיק בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאָמַר שֶׁפְּנוּתוֹ בְּאַמְתֵּי לְשֵׁם שְׁמִים, וְכִמְהָ פַעֲמִים אַחֵר הִשְׁתַּטַּחְתּוֹ עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ, אָמַר שֶׁכֵּן צָרִיךְ הוּא לַעֲשׂוֹת, אוֹלָם רַבִּי נַחֲמָן לֹא הִסְכִּים לָזֶה בְּשׁוּם אִפּוֹן. (אַבְנִי"ה בְּרִזֵּל, ש"ם). (שייש"ק ח"א ת"ש)

כג. הִיָּה ר' נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר מְקַפִּיד עַל אֵלוֹ שֶׁנִּשְׁאַרוּ לְשִׁהוֹת בְּאוּמָאן יוֹתֵר מִשְׁנֵי

שבועות ברציפות. (שיש"ק ח"ג ש"כ)

כד. בא פעם רבי לוי יצחק ז"ל לאומאן בראש חדש אייר ונשאַר לשהות שם משך שני שבועות, והיה חפץ להשאַר שם גם לשבוע השלישי, מחמת שחל אז ל"ג בעומר באמצע השבוע. אמר לו רבי אברהם: סע וחזור לביתך, ואל תשמע לקול המיעצים לך להשאַר, אלא חזור לביתך, וכשתכסף להשתטח שוב על הציון, תחזור ותבוא שוב. פי הקפיד לקיים צויו של אביו רבי נחמן טולטשינער ז"ל, שלא נתן לסרים למשמעתו לשהות באומאן יותר משני שבועות ברציפות, מחמת שלרב השהיה נעשה קל בעיני האדם קדשת המקום. (שיש"ק ח"ג תמ"ב)

כה. כל האנשים שנתקרו להמקרים של אדמו"ר ז"ל, בפרט אותם שנתקרו למוהרנ"ת ז"ל, וקימו ועשו כפי מה שהורה אותם מוהרנ"ת ז"ל בדרכי אדמו"ר זצ"ל ובעצותיו הקדושות, כלם בערו לבבם לעבודת השם יתברך והיו צדיקים גמורים. כמו רבי יצחק דב מטעפליק, אשר בתחלה ישב בטירהאויצע, אשר אפלו כל המתנגדים העידו והגידו שהיה צדיק תמים. ופעם אחת אמר על עצמו, כשהוא בא על ציון אדמו"ר זצ"ל, מושכין אותו בכנפי כסותו: יצחק בער, עשה תשובה! והיה נוסע בכל ערב ראש חדש על ציונו הקדוש. (שיש"ק ח"א רצ"ד)

כו. מה שרמזו לאחד שיבוא אליו לאחר הסתלקותו, על אודות מחלתו החלי נפלו רחמנא לצלו, שבקש אז ממנו. וכן הוה, שאחר הסתלקותו בא האיש הזה על ציונו הקדוש, ומאז והלאה נתרפא מהחלי הזה, כל זאת שמעתי מאבי, הריני פורת משכבו. [ובזה אני מספק אם אמר ששמע זאת מפיו בעצמו או מפי אחר ששמע ממנו]. (כוכבי אור אנשי מוהר"ן ל"ב) (שיש"ק ח"א שמ"ו)

כז. פעם אחת באו לרבנו ז"ל איש ואשה בבקשה, שיתפלל עליהם ויברכם בבנים. אמר להם רבנו ז"ל בזה הלשון: 'אתם תגושעו אצלי בין יום ללילה' (איהר וועט ביי מיר געהאלפן ווערן צווישן טאג און נאכט). וזה האיש הנ"ל היה דר בכפר אחד סמוך לאומן, ופעם אחת אחר הסתלקות רבנו ז"ל בא האיש הנ"ל ואשתו לאומאן בשביל טבילת מצוה, ואז בבין השמשות, בעת שאגתו הלכה לבית הטבילה, הלך הוא והשתטח על ציון רבנו ז"ל והתפלל שם האיש בדמעות שלישי, וחזרו משם ונסעו לביתם ונפקדו בשנה הזאת בבו זכר, וקראו אותו נחמן על שם רבנו ז"ל.

לאחר זמן, כשנתגדל בנם נחמן, יצאה אז הגזרה לקחת את בני ישראל לצבא. והבחור נחמן הנ"ל היה גם כן צריך להתיצב במפקד הקרואים, והלך לפני התעבותו להשתטח על ציון הקדוש של רבנו ז"ל ובכה שם הרבה, וספר אחר כך לאביו ואמו,

שְׁחַלֵּם לוֹ, שֶׁבָּא אֵלָיו אַבְרָהָ, שֶׁצִּוְרָתוֹ כֶּה וְכָה וְהִפְרִיז הוֹרִיז, שֶׁזָּה צוֹרֵת רַבְנוּ ז"ל וְאָמַר לוֹ: הֲלֹא נִקְרָאת בְּשֵׁמִי, מִשּׁוּם כֶּה לֹא תִשָּׁרֵת אֲצִלָּם. וְנַעֲשֶׂה לוֹ נֶס, שֶׁיִּצְאָה צְרַעַת עַל גּוֹפּוֹ, וּפְטָרוֹהוּ מֵעֲבוֹדַת הַצֶּבֶא, וְלֹאֲחֵר זְמַן קָצֵר נִתְרַפָּא וְנַעֲשֶׂה בְרִיא כַּמְקֻדָּם. (סְפָוִרִים נִפְלְאִים) (שִׁישׁ"ק ח"א תַּקְס"ה)

כח. אָמַר שֶׁפָּעַל אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁשֶׁשֶׁבָּאִין לְפָנָיו לְהִתְפַּלֵּל עַל מִקְשָׁה לִילֵד, שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ הַקְשׁוּי לִילֵד כִּי אִם עַד אוֹתָהּ הִשְׁעָה שֶׁבָּאִין לְפָנָיו, וְתַכְּף שֶׁבָּאִין לְפָנָיו תִּלְד מִיָּד. (חיי מוהר"ן רע"ח)

כט. כִּידוּעַ אָמַר רַבְנוּ: "מִקְשָׁה לִילֵד - בִּיז מַעַן קוֹמֵט צוּ מִיר". מִקְשָׁה לִילֵד (קִשָּׁה לִידְתָּה) עַד שֶׁבָּאִים אֵלַי (כַּמּוּבָא בְּסִפְרַי חַי מוהר"ן סִימָן רע"ח). וְאִכּוֹן הָיָה מִפְרָסָם הַדְּבָר בְּאוֹמֵן וְאִף בֵּין הַמִּתְנַגְדִּים הַגְּדוֹלִים, שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁהִיָּתָה אֵיזָה מִקְשָׁה לִילֵד צְרִיכָה יִשׁוּעָה, הָיָה בָּאִים קְרוֹבִיָּה לְצִיּוֹן רַבְנוּ הַקְדוּשׁ, וּמִבְּקָשִׁים שֶׁם לְפָנָי ה' בַּתְּפִלָּתָם וְהִיָּתָה נוֹשְׁעַת תַּכְּף וּמִיָּד, וְהָיָה הַדְּבָר לְגַם מִפְרָסָם. (שִׁישׁ"ק ח"ו ל"ג)

ל. פְּעַם אַחֵר שֶׁהִיָּתוּ שֶׁל מוהר"ן תְּ עַל צִיּוֹן רַבְנוּ, עָנָה וְאָמַר: רַבְנוּ בָּאן, וְסִימָן בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם הַצִּיּוֹן, וְאִנִּי בָּאן וְהִרָאָה בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם עֲמִידַת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּסִמּוֹן לְצִיּוֹן. (דְּעַר רַבִּי אִיז דָּא אוֹן אִיךָ בֵּין דָּא), כְּאוֹמֵר, שְׂרוּי אֲנִי תַמִּיד אֲצֵל רַבְנוּ. (שִׁישׁ"ק ח"ג קכ"ט)

לא. רַבִּי רֵאוּבֵן יוֹסֵף הָיָה דֵר בְּעִיר הֵיִסִין, וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִבְּרַסְלָב כְּשֶׁהָיוּ נוֹסְעִים לְאוּמָאן דְּרָדָה עִיר הֵיִסִין הָיוּ יֹשְׁנִים וּמְתַאֲכָסְנִים בְּבֵיתוֹ, וְהוּא הָיָה מְקַבֵּל אוֹתָם בְּסִפְרֵי פְּנִים יְפוֹת בְּאִכְלֵה וּשְׁתִּיָּה כְּכֹל צְרִיכָם. וּקְצַת שְׁנַיִם לְפָנָי הַמְּחַלְקַת עֲבָרוּ שֵׁם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּיוֹם כ"ח אָדָר כְּדִי לְבוֹא לְמַחֲרַת בְּעָרְב רֵאשׁ חֲדָשׁ נִיֶּסֶן עַל הַצִּיּוֹן הַקְדוּשׁ בְּאוּמָאן, וּבְבוֹאָם לְבֵית רַבִּי רֵאוּבֵן יוֹסֵף, מְצָאוּ אוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ בְּמַחְלָה מְסַכְּנַת סְמוּךְ לְמִיָּתָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְטַעַם שׁוּם דְּבָר, גַּם לֹא הָיָה יָכוֹל עוֹד לְדַבֵּר. וּכְשֶׁאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רָאוּ זֹאת דָּוָה לְבָם עַל זֶה מְאֹד, הָן מְצַד אֶהְבְּתֵם אוֹתוֹ, וְהָן מְצַד בְּטוֹל אֲכַסְנֵיָא טוֹבָה וַיִּקְרָה זֹאת שֶׁתַּתְּבַטֵּל בְּמוֹתוֹ, כִּי כִּבֵּר הָיָה לְאַחֵר יְאוּשׁ בְּלָב כָּלָם. וּקְבָלוּ עַל עֲצָמָם שֶׁשֶׁבּוֹאָם לְמַחֲרַת בְּעָרְב רֵאשׁ חֲדָשׁ עַל הַצִּיּוֹן הַקְדוּשׁ, בְּקִשָּׁה וּתְפִלָּה הִרְאִישׁוֹנָה שֶׁלָּהֶם תִּתְּנֵה עַל רְפוּאָתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַב לְהוֹשִׁיעַ. וְכֵן עָשׂוּ, וּבְרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתָם. וְשִׁמְעָתִי מֵאֲבִי ז"ל הוּא ר' נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין שֶׁנִּתְגַּדֵּל אִז בְּבֵיתוֹ, כִּי הוּא הָיָה דוֹדוֹ שֶׁל אֲבִי ז"ל, שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ עֲמֵד אִז אֲצֵלוֹ, וְרָאָה שֶׁמְכֻוֹן בִּשְׁעָה הַזֹּאת בְּפָרֵךְ בְּעָרְב רֵאשׁ חֲדָשׁ, בְּעַת שֶׁהָיוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִתְּפַלְּלִים אִז בְּבֵית צִיּוֹנוֹ הַקְדוּשׁ עַל רְפוּאָתוֹ - נִשְׁתַּנְּה לְטוֹבָה, וּמֵאִז וְהִלָּאָה הַתְּחִיל לְהִתְרַפָּא מִיּוֹם לְיוֹם עַד שֶׁנִּתְרַפָּא בְּשִׁלְמוֹת: (קוּנְטְרַס יְמֵי הַתְּלָאוֹת). (שִׁישׁ"ק ח"ג נ"ז)

לב. בעיני (סיפר ר' לוי יצחק) זכיתי לראות את ר' אברהם בן ר' נחמן, פשוט הוא עומד ומסיח את לבו להשם יתברך בציון הקדוש, היה זה פדבר איש אל רעהו ממש. התקרבות פזאת אל השם יתברך, התקרבות פזאת אל הצדיק כמו שראיתי בעיני אצל ר' אברהם בן ר' נחמן, לא נתן לתאר, הוא כל כך זך את דבורו עד שדבר אל השם יתברך פדבר איש אל רעהו. פעם אחת הבחנתי שהוא יוצא מהציון הקדוש, אך מיד נכנס בחזרה, והמשיך בדבורו, דומה היה כמי שיש לו עוד מה לדבר, ושב והמשיך לדבר באפן שוטף פדבר איש אל רעהו. (דיבורי אמונה ח"ה עמ' קצ"ה)

לג. פעמים הלך להשתטח על ציון רבנו, אף פמה פעמים ביום אחד. (שיש"ק ח"ג תקע"א)

לד. אמר פעם: בציון רבנו ראינו מופתים ופסקים - הינו ענשים, והוא מחמת זה שלא נוהרים המשתטחים בקדשת הציון. (שיש"ק ח"ג תצ"ד)

לה. ופעם אמר: כשמתעקשים בתפלה ובקשה בציון רבנו, פועלים מה שרוצים, ("אז מ'שפארט זיך אויפן רעבינס ציון פועלט מען"). (שיש"ק ח"ג תצ"ה)

לו. אמר רבנו ז"ל: עוד יבא זמן שיודו לה' שיזכו לראות את הציון מרחוק. (ווען וועט אמאל דאנקן אזמען וועט זעהן דעם ציון פין דער וואיטנס). (מר' שמואל הורביץ נספח בחיי מוהר"ן מ"ג)

לז. הרב מחארקוב היה כהן, ובא לאומן פמה פעמים ובפרט על ראש השנה, ובשום אפן לא נכנס על ציון הקדוש מפני שהוא כהן. ואנשי שלומנו דברו אתו כי קברי צדיקים אינם מטמאין וכו', ומנהג כל אנשי שלומנו לנכנס אפילו הפהנים. ושאל הרב מחארקוב את ר' שמשון ז"ל נכד רבנו ז"ל, שיסביר לו על פי סברא ושכל האם כדאי לנכנס. והשיב לו ר' שמשון ז"ל שאם היה חולה מסכן שאין רפואה למחלתו, ורק בבית הקברות יש רופא מבקק שבדאי בלי ספק ירפא אותו בשלמות, האם היה הולך או היה מכרח למות. בן הוא בדבר הזה שחולי הנפש אנו בתכלית, ויש לנו רופא הנפש פזה שבדאי ירפא אותנו בתכלית, כי כשבאים על הציון הקדוש ההתעוררות התשובה הוא אין לשער, וממש האיש נעשה איש אחר. ולא בן כשעומדים בחוץ ולא נכנסים, אזי אין יודעים כלל ולא מרגישים כמו בפנים. וקבל ממנו, ואף על פי כן לא נכנס, רק זמן אחר כך נתעורר מעצמו והתחיל לנכנס, וראה בעצמו שהחלוק ממקדם הוא בלי שער. (שיש"ק ח"ג קט"ז)

לח. הרב הגאון רבי גרשון מראדזין בעל התכלת היה באומן על ציון רבנו הקדוש, והיה אומר שמתנרץ לו מדוע אין נוסעין ואין מתקרבים הצדיקים לרבנו ז"ל, כי ענין רבנו

ז"ל הוא כמו שפכתוב על קברו של משה (סוטה יד). עליונים נדמה להם למעלה ותחתונים נדמה להם למעלה, שרבנו ז"ל מראה להגדולים ש'איה מקום כבודו', שהם עדיו למטה ועדיו לא השיגו פלום ומשפילם (ע' תניינא תורה ז'). ועל פן לא נוסעים ומתקרבים, פי מי רוצה שישפילו אותו. ולקטנים מראה ש'מלא כל הארץ כבודו', שעדיו יש להם תקנה ומגביה אותם, ועל פן נוסעים ומתקרבים. (שיש"ק ח"ג ככ"ב)

לפ. עשיר אחד מחסידי חב"ד בשם וולפסון, שלח את בנו מעירו לניגוד ללמוד ביישיבה בעיר קיוב. לאחר זמן נודע לו שבנו עזב את הדרך התורה עד שנעשה גנב רחמנא לצלן, ובא לקיוב בדאגה פדי לפגוש את בנו. אולם כששמע בנו שאביו בא העירה, התחבא והסתיר את עצמו מאביו. הסתובב אביו בעיר ולא גידע לשית עצות לנפשו, בדרך חפושו את בנו פגש בו רבי הירש לייב ליפל ז"ל, ושפך את מר לבו לפניו. אמר לו רבי הירש לייב, דע לך שכל האבדות נמצאים אצל הצדיק כמבואר בלקוטי מוהר"ו (סימן קפ"ח), ובכן שמע לעצתי ובא וסע עמי לאומאן, ותתפלל שם אצל ציון מוהר"ו על זה.

שמע בקולו ונסעו ובאו שניהם לאומאן על ראש חדש אלול, והנה האב לרב שברון לבו בכה בציון רבנו מאד, עד שהבטיח ואמר, שבאם ימצא את בנו ישוב עם בנו להתפלל בראש השנה באומאן עם אנשי שלומנו בקבוץ. כשחזר לחפש את בנו בקיוב, רץ אליו בנו בחבה גדולה, ובכה לפניו מאד, 'אבא אבא היכן היית הרי כל כך מתגעגע אני אחריך'. וקים את הבטחתו, וחזר לראש השנה להתפלל עם אנשי שלומנו. מני אז התקרבו שניהם לאנשי שלומנו, והיה מעשה זה לנס ומופת גלוי. ובשנות הרעב היה שולח הרבה חבילות אכל ובגדים לאנשי שלומנו, פי במחוז לנינגראד לא שרר רעב כמו באוקראינה. (שיש"ק ח"ד שנ"ז)

מ. ספר רבי ברוך חתן רבי געציל ז"ל, שהלה פעם באמצע הלילה לציון רבנו, והיה זה ליל חרפי קשה כשהכל היה מכסה במעטה שלג, עד שלרוב השלג כסה לגמרי פתח בית ציון רבנו, ועמל רבי ברוך הרבה פדי לפנות את השלג פדי שיוכל לגשת ולפתוח את בית הציון, כי זמן מסים היה מנח אצלו המפתח של הציון, ועליו היה מטל פתיחת בית הציון מדי לילה. כשהתקרב לפתח הציון, הבחין בגוש שלג מתנועע, כשהתקרב סמוך יותר הבחין שרבי ישראל טרהאוויצער ז"ל הוא העומד ומתפלל, ולרב השלג שירד התאסף על גופו ערימת שלג, והשתומם מאד, עד ששאל את רבי ישראל שפבר היה אז זקן ובא בשנים: רבי ישראל מדוע עומד הנך ככה חשוף בקר מקפיא כזה, הרי אפשר לקפוא כך. ענה לו רבי ישראל: וכי כשאגיע לעולם האמת אל רבנו ויהיה שם הפתח סגור לפני ולא יתנו לי לגשת לרבנו, האם אלה משם? אחכה עד שיפתחוהו. (שיש"ק

ח"ד ת"י

מא. ספר רבי מרדכי מבאברניץ לרבי לוי יצחק ז"ל, שהפיר איש אחד פשוט מאנשי שלומנו, שהיה לו בן שנחלה ברגליו מאד עד שנעשה משותק בשני רגליו רחמנא ליצלו, מבלי יכולת ללכת. וכשהביאו אביו לקבוצ אנשי שלומנו בראש השנה נשאו על כתיפו, וכך הביאו גם בערב ראש השנה על ציון רבנו, אולם חפה שם על הציון עד לפנות ערב בעת שפבר הלכו משם אנשי שלומנו להכין עצמם לתפלת המנחה, והלה ואסף את האבק שהיה ברצפת הציון לפינה אחת, והוריד את בנו החולה והפשיט את נעליו ממנו והעמידו על אותו האבק, ונעשה לו גם והתחיל ללכת לאט לאט, עד שבחזרה מהציון כבר הלה מעצמו פאחד האדם. התפלאו מאד אנשי שלומנו הזקנים שבאותו דור על זה, ושאלוהו מאיפה שמע את הסגלה הזו, וענה להם בתמימות: הרי רבנו בעצמו אומר זאת, במעשה מהחייגר (בספורי מעשיות מעשה ג'), ראה שם. והפטיר ואמר: היכן עוד נמצא עפר הגון כזה בעפר הציון? (שיש"ק ח"ד תנ"ז)

מב. לרבי מתתיהו כהן ז"ל היתה חיות והרגשה גדולה כל כך בקדשת ציון רבנו. עד שהיה יכול ללכת לפעמים לציון רבנו בתחלת הלילה, ולהיות נעור שם משך כל הלילה כשהוא מתעמק בעיון רב באחד ממאמריו של רבנו. (שם תקי"ד)

מג. כשהלה פעם רבי מנדלי לציון רבנו הקדוש עם עוד אחד מאנשי שלומנו, והתנפל עליהם אחד מהמתנגדים בדברי ביון עד שכנה אותם בשם כלבים, אמר רבי מנדלי לזה שהלה עמו בצחות: אכן צודק הוא המתנגד, ומתפונ הוא שאנו ככלב בן יפנה שהלה להשתטח על קברי האבות ברגלו את הארץ, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה לד'), ואומר המתנגד שנדע שאף אנו בהליכתנו להשתטח על ציון רבנו הקדוש דומים אנו לכלב בן יפנה. (שיש"ק ח"ה רי"ז)

מד. כשפעם פאבו שניו של רבי משה שמואל ז"ל, אמר בצחות: נהוג בעולם לומר על האדם העומד ומתנפח וצועק וצועק, וכששואלים את העומדים סביבו על מה כל הרעש, אומרים בבדיחותא 'צועק הוא על שניו הכואבות', אם פן אקים זאת בפשיטות. והלה לציון רבנו הקדוש וצעק שם להשם יתברך בקולי קולות, ואכן נרפא ללא שום טפול תרופתי, והיה לגם. (שיש"ק ח"ה רפ"ד)

מה. ספר רבי בן ציון אפטר ז"ל, שפעם הלה יחד עם רבי דוד צבי דאשיוסקע לציון רבנו ז"ל ורבי דוד צבי כהן היה אז זמן מפלג, וסיע לו רבי בן ציון ז"ל בהליכתו, ובתוך דבריו הודיע רבי דוד צבי ואמר ברעדה לרבי בן ציון ז"ל 'אתה מבין להיכן אנו הולכים בעת'. (דו פאר שטייטט אוואו מיר גייען איצט). ואמר זאת בהתרגשות כזו, שאף

שְׁכַבְר הִיָּה בְּצִיּוֹן אֶלְפֵי פְעָמִים בִּימֵי חַיָּיו הִיָּתָה הַרְגָּשְׁתּוֹ כְּאִלוֹ לֹו זֶה עֲתָה פַעַם רֵאשׁוֹנָה שְׁעוֹלָה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוֹנוֹ הַקְדוּשׁ. (שיש"ק ח"ו קמ"ט)

מזו. הִיָּה אוֹמֵר בְּצַחוֹת רַבִּי גְדֻלָּה בְּעָרְגָּעַר ז"ל, כְּרָמֹז עַל זֶה שֶׁנִּקְרָא רְחוֹב בֵּית צִיּוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ ז"ל 'רְחוֹב פּוֹשְׁקִינָא', שֶׁהוּא כְּאוֹמְרִים בְּלִשׁוֹנֵנוּ "פַּה-שְׂכִינָה", לְרָמֹז עַל מְקוֹם גְּנִיזְתּוֹ הַקְדוּשָׁה "אֲשֶׁר שָׁם חִלְקַת מַחוּקֵק סָפוּן". (שיש"ק ח"ו קנ"ג)

מזו. הִיָּה פַעַם שֶׁאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הִשְׁתַּגַּע בְּדַעְתּוֹ, וְנִסְעוּ עִמּוֹ הַמַּתְעַסְקִים לְאֶחָד מֵהַמְּפָרְסָמִים הַמְתַּנַּגְדִּים שֶׁהִיָּה יְדוּעַ כְּבַעַל סְגֻלוֹת מְרַפָּא, וּכְשֶׁבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לְהִשְׁתַּדֵּל עֲבוּר הַחוּלָה, אָמַר בְּזִלְזוּל: הוּא הִשְׁתַּגַּע אֶצְלְכֶם, שְׂוִיתַרְפָּא גַם אֶצְלְכֶם. אָמְרוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ זֶה לָזֶה: אָכֹן כֶּךָ נַעֲשֶׂה, וְהִלְכוּ לְצִיּוֹן רַבֵּנוֹ ז"ל וְהִרְבּוּ שָׁם בַּתְּפִלָּה עֲבוּרוֹ עַד שֶׁנִּתְרַפָּא וְהִבְרִיא לְגַמְרֵי, וְהָיָה זֶה לְגַם מְפָרְסָם. (שיש"ק ח"ו קס"ח)

מזו. הִיוּ אוֹמְרִים בְּצַחוֹת לְעִנְיֵן הַנְּסִיעָה לְצִיּוֹן רַבֵּנוּ הַקְדוּשׁ: עֲצֵם הַהֲגָעָה לְצִיּוֹנוֹ הַקְדוּשׁ, כְּכַר הַרוּיִחַ זֶה הַמְשִׁתַּטֵּחַ אֶת הַקְּרָן שֶׁל הַהוֹצָאָה שֶׁהוֹצִיא עַל הַנְּסִיעָה, וְאַחַר כֶּךָ כָּל רַגַע נוֹסֵף שֶׁאֻכָּה לְהִיּוֹת בְּמִקוֹם קְדוּשׁ זֶה, וּמְרַבֶּה שָׁם בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה, הִרִי זֶה רוּחַ הַגְּדוֹל הַנוֹסֵף עַל הַקְּרָן. (שיש"ק ח"ו ש"ס)

מזו. רַבִּי מוֹשֶׁה בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי לױי יִצְחָק ז"ל נִחְלָה בְּהִיּוֹתוֹ כְּכֹן אַרְבַּע שָׁנִים עַד מָאֵד, עַד כְּדֵי כֶּךָ שֶׁהִיָּה חֲשִׁשׁ לְחַיָּיו, וְרַבִּי לױי יִצְחָק ז"ל בְּרֵאוֹתוֹ הִדְבֵּר, רִץ לְצִיּוֹן רַבֵּנוֹ ז"ל לְהַתְּפַלֵּל עֲלָיו, וְהָיָה זֶה בְּעָרֵב שָׁבַת שֶׁל פֶּסַח, וּבָאוּ עִמּוֹ לְהַתְּפַלֵּל עַל צִיּוֹן רַבֵּנוֹ ז"ל עוֹד כְּמָה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּכְשֶׁהִתְקַרַּב הַשָּׁבַת חָזְרוּ לָהֶם לְבֵיתָם, אוֹלָם הוּא לֹא עֲזַב אֶת הַמְּקוֹם, בְּאָמְרוֹ אֵינִי יוֹכֵל לְחַזֵּר לְבֵיתִי כֹל עוֹד לֹא אֶתְבַּשֵּׁר מִרְפוּאָתוֹ. וְנִשְׁאַר לְבַדּוֹ בְּצִיּוֹן, עַד שֶׁאָכֹן חָזְרוּ וּבִשְׂרׁוּהוּ שְׂרוּאִים כְּכַר בַּתִּינוּק שְׁנוּי לְטוֹבָה, וְחָזַר לְבֵיתוֹ, וְאַחַר כֶּךָ לֹאט לֹאט הִבְרִיא עַד בְּרִיאָתוֹ הַשְּׁלֵמָה.

וְשָׁעוּ וְסִפְר שֶׁהַתְּפִלָּל אִזּוֹ לְפָנָי ה' יִתְבַּרְךָ בַּתְּפִלָּה בְּכַחֲנֵינֵי דִין (הַמְּבֹאֵר בַּתּוֹרָה ח' ח"ב), שֶׁשָׁעוּ וְאָמְרוּ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁנֵי בָנִים כְּכַר לְקַחַת מִמֶּנִּי הַשְּׂאֵר לִי לְפָחוֹת אֶחָד, תָּנוּ לֹו לְפָחוֹת חֲמִשִּׁים שָׁנוֹת חַיִּים "חֲאֲטִשְׁע פּוֹפְצִיג יָאֵר". וְאָכֹן כֶּךָ הִיָּה שְׁחִי אַחַר כֶּךָ חֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְעַד כְּדֵי כֶּךָ, שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ שְׁנַת הַחֲמִישִׁים חֲשִׁשׁ וּפְחָד מִפְּנֵי הַבָּאוֹת, וְאָכֹן בָּאוֹת שְׁנָה שְׁנַת תְּשַׁל"ב שֶׁבֵּק חַיִּים. ת.נ.ג.ב.ה. וְסִפְר שֶׁכְּעִין זֶה הִיָּה גַם אֶצְל הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁבִקְשׁוּ עַל בְּנוֹ הַחוּלָה שִׁיחִיָּה לְפָחוֹת יוֹבֵל שָׁנִים, וְכֶךָ נַעֲנֶה. (שיש"ק ח"ו תמ"ב)

ג. הִיָּה אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁדָּר בְּאוֹמֵן שֶׁנִּחְלָה בְּנוֹ עַד כְּדֵי מֵיתָה מִמֶּשׁ, וּבֵא אֶלָּו לְשִׂאָלוֹ מַה יַעֲשֶׂה, אָמַר לוֹ רַבִּי לױי יִצְחָק ז"ל קַחְהוּ אֶל צִיּוֹן רַבֵּנוֹ ז"ל וְהַפְּצֵר שָׁם

בתפלה ותחנונים. ואמר לו, איך אקחהו והרי הוא מרתק למטתו מבלי נוע, אמר לו קחהו עם מטתו. והוא בתמימותו שמע בקולו, והתאספו יחד עמו עוד כמה מאנשי שלומנו והעלוהו שוכב על מטתו לבית הציון, ושם התפללו וצעקו לה' בתפלתם בלב נשבר עד מאד, ואכן חזר לבריאותו ויצא מפלל סכנה, עד שהבריא לגמרי והיה הדבר לגס. (שיש"ק ח"ו תע"ב)

נא. התאונן לפניו פעם אחד ואמר לו: הנה באתי והשתטחתי על ציון רבנו הקדוש בערב ראש השנה פנהוג, ומשום מה איני מרגיש שום חיות, ואין לי שום חיות לפרש שיחתי לפני ה' כראוי. ענה לו רבי לוי יצחק ז"ל, שספה זו נובעת מטעם זה שבתפלתו ובקשותיו, רק חוזר והולך ומפרט חסרונותיו ועולותיו שעשה במשך כל השנה, ואינו מתחיל בדבוריו לשבח את השם יתברך על כל הטובות אשר גמל אותו. ואלו מעתה ישתדל להתחיל בדרך זו, דהינו שתחלה יודה לה' יתברך על כל חסדיו וטובות אשר גמלהו, ועל אשר זכה בסייעתא דשמיא לעשות הרבה טוב, ואחר כך יפציר לפניו יתברך שיזכהו להתעלות יותר ויותר ולעשות רצונו יתברך בשלמות יותר. ואם תנהג באופן כזה, ירגיש חיות ושמחה ויוכל בודאי לפרש כל לבו לפניו יתברך פהגן. ואכן קבל את עצתו, אחר כך הודה לו שהועיל לו הדבר מאד. (שיש"ק ח"ו תע"ו)

נב. פעם בנסוע אחד מחשובי אנשי שלומנו ז"ל עם כמה מאנשי שלומנו לציון רבנו ז"ל, והפליג בדבוריו בגדל מעלת רבנו ז"ל וגדל ההרגש הנדרש בבואנו להשתטח על ציונו הקדוש, אמר: הבה ולא נהיה ונדמה חס ושלום פהסוסים ההולכים ובאים אף הם אל ציונו הקדוש. (שיש"ק ח"ו קט"ו)

נג. כידוע שעם עליית הקומוניסטים לשלטון, היה בהכרח מחק הממשלה לשלח את הילדים לבתי ספר עממיים מערבים, ועקר הקשי היה לילדים מגיל שבע עד שש עשרה. ורבים מאנשי שלומנו הצליחו והבריחו את הילדים מבתי ספר אלו, ובאו לחפשם בביתם והיה הדבר מסכן מאד, כי על פי החק, היו מתרים לשלח את ההורים לגלות לסיביר עבור חטא זה - למשך כמה שנים, ואת הילדים היו לוקחים אז השלטונות למשפחות אומנות של גויים וכדומה. ולא פעם היו השכנים הגויים מלשינים, לומר הנה הילד מתחבא פה ופה וכדומה.

והיו הרבנים שואלים את אנשי שלומנו, איך אתם מסתפנים בדבר זה, והלא חלילה אם יתפסו את ההורים ויגלו אותם לסיביר, הרי הילדים האלו יגדלו פגויים גמורים, וטוב יותר שתשלחום לבתי ספר ובבית תחנכום לתורה פיאות. והיו אנשי שלומנו אומרים להם נכון דבריכם וצודקים לעצמכם, אבל אנו: נוסף לנו פח עליכם, כי יש לנו את רבנו הקדוש שהוא בעל פח גדול לפעל ישועות עבורנו בשמים, ולא סמכו סתם

בְּדַבְּרוֹם לֹמֵר כֹּה, אֵלָא הֵיוּ זִוְעָקִים וּמְרַעֲשִׁים וּבוֹכִים בְּתַפְלָה עַל זֶה עַד מְאֹד מְאֹד בְּצִיּוֹן רַבְּנֵי. וְכַמְּה וְכַמְּה מִשְׁפָּחוֹת הַצְּלִיחוּ בְּדַבְּרֵי וְהַצְּלִיחוּ אֶת הַיְלָדִים. וְאָכֵן רָאוּ בְּזֶה כַּמְּה וְכַמְּה נְסִים גְּלוּיִים מִפְּלֵאִים. (שייש"ק ח"ו קל"ה)

נד. רבי אייזיק מאומן ז"ל היה אדם חכם מחכם מאד, עד פְּדֵי כֹּה שֶׁהֵיוּ הַסּוֹחֲרִים מְתַעֲצִים עִמוּ בְּמִסְחָר. פֶּעַם נֶעֱנֶה וְאָמַר בְּצַחוֹת, מִשּׁוּם מָה אֵין מוֹכֵן לִי הָעֲנִין שְׂכַשְׂאֲנִי נִמְצָא בְּשׁוּק, אוֹחֲזִים אוֹתִי לְחֶכֶם, וּכְשֶׁאֲנִי מֹגִיעַ לְצִיּוֹן רַבְּנֵי ז"ל וְאֹמֵר הַתְּקוּן הַכְּלָלִי וְלֹא אֲחֲרֶיהָ הַתְּפִלָּה, שֶׁם אֲנִי רוֹאֶה שְׂאִינִי חֶכֶם כְּלָל וְכָלֵל, וְכִמוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל שֶׁם "יְהִמוּ נָא מַעֲיָד וְחִנּוּנוֹתֶיךָ עַל עָלוּב נֶפֶשׁ כְּמוֹנִי, עַל גִּרְדָּף כְּמוֹנִי, עַל מְלַכְלָךְ בַּחֲטָאִים כְּמוֹנִי, עַל חֶסֶר דְּעָה וְחֶסֶר עֲצָה כְּמוֹנִי". (שייש"ק ח"ו ר"ג)

נה. פֶּעַם בְּזִקְנוֹתוֹ שָׁל רַבִּי אֵיזִיק אֵיזִינְשְׁטִין מֵאוּמָן כְּשֶׁהָיָה כְּבֵר כְּלוּשׁ כַּח וְלֹא הָיָה בְּכחוֹ לְלָכֵת לְבַד לְצִיּוֹן רַבְּנֵי, לְקַחוּהוּ בְּעֶגְלָה אֵלּוּ מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וְסִפְרוּ רַבִּי בְּנִצְיֹן אֶפְטָעֵר וְרַבִּי הִירְשׁ לִיִּב לִיפֵל ז"ל, שֶׁפֶּעַם כְּשֶׁלְּקַחוּהוּ לְצִיּוֹן וְהַתְּחִיל לֹמֵר אֶת ה' הֵי רָצוֹן' שֶׁקִּדְּם לְהַעֲשֶׂרָה מְזֻמָּרִים, כְּשֶׁהֲגִיעַ לְתַבּוֹת 'הַבוֹחֵר בְּדוֹד וּבְזָרְעוֹ אַחֲרָיו', וְהַחֵל מֵיַד לְכַפּוֹת בְּכִי רַב לְלֹא הַפּוּגוֹת, וְהַתְּרַגְּשׁ וְהַעֲבִיעַ בְּיָדוֹ עַל הַצִּיּוֹן כְּאֹמֵר: הֲלֹא רַבְּנֵי ז"ל הוּא מְזָרְעוֹ אַחֲרָיו כִּידוּעַ. (שייש"ק ח"ו רכ"ב)

נו. רבי משה טשנְסִטְחובְּעֵר ז"ל היה מעורר את אנשי שלומנו מדי לילה לקימת חצות, ואחר כך היה עולה להשתטח על ציון רבנו ז"ל, וכְּשֶׁרָצָה לְחַמֵּם עֲצָמוֹ בְּעַת הַהֲלִיכָה וְהַעֲלִיָּה לְצִיּוֹן בְּקֹר הַלֵּילָה הַמְּקַפֵּיא, הָיָה מְפָזֵם וְחוֹזֵר וּמְפָזֵם לְעֲצָמוֹ הַכְּתוּב "אֲדַדְּם עַד בַּיַּת אֱלֹקִים". (שייש"ק ח"ו רי"ג)

נז. פֶּעַם הָלַךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל טְרַהוּצְעֵר ז"ל לְצִיּוֹן רַבְּנֵי ז"ל בְּחַצוֹת לֵילָה וְהַתְּנַפְּלוּ עָלָיו כְּלָבִים. וּבְאִיזָה אֶפֶן שֶׁהוּא הַצְּלִיחַ לְגִרְשָׁם בְּמִקְל, וְאַחֵר כֹּה כְּשֶׁשָּׁהָה בְּצִיּוֹן. גִּרְדָּם וְחָלַם שְׂרָאָה אִידָּ שֶׁנִּפְתַּח לִפְנָיו מַעֲזָן וְעַמֵּד שֶׁם רַבְּנֵי וְשָׂאֵב מִמֵּימָיו וְאָמַר לוֹ קַח וְשִׁיתָה, וְנִתְעוֹרֵר. וְאָמַר שֶׁהֲרִגִישׁ שְׂמָאָז נִפְתַּחוּ לוֹ שְׁעָרִים חֲדָשִׁים בְּחֵדוּשִׁים דְּאוּרִיתָא. (שייש"ק ח"ו רי"ז)

נח. הַסְּבִירוֹ וְאָמְרוֹ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לְעֲנִין הַבְּטַחַת רַבְּנֵי ז"ל, שְׂכַשְׂאֵמְרוּ עַל צִיּוֹנוֹ אֶת הַעֲשֶׂרָה מְזֻמָּרִים עַל יְדֵי זֶה יוֹצִיא מֵהַשְּׂאוּל תַּחֲתוֹת. שֶׁהַפְּנֵה שִׁישְׁתַּדֵּל לְטוֹבָתוֹ שִׁיגְמֹר תְּקוּנוֹ כְּאֵן בְּעוֹלָם הָזֶה, כָּל אֶחָד לְפִי צָרְכֵי תְּקוּנוֹ. וְזֹאת הַבְּטַחַתוֹ, הֵינּוּ שִׁיגְמֹר עֲנִינוֹ וְשִׁלְּחוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁלַח לָזֶה הָעוֹלָם עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב. (שייש"ק ח"ו של"ח)

נט. הֵיוּ הַרְבֵּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲשׂוּבִים, כְּרַבִּי גְּעִצִי לִיבְבִנָּא וְרַבִּי שְׁמִשׁוֹן בְּאַרְסְקִי ז"ל, שְׂסָבְרוּ, שְׂטוֹב יוֹתֵר לְהַתְּבוֹדֵד בְּצִיּוֹן רַבְּנֵי מְלַצָּת לְהַתְּבוֹדֵד בְּשָׂדֵה, וְכֹה סָבַר גַּם רַבִּי

ישראל פהו ז"ל. (שיש"ק ח"ד תמו"א)

ס. רבי מתתיהו פהו הי"ד, היה אומר לאנשי שלומנו אחר שהתחלו הפרעות על ידי הכולשוביקים, וכן בעת עלית הקומוניסטים לשלטון, פיוס צריכים יותר ויותר להשתדל להתמיד ללכת ולהשתטח על ציון רבנו בחצות ולהתבודד שם, יותר מלצאת להתבודד חוץ לעיר, כי מי יודע מה ילד יום, ושמא חס ושלום יסגר הציון, ולא יוכלו שוב לשהות בו. (שיש"ק ח"ד תקט"ז)

סא. רבי מתתיהו פהו הי"ד לא היה הולך להתבודד ביער, וכל תפלותיו והתבודדותו היה עורך בציון רבנו ז"ל, וכן רבי שמואל הורביץ זצ"ל בשהותו באומן נהג פו, בטוענו, שדות יש לי גם בארץ ישראל, וכל זמן שאני באומן רצוני להשתטח בציון מה שיותר. (שיש"ק ח"ו צ"ב)

סב. היה נוהג ר' לוי יצחק ז"ל להתבודד בציון רבנו ז"ל. ולא היה נוהג לצאת להתבודדות מחוץ לעיר, באמרו שמקום ציון רבנו ז"ל באומן חשוב אצלו יותר, ובשהותו במקום ועיר אחר, היה יוצא חוץ לעיר בדרך אנשי שלומנו. (שיש"ק ח"ח ל"א)

סג. בעת שהרוסים רצו לבנות חס ושלום על מקום הציון הקדוש בננינים גבוהים, היו כאלו שדברו מהענין הזה להביא ולהעלות את ציון רבנו ז"ל לארץ ישראל, התנגד לזה ר' לוי יצחק בתקיפות באמרו: מי הוא זה אשר יערב את לבו להתערב בענין נשגב פנה, לגעת במקום הציון הקדוש שרבנו ז"ל עוסק שם בתקון העולם לדורות: (שיש"ק ח"ח י')

סד. ספר ר' לוי יצחק ז"ל, הנוכל לתאר ולספר לבני הורנו מה שהיה נעשה בימי אלול באומן? ההתעוררות הגדולה שהיתה בימי אלול סביב ציון רבנו הקדוש. זכורני כשהגעתי בפעם הראשונה לאומן, היה זה בימים האחרונים של חדש אלול. מה אומר ומה אדבר מה שבעיני ראייתי. קולות התפלות, הזעקות והאנחות העמקות שנשאו בציון הקדוש, ובקלויז שעל מרומי ההר ממולו, חדרו ללב, והיה בכחם להמיס אבן, ולעוררו לתשובה, הזעקות נשמעו חליפות מהציון לקלויז ומהקלויז לציון. מי שעמד בקלויז, שמע את הזעקות מעבר הציון הקדוש, ומי שעמד בציון שמע את הזעקות של הקלויז והתערבבו אלו באלו, ותעל שועתם אל האלקים. ואלו שעות היו הן? שעות הלילה שאחר חצות, שעת הרצון המיוחדת. חשבת לי לעצמי באותה שעה: היכן אני נמצא? בגן עדן? בגן עדרן? בממש. שמעתי את הזעקות המחרידות כל נפש יהודית, של העובד הגדול ר' ברוך געצ'ס. וכאמור בציון נשמעו הזעקות מעובדי ה' שבקלויז, כל ההר רתח ובעבע (ס'האט געקאכט ווי א קעסיל). מה נורא היה המקום. ויהי כל ההר

ההוא לְחֻרְדַּת אֱלָקִים.

עם כל יום שֶׁהִתְקַרַּב לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הִגִּיעוּ אֲנָשִׁים רַבִּים, עוֹד וְעוֹד אֲנָשִׁים מְעָרִים וְעֵינֵירוֹת קְרוֹבוֹת וְרוֹחוֹקוֹת. כָּלֵם נִקְבְּצוּ וּבָאוּ לְמָקוֹם אֶחָד. הֵהֱתַעְזְרוּרוֹת וְהֵהֱתַלְהִכוֹת וְהִשְׁמַחָה שֶׁפָּרְצוּ מִכָּל לֵב עַל אֲשֶׁר כָּבַר זְכוּ לְהִגִּיעַ, אִין לְתֹאֵר וְלִשְׁעַר. חֲשַׁבְתִּי כָּל הַזְּמַן הֵיכָן אֲנִי? הֵיכָן רָאִיתִי בְּעוֹלָם דְּבַר כְּזֶה? בְּשׁוֹם אֲפֹן לֹא אוֹכַל לְתֹאֵר וְכֹנֶה אִיךְ נִרְאוּ יָמֵי אֵלּוּל בְּאוֹמֶן. וּבִהֲתַקַּרַּב יָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מֵאִז כָּבַר לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט הַצִּיּוֹן בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, בְּכָל שְׁעוֹת הַיְמָמָה רִתַּח וְלֵהִט הַמָּקוֹם כָּלֵו.

רָאִיתִי פַעַם, וְעָמְדוּ כַּמָּה אַבְרָכִים בְּבֵית כְּנֶסֶת הַקְּלוּזִי, וְשׁוֹחָחוּ בֵּינֵיהֶם. הַדְּבַר לֹא הֵנִיחַ אֶת דַּעְתָּם שֶׁל הַזְּקָנִים מֵאַנְ"שׁ, וְגִעְרוּ בָהֶם: ("וּואס שְׁטִיט מַעֵן און מַע'רֶדֶט?!" גִּיט אויפֿן צִיּוֹן, מִיר הָאָבֶן מְקוּבֵּל, אַז עַם וועט זײַן אַ צײַט וואס מַעֵן וועט וועלן גײַן און מַעֵן וועט נִישֵׁט קַענען גײַן!" מ'לֹאזט אִיךְ גִּיין, גִּיט, וּואס שְׁטִיט אִיר און רֶדֶט!) מִדּוּעַ עוֹמְדִים אַתֶּם וּמְשׁוֹחָחִים? מְקַבֵּל בְּיַדְנִי שִׁיגִיעַ זְמַן שֶׁיִּרְצוּ לְלַכֵּת (לְצִיּוֹן) וְלֹא יוֹכְלוּ, מֵאַפְשָׁרִים לָכֶם לְגֻשֶׁת, גָּשׁוּ! אֲמַנֶם גַּם בְּחַיֵּי רַבְּנֵנוּ לֹא יָכְלוּ לְגֻשֶׁת אֲלֵיו תָּמִיד, כֵּן גַּם בְּצִיּוֹן הַקְּדוּשׁ. אוּלָם כְּאַשֶׁר כֵּן יְכוּלִים לְגֻשֶׁת, גָּשׁוּ.

הִיָּה זֶה בְּכַחֲנֵת "בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ" מִמֶּשׁ! מִי מִלֵּל וּמִי פִלֵּל שְׁזָה יִסְגֵר פַּעַם. הַנוֹכַח לְתֹאֵר אֶת אֲשֶׁר פָּעַלֵו בְּתוֹךְ ד' אַמּוֹת קְדוּשׁוֹת אֵלּוּ? אִיזָה סוּג שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁל אֵלּוּל יִצְאָה מִשָּׁם. גְּעוּוּאֵלֵד. תָּמִיד כְּשִׁיִּצְאוּ מֵהַצִּיּוֹן, הִיָּה זֶה כְּמוֹ שֶׁיִּצְאוּ מִמְּרַחֵץ זַעַה חֶסֶם, ("אַ שְׁוויץ בָּאָד! אויסגעוורירט אויסגעפארעט"), חֶסֶם וְלוֹהֵט לְגַמְרִי, מִמֶּשׁ כְּאֵלּוּ נולד מִחֲדָשׁ לְגַמְרִי, (אַ נִי גַעבֵאָרענער מַעֲנִטֶשׁ), בְּרִיָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי. (דִּיבּוּרֵי אַמוֹנָה ח"ג עֵמוּד קע"ג)

סה. כְּסוּפִיּוֹ וְגַעְגּוּעֵיוֹ שֶׁל ר' שְׁמוּאֵל שֶׁפִּירָא לְהִסְתַּוְּפֵף בְּצֵל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ שֶׁל רַבְּנֵנוּ הַקְּדוּשׁ וְהַטְּהוֹר בְּעִיר אוֹמֶן וּבִפְרֵט לִימֵי "רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשִׁים", הָיוּ לְאִין עֲרֹף, וְעוֹד תִּכְף בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתוֹ, כָּבַר הֵלֶךְ לַעֲשׂוֹת דְּרָכּוֹן (בְּרִיטִי - אַנְגְּלִי). וְנִסַּע עַד רַמַּת גֶּן לְקוֹנְסוּלְיָה הַרוֹסִית לְבַקֵּשׁ וְיִזָּה עַל יָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאַף שֶׁהִדְבַּר הִיָּה כְּרוּף בְּסַפְנַת נַפְשׁוֹת מִמֶּשׁ מִפְּחַד הַדְּרָכִים בְּזְמַן הַפְּרָעוֹת, וּבִפְרֵט שֶׁהִיָּה אֶסוּר לְהוֹדַע מִזָּה אֲפִילוֹ שֶׁמִּי דְּבַר לְאִמּוֹ הָאֵלְמָנָה, עִם כָּל זֶה הִתְגַּבֵּר ר' שְׁמוּאֵל עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַפְּחָדִים וְעָשָׂה מַה שֶׁבִּכְלָתוֹ.

בְּהַזְדַּמְנוֹת מְסִימַת סִפֵּר ר' שְׁמוּאֵל לְאַחַד מִנוֹכְדֵי שִׁיחִיָּה אֶת כָּל סִפּוֹר נְסִיעָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה לְאוֹמֶן, וְהַפְטִיר ר' שְׁמוּאֵל: שְׁזֹאת הִיָּתָה נְסִיעָה אַחֲרֵי תַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת שֶׁל שְׁלוֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים. שְׁעוֹת שְׁלֵמוֹת הִיָּה ר' שְׁמוּאֵל מִתְנַפֵּחַ בְּמַלְאִים הַנִּפְלְאוֹת בְּסוּף

תקונו לאה (בפייט דודי ירד לגנו) 'בשערי ציון.. נעוה פיונים'. עם הנגון הידוע של חצות, כשכפונתו ורצונו היא לזכות להסתופף בצל שערי ציון רבנו ז"ל ולו פעם אחת בימי חייו. ונפלא הדבר לציין שבאחד הפנקסים של ר' שמואל, מצאו שהוא פתב שם עשרים וששה ראשי תבות משם העיר "אומן", כה שאפשר לומר שכל מקום שעניו הסתכלו, ראו הם לפנייהם את העיר אומן מקום ציון קודש הקדשים, ונעתיק פאן את מה שכתב שם:

26 ראשי תיבות משם העיר אומן מר' שמואל שפירא:

א'ת מ'י נ'ועץ ו'יבינהו (ישעיה מ, יד - הפטרת נחמו).
 ע'ני א'ני ו'גוע מ'נער נ'שאתי א'מיה (תהלים פח, טז).
 ו'כל מ'בחר נ'דריכם א'שר תדירו לה' (דברים יב, יא).
 מ'בקר ו'מצאנה א'שר נ'תן ה' לך (שם, כא).
 והפהו נ'פש ו'לו א'ין מ'נשפט מ'נות (שם יט, ו).
 נ'נתקה א'ת מ'וסרותימו ו'נשליכה מ'מנו (תהלים ב, ג).
 צ'דק ו'שלוש נ'שקו א'מת מ'ארץ תצ'מח (שם פה, יא-יב).
 נ'ר מ'צה ו'תורה א'ור (משלי ו, כג).
 כ'ן ז'קנים ה'וא ל'ו (בראשית לז, ג).
 ו'הצלתם א'ת נ'פשותינו מ'מות (יהושע ב, יג).
 מ'צאתיו א'קומה נ'א ו'אסובבה בעיר (שיר השירים ג, א-ב).
 עד נ'חל א'שכל ו'יכרתו מ'שם ז'מורה (במדבר יג, כג).
 נ'גד מ'לכים ו'לא א'בוש (תהלים קיט, מו).
 ק'דשתה נ'קדיש ו'שבחה א'לקינו מ'פינו לא ימוש (קדושת מוסף).
 ו'ברוח א'פיה נ'ערמו מ'ים (שמות טו, ח).
 ו'אתנו א'חות נ'חלתנו מ'עבר ל'ירדן (במדבר לב, לב).
 ו'מצייל א'ת נ'פשו מ'דינה של ג'יהנם (ודוי הגדול של ר' נסים).
 א'הבי ו'רעי מ'נגד נ'געי י'עמדו (תהלים לח, יב).
 ו'לא נ'פקד מ'מנו א'יש (במדבר לא, מט).
 מ'מיה נ'שתה א'ני ו'מקני (שם כ, יט).
 מ'שם נ'סעו ו'יחנו מ'עבר א'רנון (שם כא, יג).
 ה'וריש ה' א'לקינו מ'פינו א'ותו נ'רש ו'עתה הטוב וכו' (שופטים יא, כד-כה).
 ב'רית א'יתנים ו'יציל נ'פשותינו מ'ן השעות הרעות (תפילת אב הרחמים).
 נ'עלם מ'אתנו ו'לא נ'דע א'יה ל'מצא את הפעל דעת הקדוש (לקוטי תפלות ח"ב מ"ה).

כי אל מ'לך ג'אמן ו'רחמן א'תה (ברכת הפטרה).

סו. צנוע ושקט היה ר' שמואל כל ימות השנה, אבל בהגיע ימי פורים הקדושים בקע קולו בשופר בעת השכרות, ואז ראו כל עמי הארץ את תבערת לבבו ותשוקת נפשו למקום גניזת אור האורות רבנו הקדוש בעיר אומן. רגיל היה לעצור מכוניות ואוטובוסים, ולהכריח את הנהג לומר שהוא נוסע אתו לאומן בכל מחיר שהוא. בפורים אחד מכר את כל הגן עדן שלו ומשפחתו, וקבל על עצמו את הגהנום של מאן דהוא ושל כל משפחתו, ובתמורת זה קנה אמירת תקון הפללי אחד על ציון רבנו ז"ל בעיר אומן. בפורים אחר, בקע קולו בשופר בכל יום הקדוש הזה רק באלו המלים: ליהודים היתה אורה, פשהוא מדגיש וצועק שעקר האור"ה הוא להיות בא'ומן ו'ר'אש ה'שנה.

סז. מלוהו בנסיעה הראשונה לאומן הר"ר יהודה ליכטער נ"י שר' שמואל הפיר לו טובה על זה כל ימי חייו, מצייין שכל הדרך היה ר' שמואל מלא וגדוש בישוב הדעת. וכבואם לציון הקדוש, לא נגש ר' שמואל מיד לציון הקדוש, אלא נטל ידיו והסתובב כשאחוז הוא בעמק מחשבותיו לזמן מסים, ורק אחרי זה נגש לציון הקדוש באימה ויראה. בהגיעו למלים בתקון הפללי "טובתי כל עליה... לקדושים אשר בארץ המה... ואדירי כל חפצי במ", פרץ בככי, ולקח זמן עד שהתאושש מבכיו והמשיך באמירת העשרה מזמורים. בחזרתו לקיוב מהציון הקדוש, היה ר' שמואל שמח בשמחה שאין לתאר ולשער, כל הדרך שר ונגן עם המחאת כף, ואף עורר ודפק על כתפיו של הנהג, מרב שמחה ודיצה על כסופיו וגעגועיו שיצאו מכח אל הפעל אחרי שנים רצופות של תפלות ובקשות. (שמואל בקוראי שמו)

תם ונשלם שבה לאל בורא עולם

תיקון הכללי

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו. ולכל הצדיקים האמתיים שזכני עפר. קדושים אשר בארץ המה. ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פיגא. זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרק טז

{א} מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך: {ב} אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליה: {ג} לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם: {ד} ירבנו עצבותם אחר מהרו בל אסיד נספיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי: {ה} יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיד גורלי: {ו} חבלים נפלו לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי: {ז} אברה את יהוה אשר יעצני אף לילות יסרני כליותי: {ח} שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט: {ט} לכו שמח לבי ויגל כבודי אף בשירי ישכון לבטח: {י} כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת: {יא} תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימיך

נצח

פרק לב

{א} לדוד משפיל אשרי נשוי פשע פסוי חטאה: {ב} אשרי אדם לא יחשב יהוה לו עון ואין ברנחו רמיה: {ג} כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל היום: {ד} כי יזמם ולילה תכבד עלי ידה נהפך לשדי בחרבני מין סלה: {ה} חטאתי אודיעה ועוני לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת עון חטאתי סלה: {ו} על זאת יתפלל כל חסיד אליה לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו: {ז} אתה סתר לי | מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה: {ח} אשכילך ואורה בדרה זו תלה איעצה עליה עיני: {ט} אל תהיו פסום פפרד אין הבין במתג ורסן עדין לבלום בל קרב אליה: {י} רבים מכאובים לרשע

והבוטח ביהוה חסד יסובבנו: {יא} שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרינינו כל
ישרי לב

פרק מא

{א} למנצח מזמור לדוד: {ב} אשרי משפיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהוה:
{ג} יהוה ישמרהו ויחיהו {יאשר} ואשר בארץ ואל תתנהו בנפש איביו:
{ד} יהוה יסעדנו על ערש דוי כל משפכו הפכת בחליו: {ה} אני אמרתי יהוה
חנני רפאה נפשי פי חטאתי לך: {ו} אויבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו:
{ז} ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר: {ח} יחד עלי
יתלחשו כל שנאי עלי יחשבו רעה לי: {ט} דבר בליעל יצוק בו ואשר שכת לא
יוסיף לקום: {י} גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב:
{יא} ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם: {יב} בזאת ידעתי כי חפצת
בי פי לא יריע איבי עלי: {יג} ואני בתמי תמכת בי ותצניני לפניך לעולם:
{יד} ברנך יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן

פרק מב

{א} למנצח משפיל לבני קרח: {ב} כאיל תערג על אפיקי מים פן נפשי
תערג אליך אלהים: {ג} צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה
פני אלהים: {ד} היתה לי דמעת לחם יומם ולילה בלאמר אלי כל היום איה
אלהיך: {ה} אלה אופרה ואשפכה עלי נפשי פי אעבר בסף אדהם עד בית
אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג: {ו} מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי
הוחילי לאלהים פי עוד אודנו ישועות פניו: {ז} אלהי עלי נפשי תשתוחח
על פן אופרה מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער: {ח} תהום אל תהום קורא
לקול צנוריד כל משבריה וגליה עלי עברו: {ט} יומם יצנה יהוה חסדו ובלילה
(שירה) שירו עמי תפלה לאל חי: {י} אומרה לאל סלעי למה שכחתי למה
קדר אלה בלחץ אויב: {יא} ברצח בעצמותי חרפוני צורדי באמרם אלי כל
היום איה אלהיך: {יב} מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים

פי עוד אודנו ישועת פני ואלהי

פרק נט

{א} למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את הבית להמיתו:
 {ב} הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי תשגבני: {ג} הצילני מפעלי און ומאנשי
 דמים הושיעני: {ד} כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא פשעי ולא חטאתי
 יהוה: {ה} בלי עון ירוצון ויפוננו עורה לקראתי וראה: {ו} ואתה יהוה אלהים
 צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל תחן כל בגדי און סלה:
 {ז} ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר: {ח} הנה יביעון בפיהם חרבות
 בשפתותיהם כי מי שמע: {ט} ואתה יהוה תשחק למו תלעג לכל גוים: {י} עז
 אליך אשמרה כי אלהים משגבי: {יא} אלהי (חסדו) חסדי יקדמני אלהים
 יראני בשררי: {יב} אל תהרגם פן ישפחו עמי הניעמו בחילה והורידמו מגגנו
 אדני: {יג} חטאת פימו דבר שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומפחש יספרו:
 {יד} פלה בחמה פלה ואינמו וידעו כי אלהים משיל בניעקב לאפסי הארץ סלה:
 {טו} וישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר: {טז} המה (ינועו) יניעון לאכל
 אם לא ישבעו וילינו: {יז} ואני אשיר עזך וארנן לבקר חסדך כי היית משגב
 לי ומנוס ביום צר לי: {יח} עזי אליך אשמרה כי אלהים משגבי אלהי חסדי:

פרק עז

{א} למנצח על (ידיתון) ידותון לאסף מזמור: {ב} קולי אל אלהים ואצעקה
 קולי אל אלהים והאזין אלי: {ג} ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא
 תפוג מאנה הנחם נפשי: {ד} אפרה אלהים ואהמיה אשיחה ותתעטף רוחי
 סלה: {ה} אחזת שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר: {ו} חשבת ימים מקדם
 שנות עולמים: {ז} אפרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי:
 {ח} הלעולמים ינח אדני ולא יסיף לרצות עוד: {ט} האפס לנצח חסדו גמר
 אמר לדר ודר: {י} השכח חנות אל אם קפץ באף רחמיו סלה: {יא} ואמר
 חלותי היא שנות ימין עליון: {יב} (אזכיר) אפור מעללי יה כי אפרה מקדם

פְּלֹאָה: {יג} וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלְךָ וּבְעִלְוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: {יד} אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרָכָךָ מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: {טו} אַתָּה הָאֵל עֹשֶׂה פְּלֵא הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲזָרָה: {טז} גְּאֻלַּת בְּזֹרְעַ עֲמָה בְּנֵי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: {יז} רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים רְאוּהָ מַיִם יַחִילוּ אֶף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: {יח} זֶרְמוּ מַיִם עֲבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אֶף הַצְּצִיךְ יִתְחַלְכוּ: {יט} קוֹל רַעְמָה בַּגְּלָגַל הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְלַ רְגָזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: {כ} בְּיָם דְּרָכָךָ (ושביליך) וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְּעוּ: {כא} נְחִיתָ כִּצְאֹן עֲמָה בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

פרק צ

{א} תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדַנִּי מֵעוֹן אַתָּה הֵייתָ לָנוּ בְּדָר וְדָר: {ב} בְּטָרָם הָרִים יִלְדוּ וַתַּחֲלֹל אֶרֶץ וַתִּבְלַ וּמַעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: {ג} תִּשָּׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּפֵא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם: {ד} פִּי אֶלְךָ שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ פִּיּוֹם אַתְמוֹל פִּי יַעֲבֹר וְאֲשַׁמּוּרָה בְּלִילָה: {ה} זֶרְמָתָם שָׁנָה יִהְיוּ בְּבִקּוֹר פְּחָצִיר יַחֲלָה: {ו} בְּבִקּוֹר יִצִּיץ וַחֲלָף לְעָרֵב יְמוּלֵל וַיִּבֶשׁ: {ז} פִּי כְּלִינוּ בְּאִפְּךָ וּבַחֲמַתְךָ נִבְהַלְנוּ: {ח} (שֵׁת) שִׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנִגְדָה עֲלַמְנוּ לְמֹאֹד פְּנִיָה: {ט} פִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ כְּלִינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגְהָ: {י} יְמֵי שָׁנוֹתֵינוּ כְּהֵם שְׁבַעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרַת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרַהֲבָם עָמַל וְאוֹן פִּי גִז חִישׁ וְנִעֲפָה: {יא} מִי יוֹדַע עִז אִפְּךָ וּכִירַאתְךָ עִבְרַתְךָ: {יב} לְמִנּוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנִבֵּא לְבַב חֲכָמָה: {יג} שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתִי וְהִנַּחֵם עַל עִבְדֶיךָ: {יד} שְׁבַעֲנוּ בְּבִקּוֹר חֲסֵדָה וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל יָמֵינוּ: {טו} שְׁמַחְנוּ פִּימוֹת עֲנִיתָנוּ שָׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: {טז} יִרְאָה אֵל עִבְדֶיךָ פְּעֻלְךָ וְהִדְרָה עַל בְּנֵיהֶם: {יז} וַיְהִי נֶעַם אֲדַנִּי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כִּוְנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כִּוְנָהוּ:

פרק קה

{א} הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתֵינוּ: {ב} שִׁירוּ לוֹ זְמָרוּ לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתֵינוּ: {ג} הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קֹדְשׁוֹ יִשְׁמַח לֵב מִבְּקָשֵׁי יְהוָה: {ד} דְּרָשׁוּ יְהוָה וְעֲזָרָה בְּקִשׁוֹ פָּנֵינוּ תְּמִיד: {ה} זְכְרוּ נִפְלְאוֹתֵינוּ אֲשֶׁר עָשָׂה מִפְתָּיו וּמִשְׁפָּטֵי פִּי: {ו} זֶרַע אֲבָרְהָם עֲבָדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירֵינוּ: {ז} הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל

הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: {ח} זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְבַר צְוֶה לְאַלְפֵי דוֹר: {ט} אֲשֶׁר פָּרַת
את אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: {י} וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֶק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
{יא} לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ פְּנֵעַן חָבֵל נַחֲלַתְכֶם: {יב} בְּהִיוֹתֶם מִתֵּי מִסְפָּר
כְּמִעֻט וְגָרִים בָּהֶ: {יג} וַיִּתְחַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמְּמֹלְכָה אֶל עַם אַחֵר: {יד} לֹא
הִנִּיחַ אָדָם לְעִשְׂקָם וַיִּוֹכַח עֲלֵיהֶם מַלְכִים: {טו} אֶל תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחֵי וּלְנִבְיָאֵי אֶל
תִּדְרְעוּ: {טז} וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ כָּל מִטָּה לְחֶם שָׁבֵר: {יז} שְׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ
לְעֹבֵד נִמְכָּר יוֹסֵף: {יח} עָנּוּ בְּכַבֵּל (רגליו) רָגְלוֹ בְּרִזָּל בְּאֵה נִפְשׁוֹ: {יט} עַד עַתָּה
בֹּא דְבַרְוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרַפְתָּהּ: {כ} שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ מִשְׁלַ עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
{כא} שְׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ וּמִשְׁלַ כָּל קִנְיָנוֹ: {כב} לְאִסָּר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקִנָיו
יַחֲפֶם: {כג} וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם: {כד} וַיִּפְרַת אֶת עַמּוֹ מֵאִד
וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו: {כה} הִפְךָ לְבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ לְהַתְנַפֵּל בְּעַבְדָיו: {כו} שְׁלַח מוֹשֶׁה
עַבְדוֹ אֲהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: {כז} שְׁמוֹ בֶם דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
{כח} שְׁלַח הַשֶּׁף וַיַּחֲשֹׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת (דברו) דְּבָרוֹ: {כט} הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם
לְדָם וַיָּמַת אֶת דְּגַתָם: {ל} שָׂרָץ אֶרֶצָם צִפְרֻדֵּי־עַיִם בְּחֹדְרֵי מַלְכֵיהֶם: {לא} אָמַר
וַיָּבֵא עָרֵב פְּנִים כָּבֵל גְּבוּלָם: {לב} נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶצָם:
{לג} וַיַּךְ גַּפְנָם וַתֵּאֲנַתָם וַיִּשְׁבַּר עֵץ גְּבוּלָם: {לד} אָמַר וַיָּבֵא אֲרֵבָה וַיִּלַּק וַאֲיִן
מִסְפָּר: {לה} וַיֵּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם וַיֵּאכַל פְּרֵי אֲדָמָתָם: {לו} וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר
בְּאֶרֶצָם רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם: {לז} וַיִּצְיֵאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו פּוֹשֵׁל:
{לח} שְׁמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי נִפְלַ פְּחָדָם עֲלֵיהֶם: {לט} פָּרַשׁ עָנָן לְמִסָּף וַאֲשׁ
לְהֵאִיר לַיְלָה: {מ} שָׂאֵל וַיָּבֵא שְׁלֹו וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁפִיעַם: {מא} פָּתַח צוּר
וַיִּזְוֹבוּ מֵיִם הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: {מב} כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ:
{מג} וַיִּצְאָ עַמּוֹ בְּשִׁשׁוֹן בְּרָנָה אֶת בְּחִירָיו: {מד} וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל
לְאֻמִּים יִדְרְשׁוּ: {מה} בְּעַבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ הִלְלוּ יְהוָה:

פרק קלז

{א} עַל נְהוֹרֹת כָּבֵל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם כְּכִינוּ בְּזִכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן: {ב} עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ
תְּלִינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ: {ג} כִּי שָׁם שְׂאֵלֹנּוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִיחָה שִׁירוֹ

לְנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: {ד} אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אֲדָמַת נֹכַח: {ה} אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: {ו} תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי לֶחֶפֶי אִם לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ אִם לֹא אֲעִלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹמַחְתִּי: {ז} זָכֹר יְהוָה לְבָנֵי אֲדוּם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: {ח} בַּת בָּבֶל הִשְׁדוּדָה אֲשֶׁרֵי שִׁישְׁלָם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ: שְׂגַמְלֹת לְנוּ: {ט} אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחִזוּ וְנִפְּצוּ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסֵּלַע:

פרק קנ

{א} הִלְלוּ יְהוָה הִלְלוּ אֶל בְּקֹדֶשׁ הִלְלוּהוּ בְּרִקְעֵי עֶזוֹ: {ב} הִלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הִלְלוּהוּ כִּרְבִּב גְּדֹלוֹ: {ג} הִלְלוּהוּ בְּתִקְעֵ שׁוֹפָר הִלְלוּהוּ בְּנִבְל וְכִנּוֹר: {ד} הִלְלוּהוּ בְּתֹף וּמְחֹל הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: {ה} הִלְלוּהוּ בְּצִלְצִילֵי שְׁמֹעַ הִלְלוּהוּ בְּצִלְצִילֵי תְרוּעָה: {ו} כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה הִלְלוּ יְהוָה:

תפילה קצרה לאמרה אחר תיקון הכללי

רבוננו של עולם, עלת העולות וסבת כל הסבות אנת לעלא. לעלא מן כלא. ולית לעלא מנך. דלית מחשבה תפיסא בך כלל, ולך דומיה תהלה. ומרומם על כל ברכה ותהלה.

אותך אדרש, אותך אבקש, שתחתך חתירה דרך כבושה מאתך, דרך כל העולמות, עד ההשתלשלות שלי, במקום שאני עומד, כפי אשר נגלה לך, יודע תעלומות. ובדרך ונתיב הזה תאיר עלי אורך, להחזירני בתשובה שלמה לפניך באמת כפי רצונך באמת, כפי רצון מבחר הברואים, לכלי לחשב במחשבותי שום מחשבת חוץ ושום מחשבה ובלבול, שהוא נגד רצונך, רק לדבק במחשבות זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך ובתורתך.

הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב טהור לעבדך באמת. וממצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל מהרה. תשועת יהוה כהרף עין, "לאור באור החיים" כל ימי היותי על פני האדמה; ואזכה לחדש נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדושה, ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו, כולו אומר כבוד. אמן נצח סלה ועד:

תפילה לזכות להגיע לציון הקדוש

תהילים פרק פד

{א} לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לִבְנֵי כְרַח מִזְמוֹר: {ב} מַה יְדִידוֹת מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת: {ג} נִכְסְפָה וְגַם פִּלְתָּה נִפְשֵׁי לַחֲצֹרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבִשְׂרֵי יִרְנְנוּ אֵל אֵל חַי: {ד} גַּם צִפּוֹר מִצְאָה בַּיַּת וְדָרוֹר קָן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרָחֶיהָ אֶת מִזְבַּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מִלְפֵי וְאַלְהֵי: {ה} אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְלָלוּךָ סֵלָה: {ו} אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כִּי מַסְלֹת בְּלִבָּבָם: {ז} עֲבָרִי בְּעֵמֶק הַבְּכָא מַעֲיָן יִשִּׁיתוּהוּ גַם בְּרִכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה: {ח} יִלְכוּ מִחַיִל אֶל חַיִל יִרְאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: {ט} יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שְׁמַעָה תִּפְלְתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: {י} מִגִּנְנוּ רָאִה אֱלֹהִים וְהִבֵּט פָּנָי מִשִּׁיחָךָ: {יא} כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצִירֶיךָ מֵאַלְף בַּחֲרָתִי הַסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהֵי מְדוּר בְּאַהֲלֵי רִשְׁעִי: {יב} כִּי שָׁמַשׁ וּמִגֶּן יְהוָה אֱלֹהִים חַן וְכִבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֲלֹכִים בְּתַמִּים: {יג} יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בִּטַּח בְּךָ:

תפילה עו

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּזְכְּנֵנו בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לַיְלָךְ וְלִנְסֵעַ לְצַדִּיקִים אֲמַתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלִהְיוֹת מִקְשֶׁר תְּמִיד לְצַדִּיקִים אֲמַתִּיִּים וְעַל יְדֵי זֶה אֲזַכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת דַּעְתִּי וּמַחְשַׁבְתִּי בְּקִדְשָׁה גְדוֹלָה וּתְחַמַּל עָלַי בְּחַמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה, וְתִהְיֶה בְּעֲזָרִי וְתִצְלִילֵנִי מֵעַתָּה מְכַל מִינֵי מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת וּמְכַל מִינֵי פְגָם הַדַּעַת שֶׁבְּעוֹלָם וְתַחֲנִנֵנִי מֵאַתָּה חֲכָמָה דַּעַה בִּינָה וְהַשְׂכִּיל, וְתִזְכְּנֵנִי מֵהַרְהָר לְקִדְשַׁת הַמַּחְשְׁבָה בַּשְּׁלֵמוֹת בְּאֵמֶת וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תִּמְתִּיק וְתִבְטַל כָּל הַדַּיְנוּם מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, וְנוֹכַח לְקַבֵּל קִדְשַׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמַתִּיִּים, וְלִתְקוֹן כָּל הַתְּקוּנוֹת שֶׁצָּרִיכִין לְתַקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא מְקוֹר הַדַּיְנוּם שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְתִהְיֶה מִחְשַׁבְתֵּנוּ קְדוּשָׁה וְטְהוֹרָה תְּמִיד, וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ אָנָּה רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תִּרְחַם עָלֵינוּ, וְתִזְכְּנֵנו וְתַחֲנִנֵנו אֲזַ לְקִדְשַׁת הַמַּחְשְׁבָה בִּיּוֹתֵר, וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתִצְלִילֵנוּ שֶׁלֹּא יַעֲלֶה אֲזַ עַל מַחְשַׁבְתֵּנוּ שׁוֹם מַחְשְׁבָה זָרָה וְחִיצוֹנָה כָּלָל, רַק בְּשִׁמְךָ נִגִּיל כָּל הַיּוֹם בְּאֵימָה וּבִירְאָה בְּקִדְשָׁה וּבְטְהָרָה גְדוֹלָה, בְּמַחְשְׁבוֹת קְדוּשׁוֹת וְזוֹפוֹת וְצַחוֹת בְּתַכְלִית הַזְּפוּת וְהַבְּהִירוֹת, עַד שְׁנוּכָה בְּכַח הַתְּקַשְׁרוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֲמַתִּיִּים, לְתַקֵּן וּלְבַרֵּר כָּל הַבְּרוּרִים

בראש השנה, לברר כל ניצוצות הקדשה מעמקי הקלפות, ולהמתיק ולבטל כל הדינים שבעולם מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל, וימשך עלינו אף טוב וחסד וישועה ורחמים גדולים, "מרשית השנה ועד אחרית שנה" ותכתבנו ותחתמנו אז לחיים טובים ארוכים ולשלום, לחיים אמתיים חיים שיש בהם יראת שמים, חיים שנוכה בהם לשמר מצוותיה ולעשות רצונה באמת ובלב שלם, ולתקן כל מה שפגמנו מעודנו עד היום הזה, ותשפיע עלינו פרנסה טובה ורחמים וחיים ושלום וכל טוב אות תתעז רבוננו של עולם, אתה יודע גדל החיוב לנסע על ראש השנה לצדיקים אמתיים, וגם אתה יודע את עצם רבוי המניעות שמתגברים על זה מכל הצדדים חומל דלים חוס וחמל עלינו, ועזרנו וזכנו לשבר כל המניעות, והורנו דרכיה, והדריכנו באמתה ולמדנו, שנוכה לילה ולנסע לצדיקים אמתיים על ראש השנה, באפן שנוכה על ידם לקדשת המחשבה באמת כי אתה יודע שעכשו בעוקבות משיחא, עקר סמיכתנו וישועתנו היא רק על ימי ראש השנה הקדושים, אשר בהם אנו נשענים להתקרב אליה, ולהמשיך אלהותה ומלכותה עלינו מראש השנה על כל השנה כלה ואנחנו לא נדע מה נעשה בימי ראש השנה הקדושים, ואיך לרצות אותה אז כראוי, שנוכה להמליכה עלינו באימה וביראה, ואיך לעמד כנגד כל השונאים והמקטרגים לסתם פי מסטינו ומקטרגינו, כי אם בזכות זכר הצדיקים אמתיים, עליהם אנו נשענים ובהם אנו סמוכים, כי הם ילחמו לפנינו, ויכניעו ויפילו כל שונאינו ורודפינו, וימשיכו עלינו קדשת ראש השנה בשלמות על כן רחם עלינו למען שמך, והיה בעזרנו שנוכה לשבר כל המניעות ונוכה לבוא לצדיקים אמתיים על ראש השנה, ולהתקשר אליהם באמת, ולזכות לקדשת המחשבה בשלמות על ידם ונוכה להמתיק ולבטל כל הדינים, ולהמשיך עלינו חסדים טובים, ותזכנו להכיר ולדעת רוממותה וממשלתה עלינו, ותמלה עלינו בכבוד מהרה "יודע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו, יהוה אלהי ישראל מלה ומלכותו בכל משלה", ותטהרנו ותקדשנו בקדשתה העליונה מעתה ועד עולם אמן סלה

תפילה מר' יצחק ברייטער זצ"ל

רבון כל עולמים, אדון כל הנשמות. החושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. אתה זפיתנו ברחמיה הרבים, להיות בכלל זרע ישראל עבדיה. ותרבת אותנו ברחמיה הרבים לצדיקי אמת, ונטעת בנו אמונתה הקדושה, להאמין בה ובתורתה הקדושה ובצדיקיה האמתיים, להאמין בכל דבריהם הקדושים, ובכל ענינם, אשר הוא אמת

וְיָצִיב וְנִכּוּן וְקִיָּם.

על כן חוס וחמל עלינו, אבינו אב הרחמן, שומע תפלה, כי אתה שומע תפלת כל פה עמך ישראל ברחמים. ועזרנו בחסדיה הגדולים, שנוזה מהרה לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי הצדיקים האמתיים, את כל אשר הורו ולמדו אותנו, למען נוזה כלנו לשוב אליה במהרה, על כל חטאתינו ועונותינו ופשעינו, ונוזה כל אחד לקבל תקונו הצריכה לו, על ידי בחירי צדיקיה האמתיים.

רבנו של עולם, מלא רחמים רבים וחסדים גדולים תמיד על כל החפצים להתקרב אליה. אתה חמלת עלינו בדרות האחרונים האלה, בעקבתא דמשיחא, ושלחת לנו ראש בני ישראל אמת, ההולך לפנינו ומורה אותנו את הדרך נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה, למען לא נישן ונאבד את ימינו וישנותינו, הלא הוא נחל נובע מ'קר ח'כמה, רבינו נחמן בן פיגא זכותו תגן עלינו אמן, אשר הוא מעורר אותנו משנתנו ומלהב (- מב'עיר) את לבבינו האטום, ומחזק אותנו להתחזק ולעמד תמיד על עמדתנו, כי הוא הולך לפנינו ומתפלל וממליץ טוב בעדנו. והוא יחד עדים נאמנים אשר גם אחר הסתלקותו כל מי שיבוא על קברו הקדוש. ויאמר שם העשרה מזמורי תהלים, הידועים והמסגלים לתקן פגם הברית, אשר הצדיק הזה הוציא הסוד הזה מתעלומות בשביל תקון נפשות הנדחות, ויתן פרוטה לצדקה עבורו, אזי אפלו אם גדלו ועצמו עונותיו וחסאינו של האיש ההוא מאוד מאוד חס ושלום, יתאמץ וישתדל הצדיק הזה בכל כוחו להושיעו ולתקנו ולהוציאו מן השאול תחתיות ומתחתיו. ובזה הלשון אמר: "איה וועל מיד ליגען אין דער לענג און אין דער בריט, איה זאל אים א טובה טאהן. בי די פאות ועל איה עם ארים ציהען פין שאול תחתיות ומתחתיו" (- אניח עצמי לארץ ולרחב להיטיב עמו. מהפאות אמשכהו ואוציאהו משאול תחתיות ומתחתיו). ואתה ידעת רבנו דעלמא בלא, את כל מה שעובר עלינו, על כל אחד ואחד בעתים הללו, ובפרט בענין פגם הברית, אשר הוא פגם כל התורה כלה, חס ושלום, אוי לי וי לי, מה אמר לפניך יושב מרום ומה אספר לפניך שוכן שחקים הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע.

רבנו של עולם, מלא רחמים. יודע תעלומות, אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי, אתה חפש כל חדרי בטן, ובוחן כליות ולב, לפניך נגלו כל תעלומות, איה שמתגברים המניעות והנסיונות והירידות בעת הזאת, אשר הפירות והפריצות והתאוות מתגברים בכל פעם יותר ויותר. והפליטה האחת הנשארת לנו, אחר הסתלקות רבינו הקדוש, הוא ציונו הקדוש בקדשת ארץ ישראל, אשר בכוחו

להעלות ולתקן הכל אליה, ובעונותינו הרבים גם זה נטרף מאתנו, וטרף טרף יוסף, וליוצא ולבא אין שלום, דרכי ציון אבילות מבלי באי מועד.

ועתה מאין יבוא עזרנו, אנה נשפך שיחנו, אנה המקום אשר נוכל שם להתודות על כל מה שעובר עלינו, למען יתהפכו כל ירדותינו לעליות והעונות לזכויות, ונזכה לצאת מפל זוהמתנו וכעור מעשינו וכסילות דעתנו. על כן יהמו ויכמרו מעידה ורחמייה עלינו, ועשה למען שמך הגדול המשפך בשם הצדיק האמת, ועזרנו בזכותו וכוחו שיפתחו מהרה שערי ציון הנעולים, ופתח לנו שער ביעת נעילת שער, פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים. זה השער לה' צדיקים יבואו בו, שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד, ונזכה פלנו לבוא שמה ברננה ולהשתטח על הציון הקדוש בתפלתנו, ונזכה מהרה להתעורר משנתנו העמקה, ולקום מנפילתנו ולשוב אליה בתשובה שלמה ובלב שלם, ולהתנהג מעתה פרוצה הטוב, אנחנו וכל עמך בית ישראל, ולא נשוב עוד לכסלה מעתה ועד עולם.

יהיו לרצון אמרי פינו, והגיון לבנו לפניה ה' צורנו וגואלנו אמן ואמן.

אָמַר, הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלִי עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְהָיָה פֶּלֶא
אֶצְלִי, מֵאַחַר שֶׁהַמְּקַרְבִּים שְׁלִי מֵאֲמִינִים לִי, וְלִמָּה
לֹא יִזְהָרוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּקַרְבִּים אֵלַי שִׁיְהִיוּ כִּלְמֵךְ
עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִישׁ לֹא יַעֲדֵר. כִּי כָּל עֲנִין שְׁלִי,
הוּא רַק רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְהִזְהִיר לַעֲשׂוֹת כְּרוּז, שְׂכַל
מִי שֶׁסָּר אֶל מְשֻׁמְעָתוֹ וּמְקַרְבֵי אֱלֹוֵי יְהוָה עַל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה אֶצְלוֹ, לֹא יִחַסֵּר אִישׁ. וּמִי שֶׁזֹּכֶה לְהִיּוֹת
עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, רְאוּי לֹו לְשִׁמְחַ מְאֹד מְאֹד. "אֲכָלוּ
מֵעֲדָנִים וּשְׂתוּ מִמֵּתִיקִים כִּי חֲדוֹת ה' הִיא מְעַזְכֶם"
וְזֶה נֶאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.
(חיי מוהר"ן ת"ג)

יו"ל בסיוע

מכון משיב לשואל

מענה לשאלות בעבודת השם - שיעורים בספרי רבנו
שיעורים ושיחות התחזקות על פרשת השבוע ומועדי השנה
הדפסת ומכירת ספרי ברסלב.

ארה"ב: 718-362-8870

ענגלאנד: 0330-350-3064

ארץ ישראל: 079-7040073

לע"נ מייסד וראש המכון ה"ה האברך היקר
הר"ר אברהם ע"ה בן הרה"ח ר' משה דוד געטץ הי"ו
שנלב"ע ביום א דראש השנה תשע"ט
בעת השתתפותו
בהקיבוץ הקדוש אצל ציון רבה"ק בעיר אומן.